

Jaarstukken 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Aanbieding	5
Leeswijzer	9
Programmaverantwoording	10
Programma 1: De gemeente waar het goed wonen is	11
Programma 2: Een leefbare gemeente	17
Programma 3: De werkende gemeente	21
Programma 4: De dienstverlenende gemeente	28
Programma 5: Bedrijfsvoering / overhead	29
Paragrafen	32
Paragraaf Financiering	33
Paragraaf Verbonden partijen	39
Paragraaf Lokale heffingen	49
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	53
Paragraaf Grondbeleid	61
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	73
Jaarrekening 2024	85

Aanbieding

Aanbieding jaarstukken 2024

Voor u liggen het jaarverslag en de jaarrekening over 2024. We sluiten het jaar 2024 met een positief resultaat van bijna 4 mln euro. We konden veel ambities realiseren en een mooie bijdrage leveren aan een fijne en schone leefomgeving waar het goed werken en wonen is. Ondanks de diverse uitdagingen op onder meer het gebied van de woningmarkt, duurzaamheid, opvang vluchtelingen, zorg en veiligheid slagen wij erin om onze inwoners te ondersteunen. Wij hebben ons ingezet om een gemeente zijn die op laagdrempelige wijze met inwoners en bedrijven in contact is via bijvoorbeeld onze gebiedsmakelaars, accountmanagers, consultants, participatiecoach en afvalcoaches.

In deze jaarstukken geven we aan wat we als gemeente van plan waren te doen, wat we hebben gedaan, wat het heeft gekost en wat het de samenleving gebracht heeft. De financiële cijfers in deze jaarrekening gaan over het jaar 2024. Wij willen de cijfers echter in groter verband zien en bekijken ze dan ook vanuit de doelen die we stelden voor het afgelopen jaar, maar ook vanuit de doelen zoals ze staan beschreven in de programmabegroting.

Wat hebben we bereikt?

In 2024 is vooral doorgewerkt aan het realiseren van onze ambities en plannen. Tegelijkertijd is bij elk besluit zorgvuldig afgewogen wat de financiële én maatschappelijke consequenties voor de lange termijn zijn. Een proces om onze toekomstige begrotingen sluitend te houden is in 2024 in gang gezet, maar we vinden het belangrijk om ook nog stil te staan bij een aantal mooie resultaten die we gezamenlijk bereikt hebben.

De gemeente waar het goed wonen is

We liggen qua planvorming nog steeds op koers wat betreft onze woningbouwambities. We realiseren jaarlijks zo rond de 100 extra woningen, maar dat is minder dan wij zouden willen. Planvorming voor nieuwe woningbouwlocaties vergt tijd. We merken dat er steeds vaker vertraging ontstaat, vanwege bezwaarprocedures. Ook de aansluiting op het elektriciteitsnetwerk is niet meer vanzelfsprekend en stelt ons voor uitdagingen.

Om onze kernen goed en veilig bereikbaar te houden is samenwerking met andere overheden en partners noodzakelijk. We zetten ons hier zowel bestuurlijk als ambtelijk volop voor in. We zijn erin geslaagd om financiële bijdragen te krijgen voor onder meer de hoofdfietsinfrastructuur en de ontsluiting van De Tuit en om knelpunten in de N18 aan te pakken.

Onze aanpak op het scheiden van afval heeft afgelopen jaar geleid tot minder aanbod van restafval. We zetten sterk in op voorlichting en we bieden inwoners aan om snoeiafval naar de gemeentewerf te brengen.

Nadat het Rijk de plannen voor het buitengebied heeft stopgezet, zijn we in 2024 gestart met het opstellen van het Lokaal Programma Vitaal Buitengebied. Als regio Achterhoek en gemeente zijn wij op zoek naar een nieuwe vorm om agrariërs te begeleiden in de huidige opgaven voor de landbouwsector. Tevens zijn er goede stappen gezet om ecologisch bermbeheer uit te voeren en om biodiversiteit te bevorderen om het buitengebied vitaal te houden.

We voeren de plannen uit het Gemeentelijke Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2024-2030 uit. Een mooi resultaat is de realisatie van het zonneveld Zonnewilg. Ook de mogelijkheid voor het maken van een warmtenet voor Etten en Terborg is een concreet project waar we met een aantal partners aan werken.

Een leefbare gemeente

We werken aan meerdere sporen om de gezondheid en kwaliteit van leven van onze inwoners te verbeteren. We hebben veel geïnvesteerd in de samenwerking met onze ketenpartners, zodat we elkaar gericht kunnen inzetten. De focus ligt steeds meer op preventie om grote problemen te voorkomen, zoals de succesvolle aanpak 'samen tegen eenzaamheid' en hulp bij echtscheidingen.

We hebben veel aandacht besteed aan de samenwerking tussen organisaties op het gebied van zorg en veiligheid. Om verder te professionaliseren stemmen we werkprocessen beter op elkaar afgestemd en sluiten medewerkers aan bij elkaars overleggen. De eerste verkenning is gestart om te komen tot gezamenlijke huisvesting in de toekomst om de integraliteit te bevorderen.

Alle inwoners die mogelijk recht hadden op regelingen van het nieuwe minimabeleid hebben we proactief benaderd. Vanuit ons participatiebeleid hebben we in 2024 de dienstverlening richting inwoners gespecialiseerd. Er is onderscheid in doelgroepen en ontwikkelingsperspectief, zodat iedere inwoner de dienstverlening krijgt die passend is bij de ondersteuningsvraag. Samen met opleiders en het bedrijfsleven zetten we in op leerwerktrajecten.

De jeugdzorg blijft een onderdeel waar ook wij, als gemeente Oude IJsselstreek, moeilijk grip op kunnen krijgen. Individuele casuïstiek leidt tot maatwerk met bijhorende kosten. Onze inspanningen, samen met partners, zijn erop gericht om betreffende kinderen zo veel mogelijk in hun eigen vertrouwde leefomgeving te kunnen ondersteunen.

De werkende gemeente

Als gemeente zijn we betrokken bij diverse lokale initiatieven, bijvoorbeeld bij het project 'Ondernemers aan zet' in Ulft en Terborg. Bij de gebiedsontwikkeling rondom de Wesenthorst lieten we lokale ondernemers meekijken en ideeën inbrengen.

In 2024 hebben alle Achterhoekse gemeenteraden het Regionaal Programma Werklocaties vastgesteld. Later heeft ook Gedeputeerde Staten dit programma vastgesteld. Voor onze gemeente hebben de ontwikkeling van Het VIP en de aanpak van De IJsselweide prioriteit. Voor De IJsselweide zijn samen met de ondernemers plannen opgesteld, die we nu in uitvoering kunnen brengen.

Verder heeft de provincie Gelderland eind 2024 een subsidie afgegeven van 500.000 euro die we gaan gebruiken voor de realisatie van de fysieke maatregelen in de openbare ruimte van bedrijventerreinen.

We zijn gestart met de bouw van 'IKC De Wijssel' in Gendringen. Daarmee krijgt Gendringen een nieuwe, toekomstbestendige onderwijsvoorziening.

Voor de opvang van vluchtelingen hebben we in 2024 een aantal nieuwe locaties geopend. Daarmee helpen we zo'n 350 Oekraïense vluchtelingen en statushouders.

Op het gebied van cultuur besteden we veel aandacht aan educatie en stimuleren we activiteiten voor het onderwijs. Tot slot richten we graag nog de aandacht op de subsidieregeling in het kader van '80 jaar Vrijheid.'

Deze is op 1 december 2024 opengesteld en biedt organisaties de mogelijkheid voor een financiële bijdrage om activiteiten rond dit thema te organiseren in 2025.

Dienstverlening en bedrijfsvoering

De krapte op de arbeidsmarkt vraagt veel creativiteit om mensen aan ons te binden. Door het bieden van stageplaatsen en meer in te zetten op het begeleiden van trainees en junioren stromen er ook jonge mensen de organisatie in. Vaak zijn dit jonge mensen die in onze gemeente wonen of opgegroeid zijn en maatschappelijk betrokken willen zijn.

Aan de thema's: leiderschap en sturing, procesmatig en datagedreven werken en informatieveiligheid is het afgelopen jaar intern veel aandacht besteed. Dit sluit aan op de doorontwikkeling van de organisatie die in 2023 is ingezet.

Voor onze publieksdienstverlening bouwen we voort op de koers die de afgelopen jaren is ingezet op basis van eerdere onderzoeken onder inwoners. We zijn bezig geweest met de voorbereidingen op de vervanging van onze telefooncentrale (gepland in 2025). We merken dat onze inwoners, naast alle digitale mogelijkheden, belang hechten aan persoonlijk contact.

Woningbouwplannen en verkeer zijn onderwerpen die de leefwereld van onze inwoners heel direct raken. De participatiecoach en onze communicatiemedewerkers adviseren en ondersteunen hier veelvuldig bij. Het online platform onzeoudeijsselstreek.nl wordt ook ingezet voor interactie met betrokkenen bij projecten. Het aantal deelnemers is in 2024 verdubbeld naar bijna 1900 leden.

De organisatie van de verkiezingen voor de Tweede Kamer en het Europees Parlement heeft veel inzet van onze medewerkers gevergd. Beide zijn in onze gemeente uitstekend verlopen.

De aanpak van ondermijning staat hoog op de agenda. Beleidsmatig zijn de nodige stappen gezet en we hebben ook meerdere integrale controles in het buitengebied uitgevoerd.

Financieel resultaat

Het resultaat over 2024 is circa 4 miljoen euro positief. Ten opzichte van de 2e berap is er sprake van een (incidenteel) voordeel van afgerond 4,5 miljoen euro.

Schematisch als volgt weer te geven:

Saldo 1e berap	-1.781.000
Saldo 2e berap	1.276.000
Stand na 2e berap	-505.000
Totaal afwijkingen na 2e berap	4.500.355
Saldo jaarrekening	3.995.355

De afwijking van 4 miljoen euro komt onder ander door:

- * Een hogere rijksvergoeding voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen (524.000)
- * Een voordeel op de grondexploitatie (431.000)
- * Het doorschuiven van investeringen naar 2025 (810.000)
- * Bodemsanering Willem Alexanderplein, doorschuiven naar 2025 (486.000)

In hoofdstuk 9 van de jaarrekening is een uitgebreide financiële analyse opgenomen.

Vaststelling

Conform de Gemeentewet stelt de gemeenteraad de jaarrekening vast in het jaar volgend op het jaar waarover verantwoording wordt afgelegd. De jaarstukken 2024 bieden wij u hierbij ter vaststelling aan. De hierin opgenomen jaarrekening is gecontroleerd door accountantskantoor RA12.

Wij stellen u voor:

1. De jaarstukken 2024 vast te stellen;
2. Het 3.995.355 resultaat van als volgt te bestemmen:
 - a. € 524.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve "Vluchtelingen";
 - b. € 165.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve "Omgevingswet";
 - c. € 73.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve "Asiel";
 - d. € 486.000 toe te voegen aan de nieuw te vormen bestemmingsreserve "Bodemsanering Willem Alexanderplein";
 - e. € 31.000 toe te voegen aan de nieuw te vormen bestemmingsreserve "Restplan bedrijventerrein Hofkamp Oost II";
 - f. het resterend positief saldo van € 2.716.355 toe te voegen aan de Algemene Reserve;

3. a. De bestemmingsreserve “Vitale erven (WATEA)” op te heffen en het saldo á € 38.000 toe te voegen aan de Algemene Reserve;

b. Vrijval Corona component bestemmingsreserve “Sociaal Domein” op te heffen en het saldo á € 165.924 toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Met het vaststellen van de jaarrekening (als onderdeel van de jaarstukken) wordt décharge verleend aan het college van Burgemeester en Wethouders voor het daarin verantwoorde financiële beheer.

Leeswijzer

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening.

Jaarverslag

Het jaarverslag bevat de inhoudelijke verantwoording over 2024.

Het jaarverslag bestaat uit:

- Hoofdstuk 1: De Programmaverantwoording
Verantwoording voor onze 4 programma's en het programma bedrijfsvoering via de vragen 'wat wilden we bereiken, wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft het gekost?'
- Hoofdstuk 2: Paragrafen
Dwarsdoorsnede op een aantal specifieke (verplichte) onderwerpen, die door alle programma's heen gaan. Dit bevat de paragrafen Financiering, Verbonden partijen, Lokale heffingen, Onderhoud kapitaalgoederen, Grondbeleid, Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Jaarrekening

De jaarrekening bevat de financiële verantwoording over 2024. Er wordt onder andere specifiek ingegaan op de balans, de waarderingsgrondslagen, de rekening van baten en lasten en de bijbehorende toelichtingen.

De jaarrekening bestaat uit:

- Hoofdstuk 3: Balans
Balans per 31-12-2023 en per 31-12-2024. Daarnaast het overzicht van baten en lasten over het jaar 2024.
- Hoofdstuk 4: Toelichting op de balans
Toelichting op alle afzonderlijke balansposten en de vermelding van de balanstotalen per boekjaar.
- Hoofdstuk 5: Waarborgen en garanties
Inzicht in voor wie wij en voor welk bedrag wij als gemeente borg of garant staat.
- Hoofdstuk 6: Niet uit de balans blijvende verplichtingen en vorderingen
Alle contracten en huurovereenkomsten die meerjarig door of met ons zijn afgesloten.
- Hoofdstuk 7: Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien
Inzicht in onze algemene dekkingsmiddelen vanuit de lokale heffingen, Algemene Uitkering en dividenden. Tevens een verloopoverzicht van de post onvoorzien.
- Hoofdstuk 8: Toelichting op baten en lasten
Presentatie van het saldo voor en na reservemutaties en inzicht per programma welke reservemutaties er hebben plaatsgevonden.
- Hoofdstuk 9: Analyse saldo ten opzichte van de 2de berap
Een uitgebreide analyse van het saldo en een overzicht van incidentele baten en lasten.
- Hoofdstuk 10: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen
Verplichte publicatie van het inkomen van onze topfunctionarissen.
- Hoofdstuk 11: Sisa verantwoording (Single information Single Audit)
Verantwoording van de besteding van door de accountant gecontroleerde subsidiegelden.
- Hoofdstuk 12: Verdeling van de taakvelden, gepresenteerd op productniveau
- Hoofdstuk 13: De gerealiseerde baten en lasten per taakveld
- Hoofdstuk 14: Investerings
- Hoofdstuk 15: Rechtmatigheidsverantwoording

Programmaverantwoording

Het programmaplan

Per programma geven we antwoord op de drie **W-vragen**:

1. Wat wilden we bereiken? (maatschappelijke effecten/doelen)
2. Wat hebben we daarvoor gedaan?
3. Wat heeft het gekost?

Het antwoord op de vragen 'Wat wilden we bereiken' en 'Wat hebben we daarvoor gedaan', zijn binnen de programma's terug te vinden per thema, conform de programmabegroting 2024.

De baten en lasten, inclusief afwijkingen zijn per programma weergegeven.

Daarbij hebben we een overzicht gegeven van de financiële afwijkingen ten opzichte van de primitieve begroting, dus over het hele jaar en ten opzichte van de begroting na wijziging. Een totaaloverzicht is te vinden onder hoofdstuk 8: Overzicht van baten en lasten. Hierin zijn twee overzichten weergegeven: tot en met de 2^e berap (begrotingswijziging) en van de 2^e berap tot aan de jaarrekening. Zo is het verloop van primitieve begroting naar 1e wijziging (2e berap) naar jaarrekening goed zichtbaar.

Programma 1: De gemeente waar het goed wonen is

Wat hebben we bereikt.

* 1.1 Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid

Mobiliteitsplan

Na een uitgebreide inventarisatie van de huidige situatie zijn onder andere de verwachte ontwikkelingen en knelpunten met betrekking tot mobiliteit binnen onze gemeente in beeld gebracht. Dit deden we onder andere met uitgebreide participatie: inwoners, belangengroepen, buurgemeentes, gemeenteraad en interne afstemming met andere relevante vakgebieden. Het 'Mobiliteitsplan Oude IJsselstreek 2025-2040' bestaat uit een gedragen visie, vertaald naar een aantal ambities en een onderbouwd pakket met circa 50 maatregelen. Besluitvorming over het plan volgt in de eerste helft van 2025.

N18

De Achterhoekraad stemde december 2023 in met een aanvaardbaar alternatief voor de inrichting van een veilige N18 met een verbeterde doorstroming. Vervolgens is op initiatief van de Regio Achterhoek in 2024 in samenwerking met Rijkswaterstaat, provincie en aanliggende gemeenten gestart met een N18-Corridoruitwerking. Dit moet leiden tot een goed onderbouwde meerjarige gebiedsinvesteringsagenda. Daarnaast zijn we in 2024 gestart met de uitwerking van een aantal concrete N18-knelpunten, zoals de aansluitingen bij de Lichtenvoordseweg en de Radstake.

Verbeteren fietsmobiliteit

Op basis van het provinciale en regionale mobiliteitsbeleid heeft de Regio voor vier zogenaamde "Doorfietsroutes" een tracéverkenning uitgevoerd, waaronder voor de trajecten Doetinchem-Groenlo (via Varsseveld) en Dieren-Gendringen. Het Rijk heeft in 2024 aan de Regio Achterhoek een Regiodealbijdrage beschikbaar gesteld. Eén van de opgaven hiervoor is verbetering van de hoofdfietsinfrastructuur.

Doorontwikkeling van station Varsseveld tot ov-HUB

Een snelle busverbinding Varsseveld-Enschede via de N18 is één van de OV-impulsen die in 2024 de provincie in de markt aangeboden nieuwe OV-concessie is opgenomen. In lijn hiermee is de opgave geprioriteerd om station Varsseveld door te ontwikkelen tot een regionale multimodale OV-Hub. Daarnaast is in 2024 gestart met voorbereidingen voor het verbeteren van de busroute door Varsseveld (meer comfort, minder oponthoud). Binnen de planvorming van de nieuwe woonwijk De Tuit werken we aan een goede fietsverbinding naar station Varsseveld.

Ook de verbetering van publieke mobiliteit is één van de opgaven waarvoor het Rijk in 2024 aan de Regio Achterhoek een Regiodealbijdrage beschikbaar heeft gesteld.

Een verkeersveilige oplossing voor de oversteek over de N317 ter hoogte van de Oude IJsselweg

In samenwerking met de provincie Gelderland is een proef gedaan om gemotoriseerd verkeer te ontmoedigen. En gebruik te maken van de aansluitende zijwegen van het kruispunt. De proef is gedaan in de periode 16 juli 2024 - 30 november 2024. De proef wordt in overleg met de provincie en de buurgemeenten geëvalueerd. Ook betrekken we de inbreng van deskundigen zoals een verkeersveiligheidsauditor, de politie en Veilig Verkeer Nederland (VVN).

Uitbreiding van de laadinfrastructuur voor elektrisch rijden

Het plaatsen van de laadpalen volgens de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) loopt. De gemeente keurt de locaties goed en zorgt voor een verkeersbesluit. De uitvoering ligt bij Vattenfall voor de plaatsing van de laadpaal en bij Liander voor de realisatie van een netaansluiting. Op sommige locaties duurt het aanvragen van een netaansluiting langer dan gebruikelijk. Hierdoor kan bij de plaatsing van de laadpalen wel vertraging ontstaan. De Laadvisie evalueren we in 2025.

Wat hebben we bereikt.

* 1.2 Een afvalvrije gemeente

Invoering tarief voor aanbidding restafval

De invoering van het tarief voor het aanbod van restafval is zonder noemenswaardige problemen verlopen. In april 2024 is de gemeenteraad geïnformeerd via een memo over de ervaringen in het eerste kwartaal na invoering. Hieruit blijkt dat er al veel minder restafval (35 kg per persoon minder) is aangeboden en meer grondstoffen dan in voorgaande jaren. De cijfers en ervaringen over de eerste drie kwartalen hebben we in oktober 2024 gedeeld met de raad.

Tijdelijk uitbreiden handhavingscapaciteit rondom invoering tarief op restafval

Rondom de invoering van het tarief op restafval is in de eerste maanden van 2024 extra handhavingscapaciteit ingezet. Dit is gedaan om een toename in afvaldump, zwerfafval en bijplaatsingen te voorkomen. Inmiddels is de personele inzet voor handhaving weer terug op het oude niveau.

Verbieden ongeadresseerde folders

De Ja sticker en het verbod op ongevroegde ongeadresseerde folders zijn ingevoerd op 1 juli 2024. We hebben inwoners hierover meerdere malen actief geïnformeerd via gemeentelijke communicatiekanalen. Eind juni plaatsten we een advertentie op de voorpagina's van de Gelderse Post en Ulfse Krant. Zo heeft elke inwoner kennis kunnen nemen van de veranderingen. We hebben de ondernemersverenigingen, bezorgers en huis-aan-huisbladen eerder geïnformeerd, namelijk in het eerste kwartaal van 2024.

Invoeren brengmogelijkheid snoeiafval

In 2024 konden inwoners hun snoeiafval op 6 zaterdagochtenden per jaar naar de gemeentewerf brengen. Doel is de hoeveelheid tuinafval in het restafval te verminderen. Elke keer mochten we ongeveer 50 inwoners verwelkomen op de werf.

Voorlichtingscampagnes

De focus van de voorlichtingscampagne over het tarief voor restafval lag in het najaar van 2023. We hebben naar elk adres een brief met een folder gestuurd. De campagne was te vinden op verschillende kanalen. In de eerste helft van 2024 hebben we vooral de Scheidzooipagina's in het Gemeentenieuws (Gelderse Post) en de sociale media ingezet. Om inwoners te stimuleren afval te scheiden en te informeren over veranderingen.

Het goede voorbeeld

Op het gemeentehuis en de gemeentewerf blijven medewerkers hun best doen om het afval goed te scheiden. Zo hebben we afscheid genomen van de wegwerpbekers.

Promoten gebruik wasbare luiers

Vanaf 1 november 2024 krijgen alle ouders die de geboorte van hun kindje aangeven, zowel in onze eigen gemeente als in Doetinchem (geboorten in het Slingeland ziekenhuis) een cadeaubon voor een kennismakingspakket met wasbare luiers. Dit doen we in samenwerking met de Branchevereniging Wasbare Luiers. Er zijn al diverse pakketten besteld.

Wat hebben we bereikt.

*** 1.3 Een thuis voor iedereen**

In 2021 is de woningbouwambitie tot 2030 op 2250 woningen gezet. In 2023 zijn daarvan binnen de Woondeal die met het Rijk en provincie is afgesloten 1500 woningen opgenomen. De netto toevoeging aan de woningvoorraad schommelt de afgelopen jaren rond de 100. Dit is minder dan we graag zouden willen realiseren. En minder dan nodig is om het tekort aan woningen snel in te lopen. Belangrijkste reden hiervoor is dat er vrijwel geen harde plancapaciteit (locaties waar direct gebouwd kan worden) was.

Planvorming voor nieuwe woningbouwlocaties vergt tijd en loopt in sommige gevallen vertraging op. In een toenemend aantal gevallen wordt de vertraging veroorzaakt omdat er tegen geprocedeerd wordt. Vrijwel iedereen erkent de noodzaak voor woningbouw, maar ziet dit vaak liever niet in zijn of haar spreekwoordelijke achtertuin gebeuren. Ook is het niet langer vanzelfsprekend dat een woning direct op het energienet kan worden aangesloten.

Qua planvorming liggen we op koers. Wat betreft de realisatie dus nog niet. De afgelopen tijd is een fors aantal omgevingsplannen vastgesteld. Dit zal de komende tijd doorzetten. Daarmee mogen we verwachten dat het aantal woningen dat jaarlijks gebouwd wordt omhoog zal gaan. We zijn hiervoor voor een belangrijk deel aangewezen op de vijf uitleglocaties. Op deze locaties kan een fors aantal woningen gebouwd worden. Deze locaties gaan de komende jaren parallel lopen aan kleinere woningbouwlocaties van de corporatie en particulieren. De komende tijd is het van belang de ingezette lijn consistent door te zetten en ervoor te zorgen dat plannen van papier omgezet worden naar daadwerkelijk bouwen.

In juni 2024 is het ontwikkelprogramma voor het Landschapspark Oude IJssel (LPOIJ) vastgesteld. Een aantal onderdelen uit het programma vraagt om extra aandacht en scherpe(re) keuzes om beoogde ontwikkelingen tot een succes te brengen. Het gaat daarbij primair om de Rafelrand Silvolde, de locatie Oversluis en daarnaast om het bedrijfsterrein Akkermansweide. Hier maken we in het komende jaar nadere uitwerkingen voor.

De eerder aangekondigde Huisvestingverordening wordt onderdeel van de Wet versterking regie volkshuisvesting. Deze wet ligt nu ter besluitvorming voor in de Tweede Kamer. De wet zal naar verwachting ingaan op 1 januari of 1 juli 2026. Een belangrijk onderdeel hiervan is de urgentieregeling voor woningtoewijzing aan bijzondere doelgroepen. Regionaal zijn de woningcorporaties bezig met het opstellen van deze regeling en met een daarbij horend uitvoeringsorgaan.

Wat hebben we bereikt.

* 1.4 Een vitaal buitengebied

In 2024 zijn wij gestart met het opstellen van het Lokaal Programma Vitaal Buitengebied. De kaders die hogere overheden hiervoor bieden zijn ingrijpend veranderd. Het Nationaal Programma Landelijk Gebied is in september 2024 stopgezet door de Rijksoverheid. Hiermee is ook een eind gekomen aan het provinciale Vitaal Landelijk Gebied Gelderland, dat richting gaf aan ons eigen Lokaal Programma Vitaal Buitengebied. Vooral nog is er geen vervangende aanpak, maar de integrale opgaven in het buitengebied zijn nog net zo groot. Daarom werken wij als gemeente verder aan ons Lokaal Programma. En blijven wij in gesprek met regionale partners. Door de combinatie van externe en interne factoren (het wegvallen van beleidskaders en een tijdelijk beperkte interne capaciteit) is het Lokaal Programma niet vastgesteld in 2024, maar staat dit gepland in 2025. Het gebruik van interactief kaartmateriaal (zoals van Datalab GO) helpt ons met het ontwikkelen van de gewenste integrale aanpak en het betrekken van de juiste regionale en lokale partners.

In 2024 zijn we gestart met fase 2 van WATEA: het inzetten van begeleidingstrajecten voor agrarisch ondernemers. In Oude IJsselstreek zijn in de eerste helft van het jaar 62 trajecten gestart en afgerond voor begeleiding bij bedrijfsvoering, sociale vraagstukken en woningbouw (257 verdeeld over de vijf deelnemende gemeenten).

Sindsdien heeft de gemeente Oude IJsselstreek ingezet op individuele keukentafelgesprekken met agrariërs, in lijn met de aanpak van WATEA. Wij hebben contact gezocht met de bij ons bekende PAS-melders, en hen indien gewenst in contact gebracht met de accountmanager landbouw van de provincie.

Ook hebben wij voormalige of nog bestaande agrarische bedrijven begeleid vanuit hun interesse in het Uitnodigingskader Wonen.

In 2024 hebben wij de maai-zuigcombinatie ingezet om ecologisch bermbeheer toe te passen op de zandgronden. Ook zijn wij gestart met de aanpak vervaagde grenzen. Verder zijn de resultaten van de zogeheten nulmeting ecologisch bermbeheer opgeleverd. De nulmeting beschrijft de huidige staat van onze bermen (van kruidenarme grassenmix tot kruidenrijk schraalland). Ook bevat het specifieke beheeradviezen om per bermtype tot een hogere biodiversiteitswaarde te komen. In 2024 is gestart met het inladen van deze bermtypen en het hierop afgestemde beheer in het GIS-systeem van de maaiers. In 2025 is deze kaart compleet. Dan implementeren we de beheeradviezen per bermtype gemeentebreed, daar waar financieel en praktisch mogelijk.

Met de aanlegsubsidie Landschap en Biodiversiteit hebben de inwoners van ons buitengebied in 2024 meer dan 2.7 hectare aan karakteristieke landschapselementen aangelegd, zoals struweelhagen, scheerheggen, solitaire bomen, houtsingels en hoogstamfruitboomgaarden. Hiermee is ons agrarisch cultuurlandschap dit jaar flink versterkt. Waar inwoners in 2024 meer landschap hebben aangelegd dan in 2023, is de regeling voor agrariërs (het landschapsfonds) echter nauwelijks gebruikt. Een speerpunt voor 2025 is dan ook om deze regeling zo te herzien dat deze beter aansluit op de behoeften van agrariërs.

In 2024 is de focus van de Aanpak Droogte verbreed naar weersextremen in bredere zin. Ook hebben de Partners Aanpak Droogte Achterhoek en Liemers de bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst verlengd, en is de uitvoeringsagenda 2025-2026 opgesteld. Hierin zijn sleutelprojecten voor de korte termijn benoemd, met een doorkijk naar 2050.

Wat hebben we bereikt.

*** 1.5 Klimaatadaptieve groene kernen**

Tijdens het uitwerken van het Meerjarenplan Klimaatadaptieve Groene Kernen is gebleken dat de titel de lading niet goed dekte. Feitelijk was het een kaderstellende aanpak, die dan ook is hernoemd tot het Kader Klimaatadaptieve Kernen. Dit kader is in mei 2024 vastgesteld.

Voor pilotproject De Bongerd is in 2024 het bestek gemaakt. Na een zorgvuldige afweging (hoe zetten we onze beperkte financiële middelen zo efficiënt en effectief in) is besloten om tot uitvoering over te gaan. De gemeente neemt samen met Wonion verschillende maatregelen om hittestress tegen te gaan en de leefbaarheid voor de bewoners te vergroten. Het ontwerp is tot stand gekomen in samenwerking met Wonion, de bewoners en met een subsidie van de provincie Gelderland. De gemeente gaat op het binnenterrein 29 bomen planten, waarvan een deel in ondergrondse boombunkers geplaatst zal worden om een geschikte groeiplaats te realiseren. Ook hiervoor maken we gebruik van een provinciale subsidie. Verder worden enkele groenvakken toegevoegd door parkeerplaatsen weg te halen. Hier komen planten en heesters die van het voorjaar tot het najaar bloeien, om zo ook de biodiversiteit te versterken. Daarnaast komen er twee zitplaatsen in de schaduw en wordt plaats gemaakt voor meerdere scootmobiel bergingen (die Wonion vervolgens aanlegt). Het parkeerterrein wordt ook opnieuw bestraat. Wonion heeft inmiddels twee groendaken geplaatst en een ander dak voorzien van witte coating. Daarnaast plaatst Wonion zonwering voor de galerijen aan de kant van het binnenterrein. De werkzaamheden worden in het tweede kwartaal van 2025 afgerond.

De aanvulling van de structurele natuur- en milieueducatie (NME)-les met klimaatadaptatie is uitgevoerd en zeer goed ontvangen. Daarnaast is op verschillende manieren gewerkt aan het vergroten van bewustwording en betrokkenheid van onze inwoners bij het onderwerp. Dit loopt uiteen van het actief communiceren over de gevolgen van hittestress, het organiseren van tegelacties voor inwoners, regionale samenwerking op het gebied van drinkwaterbesparing in wijken tot het klimaatbestendig ontwerpen van woningbouwlocatie de Tuit in Varsseveld.

Wat hebben we bereikt.

*** 1.6 Minder energie verbruiken, meer duurzame energie opwekken**

Het Gemeentelijke Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2024-2030 is vastgesteld. In dit programma staan duidelijk de doelen, de speerpunten en thema's waar we de komende jaren aan gaan werken. Het is een doorvertaling van het regionale beleid. Belangrijk is dat het Rijk structureel middelen beschikbaar blijft stellen. In 2024 is het team Energietransitie structureel uitgebreid met drie adviseurs (2.4 fte).

Het onderdeel opwekken van duurzame energie loopt goed. In 2024 is zonneveld Zonnecil begonnen met de bouw en is het veld bijna gerealiseerd. De bouw van de zonnevelden Rafelder en IJsselhunten starten in 2025. Er is een nieuw windmoleninitiatief in de gemeente Montferland, op de grens met onze gemeente. In dit initiatief is mogelijk één windmolen op het grondgebied van Oude IJsselstreek geprojecteerd. Er zijn hierover nog geen besluiten genomen. Al met al liggen we als gemeente op koers om onze bijdrage aan de Regionale Energiestrategie Achterhoek (RES) te halen.

Daarnaast is een belangrijke opgave om woningen te verduurzamen. Voor advies en voorlichting zijn het Energieloket Achterhoek en onze eigen inwonersadviseurs beschikbaar. Daarnaast zijn subsidies en leningen beschikbaar om de woningen te verduurzamen. De komende jaren is veel (rijks)budget beschikbaar voor de regeling Isolatie Subsidie Achterhoek (ISA). Dit is een regeling specifiek voor het verduurzamen van woningen met een lager energielabel. ISA is een regionaal programma dat in 2024 van start is gegaan, waarbij in onze gemeente afgelopen jaar 43 subsidies zijn verstrekt. In 2025 wordt ISA doorontwikkeld. Het programma wordt door het Energieloket Achterhoek uitgerold. De opgave van het ISA is groot en de komende jaren zullen we hierin moeten versnellen.

Naast ISA zijn er twee gemeentelijke subsidies:

- "Oude IJsselstreek isoleert plus", specifiek voor mensen met een inkomen onder modaal - 63 subsidies verstrekt in 2024
- "Oude IJsselstreek isoleert" waar elke woningeigenaar een isolatiesubsidie kan krijgen - 159 subsidies verstrekt in 2024

Beide gemeentelijke regelingen lopen nog steeds goed. Sinds de openstelling van beide regelingen zijn al bijna 500 subsidies verstrekt. Naast subsidies zijn leningen beschikbaar om een woning te verduurzamen. Het gaat om het landelijke Warmtefonds en de Toekomstbestendig Wonen Lening. Dit laatste fonds wordt gevoed vanuit de gemeente en provincie. In 2024 zijn 27 leningen verstrekt, waarmee het totaal komt op 127 verstrekte leningen.

Het isoleren van spouwmuren is in 2024 sterk afgenomen. In spouwmuren kunnen beschermde diersoorten zitten, bijvoorbeeld vleermuizen. De spouw mag pas geïsoleerd worden als er een ontheffing is op de Wet natuurbeheer. Het krijgen van een volledige ontheffing is pas mogelijk als er een Soorten Management Plan is. Hiermee zijn we bezig. Er is wel in 2024 een tijdelijke gedoogregeling gekomen zodat binnenkort weer geïsoleerd mag worden. Mits dit op een natuurvriendelijk manier gebeurt én als door de gemeente compensatie maatregelen zijn genomen. De compensatie opgave is begin 2025 gereed.

We hebben in 2024 meer aandacht gegeven aan de communicatie met inwoners. Energietransitie blijft een thema dat onze inwoners bezighoudt. Dat blijkt onder meer uit de grote opkomst bij het tweede succesvolle energiefestival van het Burgerinitiatief Energie Oude IJsselstreek (BEOIJ). Ook onze inwonersadviseurs krijgen veel vragen van inwoners over het verduurzamen van hun woning. De dorpsuitvoeringsplannen in Silvolde en Varsseveld zijn gereed en in uitvoering. De aanpak energiearmoede loopt voorspoedig. Met name de energiecoaching, de witgoedregeling en de subsidies voor woningisolatie. Er is ook een pilot gestart voor een fix brigade.

Er is een mogelijkheid voor het maken van een warmtenet voor Etten en Terborg, met warmte van de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI). In 2024 zijn hierin belangrijke stappen gezet. In december is een intentieverklaring getekend met de betrokken partijen, te weten Waterschap Rijn en IJssel, gemeente Doetinchem, Wonion, Sité en het Gelders Warmte Infrabedrijf (GWIB). Een haalbaarheidsstudie is in de maak, waarbij ook een schetsontwerp wordt uitgewerkt voor het warmtenet.

De thema's die minder lopen, hebben ook onze aandacht. Vooral het tempo van verduurzaming bij bedrijven en maatschappelijk vastgoed moet omhoog. Bedrijven kunnen terecht bij een loket voor bedrijven: Duurzaam Ondernemen Achterhoek (DOA). Het DOA functioneert echter nog niet optimaal. We zoeken naar manieren om het verduurzamen van bedrijven en het maatschappelijk vastgoed te versnellen. Daarnaast is, ook in onze gemeente, steeds meer sprake van nestcongestie. Netcongestie remt ook de opwek van zonnestroom, bijvoorbeeld bij bedrijven.

Eind 2024 zijn we begonnen met een vervolg van de Transitievisie Warmte, het Warmteprogramma. Hierin werken we uit hoe de gebouwde omgeving duurzaam verwarmd gaat worden. Dit gebeurt stap voor stap, zodat in 2050 de gemeente aardgas vrij is.

Wat heeft het gekost in 2024?

Programma 1 (excl. grondexploitatie)	Begroot voor wijziging 2024	Begroot na wijziging 2024	Rekening 2024	Afwijking (tov begroot na wijziging)
Baten	20.438	27.077	23.595	(3.482)
Lasten	40.328	46.230	40.715	(5.515)
Saldo	(19.890)	(19.153)	(17.120)	2.033

Grondexploitatie	Begroot voor wijziging 2024	Begroot na wijziging 2024	Rekening 2024	Afwijking (tov begroot na wijziging)
Baten	4.396	4.396	4.399	4
Lasten	4.456	4.456	4.001	(456)
Saldo	(60)	(60)	399	459

Bedragen x 1.000

Programma 2: Een leefbare gemeente

Wat hebben we bereikt.

* 2.1 Inwoners ervaren een positieve gezondheid

Gezondheid is een groot goed en is meer dan 'niet ziek' zijn. Iedereen wil het liefst zo lang mogelijk in goede gezondheid leven. Gezonde inwoners zijn vooral ook gelukkige en tevreden inwoners. Het verbeteren van de gezondheid en kwaliteit van leven van onze inwoners is één van de hoofddoelen van onze visie *'Naar het hart van de beweging'*.

Vanuit het *'Lokale Plan van Aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord 2024-2026'* en het *'Regioplan de Gezondste Regio Achterhoek'* werken we met inwoners en organisaties aan de beweging van zorg naar gezondheid.

Gezonde en veerkrachtige jeugd

Via onder andere de Gezonde School aanpak is er samen met het primair en voortgezet onderwijs gewerkt aan een gezonde omgeving voor kinderen en jongeren. In het schooljaar 2023-2024 vroegen veertien scholen subsidie aan voor één van de thema's van de Gezonde School. Het Almende College heeft het certificaat Gezonde School ontvangen voor het thema sport en bewegen. Sinds september is de gemeente Oude IJsselstreek officieel ook aangesloten bij het landelijke programma *'JOGG Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst'*.

Buurtzorg Jong zet in op het versterken van de pedagogische context. In samenwerking met het onderwijs biedt Buurtzorg Jong collectieve ondersteuning op school in plaats van individuele zorg (bijvoorbeeld de Kinderen in Echtscheiding Situaties (KIES) trainingen)). Een aantal zorgaanbieders en Buurtzorg Jong zijn daarnaast gestart met een pilot om de specialistische GGZ gerichter in te zetten of te voorkomen. De eerste resultaten zijn positief. Door elkaar beter te leren kennen en vakkennis te delen is het mogelijk om ondersteuning aan inwoners gerichter in te zetten.

In het vierde kwartaal is een evaluatie uitgevoerd van Buurtzorg Jong over de afgelopen vijf jaar. De ervaringen van samenwerkingspartners (zoals het onderwijs, zorgaanbieders en de politie) als de jeugd- en gezinswerkers en medewerkers van de gemeente, vormen de basis voor afspraken om in de nieuwe contractperiode samen verder door te bouwen. In het derde kwartaal van 2025 zult u hierover geïnformeerd worden.

Veerkrachtig ouder worden

Het project Heerlijk Thuis in Huis is in 2024 succesvol afgesloten. Er zijn in totaal bijna 500 woongeluksgesprekken gevoerd door opgeleide vrijwilligers (wooncoaches). Zij adviseerden ouderen over langer zelfstandig, duurzaam en veilig thuis wonen.

De netwerkorganisatie Samen Sterker Thuis heeft in 2024 verder stappen gezet in het domeinoverstijgend werken. De professionals gaan samen met de inwoners op zoek naar andere oplossingen dan alleen de inzet van zorg. Er is vanuit Oude IJsselstreek een actieve bijdrage geleverd aan de totstandkoming van het landelijke wetsvoorstel Domein Overstijgend Samenwerken (DOS) voor structurele financiering.

De lokale coalitie *'Samen één tegen eenzaamheid'* brengt steeds meer inwoners, organisaties én bedrijven bij elkaar om gezamenlijk tot een duurzame en maatschappelijk aanpak te komen om eenzaamheid te verminderen. De coalitie is verder gegroeid naar 15 actieve ambassadeurs. Zij organiseren activiteiten zoals de Kletsdames, een Zomerpicknick, Festimaatje, gezamenlijke wandelingen en het Vrouwencafé.

De lokale ketenaanpak voor valpreventie is ingericht. Er is een lokale werkgroep met vertegenwoordig vanuit diverse disciplines en vakgebieden (fysio- en ergotherapeuten, wmo-consulenten, de buurtsportcoach, etc.). Tijdens de Week van de Valpreventie is er een grote communicatiecampagne geweest. Er zijn ongeveer 300 valrisicotesten afgenomen en er waren 80 deelnemers aan de valpreventiecurssussen.

Gelijke kansen voor iedereen

Gezondheidsverschillen nemen af door ongelijk te investeren. Op basis van diverse landelijke (gezondheids)indicatoren zijn Terborg en Ulfthuis gebieden met minder goede cijfers ten opzichte van het gemiddelde in de gemeente. Via een landelijke subsidie *'Een Rookvrij Leven voor Iedereen'* is er een wijkaanpak voor Terborg gestart. Vanuit *'Terborg Gezond'* werken professionals en inwoners samen aan een gezondere wijk door in gesprek te gaan over en activiteiten te organiseren voor het stoppen met roken.

De gemeente Oude IJsselstreek is in 2024 verkozen tot de Meest Toegankelijke Gemeente van Nederland. De inzet van de Stichting Onbeperkt Meedoen heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het winnen van deze titel. Via veel activiteiten werkt deze stichting onverminderd door aan een nog inclusiever Oude IJsselstreek.

In 2024 zijn de contouren neergezet voor een visie op de sociale basis. Hierin zijn diversiteit en inclusie belangrijke pijlers. Iedereen is anders en daarom is het van belang om hulp en ondersteuning passend op de behoefte van inwoners aan te bieden.

In het laatste kwartaal was er teamdag voor alle medewerkers in het sociaal domein. Onder begeleiding van Movisie hebben de medewerkers van STOER, Wmo en Buurtzorg Jong elkaar beter leren kennen en met elkaar besproken hoe de integrale ondersteuning van inwoners nog verder vorm te geven.

Vanuit de ambitie om dakloosheid in 2030 fors terug te dringen is er samen met de Achterhoekse gemeenten gewerkt aan een Achterhoekse actieplan dak- en thuislozen. Daarbij is het uitgangspunt regionaal wat regionaal moet en lokaal wat lokaal kan. Met Wonion en twee zorgaanbieders is er een plan gemaakt voor een lokale kleinschalige maatschappelijke crisisopvang.

Monitoring

Volgens de meest recente meting (2022) van de Gezondheidsmonitor Volwassen ervaart 69,8% van de inwoners in Oude IJsselstreek een (zeer) goede gezondheid. Het gemiddelde in Nederland is 69,0%. In de Achterhoek is het gemiddelde 71,1%. In 2024 heeft de GGD Noord- en Oost-Gelderland een nieuwe Gezondheidsmonitor afgenomen. De resultaten van deze monitor zijn vanaf uiterlijk juni 2025 beschikbaar.

Aanvullend op beschikbare data maken we gebruik van reflexieve monitoring om te volgen of we werken volgens de bedoeling. Reflexieve monitoring richt zich op interactief leren en bijsturen, getoetst aan lange termijn ambities voor systeemverandering. In 2024 is deze vorm van monitoring ingezet binnen de lokale inkoop 'Wmo-hulp in de buurt' en 'Specialistische Jeugdhulp in de buurt'. En daarnaast ook uitgebreid naar andere partners in het sociaal domein. Ook hebben het college en het management een sessie gevolgd over reflexieve monitoring.

Wat hebben we bereikt.

*** 2.2 Integrale aanpak Zorg en Veiligheid**

De samenwerking tussen de domeinen zorg en veiligheid is van groot belang om inwoners met domeinoverstijgende complexe problematiek effectief te kunnen ondersteunen. Daarvoor is het nodig om zowel in- als extern duidelijkheid te scheppen over rollen, verantwoordelijkheden en processen. Om daarmee de (keten)samenwerking tussen de domeinen verder te professionaliseren. In het afgelopen jaar hebben we dat gedaan door te leren vanuit de praktijk. Daarmee hebben we een goed beeld gekregen van wat er al werkt en wat niet en welke processen (beter) beschreven moeten worden. Dat pakken we in 2025 verder op. De groepsaankpak die zich voordeed is daarvan een goed voorbeeld. Door met elkaar aan de slag te gaan, is helder geworden welke afspraken noodzakelijk zijn om een volgende keer effectiever met elkaar te kunnen werken.

Daarnaast is een aantal concrete stappen gezet in de samenwerking met de ketenpartners. Zo sluit een medewerker van Veilig Thuis wekelijks aan bij het team Wmo-consulenten en de teams van Buurtzorg Jong. De eerste resultaten daarvan zijn positief. De consulenten en jeugd- en gezinswerkers kunnen de kennis van Veilig Thuis makkelijk raadplegen. Dat leidt tot betere inschattingen van wat er nodig is en sneller handelen.

Eind 2024 is de regiovisie 'Samen Veilig' 2024-2028 vastgesteld. Deze vormt de basis voor een integrale aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling binnen de regio. Aansluitend is het lokale uitvoeringsplan voor onze gemeente opgesteld, dat de komende jaren specifiek inspeelt op de lokale behoeften en uitdagingen.

Het aantal jeugdigen met een jeugdbeschermingsmaatregel is in 2024 licht gedaald (van 115 naar 108) ten opzichte van het voorgaande jaar. De ingezette groepsaankpak heeft wel geleid tot een stijging in het aantal jeugdreclasseringsmaatregelen (van 9 naar 12).

Samen met de Achterhoekse gemeenten wordt in 2025 uitgewerkt hoe de ervaringen en resultaten van de Gelderse toekomsttuinen Kind- en gezinsbescherming kunnen worden vertaald in onze regio.

Wat hebben we bereikt.

*** 2.3 Wonen doe je thuis**

In 2024 hebben wij onze aandacht met name gelegd op het voorkomen van instroom. Daarbij hebben we een onderzoek gedaan naar de klantreis van jeugdigen die in het afgelopen jaar zijn ingestroomd in verblijf. Er is geanalyseerd wat er in de twee jaar daarvoor is ingezet en waarom dit al dan niet effectief is geweest. Het onderzoek laat zien dat wij ons proces nog kunnen verbeteren. Onder andere waar het gaat om het maken van de afweging of verblijf noodzakelijk is of dat er in de thuissituatie nog resultaten te behalen zijn.

Dat is ook onderdeel van ons gesprek met de Jeugdbescherming. Waarbij we kijken hoe we de samenwerking tussen Buurtzorg Jong en de jeugdbescherming kunnen versterken. Concreet hebben we bijvoorbeeld te maken gehad met een gezin waarvan meerdere kinderen uit huis geplaatst werden. Binnen het huidige systeem zouden de kinderen allemaal op verschillende jeugdzorglocaties in het land terecht komen. Door samen met jeugdbescherming en onze samenwerkingspartners andere mogelijkheden te verkennen, hebben we ervoor kunnen zorgen dat deze kinderen bij elkaar en in hun eigen leefomgeving konden blijven.

De lichte afname van aantal kinderen in verblijf heeft zich niet doorgezet. Op basis van de informatie die op dit moment beschikbaar is, zien we dat de instroom in 2024 hoger is geweest dan de uitstroom en ook hoger dan de instroom in 2023. Wat daarvan de oorzaak is, is op basis van de huidige beschikbare gegevens nog niet te zeggen. In het derde kwartaal 2025 komen we hier op terug.

Het in beeld krijgen van de afschaling naar minder zware zorg of naar huis is afgelopen jaar nog niet opgepakt. Dit is geen kwestie van een druk op de knop. Het vraagt veel capaciteit. Zoals we dat ook met de klantreis voor de instroom hebben gedaan, moet dit op dossierniveau worden uitgezocht en geanalyseerd.

Wat hebben we bereikt.

*** 2.4 Groter bereik minimabeleid**

Vanaf 1 juli 2024 is gestart met het nieuwe minimabeleid. Zoals in het nieuwe beleid beschreven, handelen we de aanvragen niet enkelvoudig af. Er wordt beoordeeld of de inwoner ook recht heeft op andere minimaregelingen. De voorbereidingen voor het ambtshalve toekennen duurt langer dan verwacht. We zijn hiervoor afhankelijk van het inrichten van de systemen. Daarnaast heeft ook het goed inrichten van het juridische kader ervoor gezorgd dat we hier niet eerder mee kunnen starten dan het eerste deel van 2025.

Alle inwoners die mogelijk recht hadden op de Individuele inkomsten toeslag (IIT) en de meedoenregelingen en die daar volgens het nieuwe beleid nog geen gebruik van maakten, zijn proactief benaderd.

De motie Uitgangspunten verbetering minimabeleid, ingediend op 29 februari 2024, om aanvragen met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2024 te beoordelen, is uitgevoerd.

Wat hebben we bereikt.

*** 2.5 Participeren voor iedereen**

In 2024 hebben we alle inwoners die gebruik maken van de diensten van Stoer in beeld. We weten op welke trede van de participatieladder ze staan en welke inzet geboden is om het perspectief richting werk en participatie te bevorderen.

Er zijn 208 inwoners ingestroomd en 193 uitgestroomd. De doelgroep uitstroom naar werk is gegroeid met 28,3% ten opzichte van 2023.

In 2024 hebben we de dienstverlening richting inwoners gespecialiseerd. Er is een onderscheid gemaakt in dienstverlening gericht op jongeren, inburgeraars en inwoners. Hierbij ligt de focus op ontwikkeling en de stap naar werk. Waarbij de stap naar participatie het hoogst haalbare is. Hierdoor krijgt iedere inwoner de dienstverlening passend bij zijn of haar ondersteuningsvraag.

We zijn in 2024 aangesloten bij het leerwerkloket door het leveren van een consulent. Ook dit draagt bij aan het verbreden van de dienstverleningsmogelijkheden voor onze inwoners.

Daarnaast is er bij 78 werkgevers een inwoner gestart op een werkervaringsplaats of een betaalde baan. 14 werkgevers zijn nieuwe contacten.

In 2024 zijn we gestart met het verkennen van het opzetten van leerwerktrajecten richting de techniek in samenwerking met Jaws en AT Techniekopleidingen. Dit krijgt in 2025 een vervolg.

In 2024 is er ook aandacht geweest voor financiële educatie en preventie om schulden te voorkomen of om deze zo klein mogelijk te houden. Dit doen we samen met de jongerenwerkers van Buurtzorg Jong en Sociaal Werk Oude IJsselstreek. Met de Stadsbank (SON) hebben we een overeenkomst waarin we basisdienstverlening afnemen. Dit betekent dat wij de minimale dienstverlening afnemen bij de SON en zelf de regie hebben op een groot deel van het proces. We blijven gedurende het hele traject in contact met onze inwoners. Waardoor we tijdig bij kunnen sturen waar nodig. In 2024 hebben we 175 intakes gevoerd en zijn 23 huishoudens met begeleiding van onze budgetcoach duurzaam uitgestroomd. Naast de samenwerking met de SON is er ook een samenwerking met onder andere Schuldhulpmaatje. Schuldhulpmaatje heeft in 2024 circa 150 inwoners met financiële problematiek op verschillende manieren ondersteund. Bijvoorbeeld ter ondersteuning van de professional schuldhulpverlening of via een doorverwijzing vanuit de vroegsignalering.

De respons verhogende maatregelen voor de klanttevredenheidsonderzoeken hebben tot op heden nog niet het gewenste effect gehad op het aantal deelnemers.

Wat heeft het gekost in 2024?

Programma 2	Begroot voor wijziging 2024	Begroot na wijziging 2024	Rekening 2024	Afwijking	(tov begroot na wijziging)
Baten	12.344	22.485	25.937		3.452
Lasten	59.893	72.351	74.365		2.014
Saldo	(47.549)	(49.866)	(48.429)		1.438

Bedragen x 1.000

Programma 3: De werkende gemeente

Wat hebben we bereikt.

* 3.1 Versterken van duurzame economische ontwikkeling

We hebben ervoor gekozen om grond op Hofskamp Oost II beschikbaar te stellen voor Liander, in plaats van voor een bedrijf. Zodat Liander een regelstation kan gaan plaatsen. En daarmee voor Varsseveld in de toekomst een robuust en betrouwbaar energienet kan leveren. Tevens hebben we actief meegewerkt bij het fysiek kunnen aanleggen van de kabels. Hierbij gaat het onder andere om het afgeven van de omgevingsvergunning en het laten graven in de openbare ruimte, bijvoorbeeld onder een aantal fietspaden.

We hebben ook een overeenkomst getekend met Liander om de capaciteit van het lokale bestaande netwerk in de kernen te vergroten. Want ook in de kernen moeten gemiddeld onder één op de drie straten nieuwe kabels worden gelegd, om de toekomstige energievraag en de vraag naar verduurzaming aan te kunnen. Dit alles doen we vanuit de gemeente als facilitator enerzijds en vanuit een wettelijke rol als (bijvoorbeeld) vergunningverlener anderzijds.

De randvoorwaarden voor de toekomstige ontwikkeling van 'Het VIP' lopen langs verschillende sporen waarbij energie een belangrijke is. Zo hebben we expertisebureau Joulz ingehuurd om te onderzoeken welke andere stroommogelijkheden er zouden kunnen zijn. Doel hiervan is dat er eerder stroom beschikbaar is dan 2029. Deze resultaten komen in 2025 beschikbaar. Tevens hebben we Liander gefaciliteerd door versneld grond te verkopen en beschikbaar te stellen zodat zij alvast een deel kunnen aanleggen.

Sinds de oprichting van De Talententuin Achterhoek heeft het initiatief bewezen succesvol te zijn in het verbinden van jongeren met Achterhoekse werkgevers. Daarom hebben we de samenwerking met De Talententuin Achterhoek tot eind 2026 verlengd.

Het convenant met alle deelnemende partijen voor Technobasis is nog niet verlengd. We zijn van plan dat in 2025 wel te doen. Reden is dat de onderwijspartijen in afwachting zijn van een Subsidieregeling sterk techniekonderwijs. Deze is mede de basis voor hun bijdrage. De gemeente Oude IJsselstreek, de gemeente Montferland, Civon en ondernemers hebben hun bijdrage gereserveerd. In de tussentijd loopt het techniekonderwijs aan kinderen van basisscholen gewoon door.

Wat hebben we bereikt.

* 3.2 Versterken van compacte, toegankelijke en groene winkelcentra

Het afgelopen jaar hebben we als gemeente een faciliterende brugfunctie vervuld voor de plannen uit het project Ondernemers aan Zet voor zowel Uft als Terborg. We kunnen helpen denken, en helpen aanjagen. Tegelijkertijd zijn letterlijk de 'ondernemers aan zet' om stappen voorwaarts te zetten.

Voor het Gravenpad hebben de vastgoedeigenaren uiteindelijk geen definitieve overeenstemming bereikt over de te maken keuzes.

Wel hebben we in Terborg op verzoek van de horecaondernemers gezorgd voor een verkeersveiliger en verkeersluwer Sint Jorisplein in het terrasseizoen.

Bij de gebiedsontwikkeling rondom de Wesenthorst in Uft laten we lokale ondernemers meekijken en ideeën inbrengen. Als gemeente willen we zorgen voor schone, hele en veilige winkelgebieden. Dat doen we samen met ondernemers, belanghebbenden, politie en handhaving.

We gaan hier in overleg met de genoemde partijen niet meer voor het Keurmerk Veiling Ondernemen (KVO) omdat dat geld kost en de specifieke meerwaarde niet (meer) gezien wordt. De meerwaarde zit wél in de structuur en samenwerking die in het afgelopen jaar al opgebouwd is om veilige winkelcentra te realiseren. Zo werken winkeliers nu effectiever samen op gebied van tegengaan van diefstal. Zijn er minder meldingen van winkeldiefstal en overlast. En gaan ondernemers samenwerken op het vlak van trainingen.

In 2025, nu de samenwerkingsstructuur een jaar staat, tekenen betrokken partijen een convenant. Later volgt een eerste evaluatie.

Op verzoek van de ondernemers hebben we de plantvakken aan de Bongersstraat, Deurvorststraat en Kerkstraat in Uft vergroend.

Wat hebben we bereikt.

*** 3.3 Versterken van de agrarische sector**

In 2024 zijn we gestart met fase 2 van WATEA (Werken Aan Toekomstgerichte Erven Achterhoek). Er zijn begeleidingstrajecten voor agrarisch ondernemers doorlopen. In Oude IJsselstreek zijn in de eerste helft van het jaar 62 trajecten gestart en afgerond voor begeleiding bij bedrijfsvoering, sociale vraagstukken en woningbouw (257 verdeeld over de vijf deelnemende gemeenten).

Sindsdien heeft de gemeente Oude IJsselstreek ingezet op individuele keukentafelgesprekken met agrariërs, in lijn met de aanpak van WATEA. Wij hebben contact gezocht met de bij ons bekende PAS-melders (Programma Aanpak Stikstof). En we hebben hen indien gewenst in contact gebracht met de accountmanager landbouw van de provincie.

Ook hebben wij voormalige of nog bestaande agrarische bedrijven begeleid vanuit hun interesse in het Uitnodigingskader Wonen. Tot slot hebben we samen met regio Achterhoek bekeken hoe we met een nieuwe vorm agrariërs kunnen begeleiden bij de huidige en toekomstige opgaven voor de landbouwsector.

Wat hebben we bereikt.

*** 3.4 Versterken van de (toekomstbestendigheid van de) industrie**

In 2024 hebben alle Achterhoekse gemeenteraden het Regionaal Programma Werklocaties vastgesteld. Later heeft Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland het vastgesteld. Daarin staan ook voor de gemeente Oude IJsselstreek de belangrijkste opgaven op het vlak van bedrijventerreinontwikkeling voor de komende jaren.

Eén van de belangrijkste maatregelen is het ontwikkelen van Het VIP. Het bouwrijp maken van Het VIP is echter vertraagd door netcongestie en de ontdekking van een bijburcht voor dassen. Over netcongestie en de gevolgen ervan is de gemeenteraad in februari 2024 bijgepraat. Over de ontwikkelingen rondom de bijburcht voor de das, een beschermde diersoort, was eind 2024 nog niets mede te delen.

Bij het toekomstbestendig maken van bedrijventerrein de IJsselweide is in 2024 veel samengewerkt met de ondernemers. Zo hebben we samengewerkt aan het definitieve ontwerp voor de openbare ruimte zodat we die toekomstbestendig gaan inrichten. Op basis van het definitieve ontwerp zijn we gestart met het opstellen van de aanbestedingsstukken. Ook is er vooruitlopend op de werkzaamheden een pilot geweest met één ondernemer. Deze pilot is succesvol afgerond in 2024. Hierdoor heeft deze ondernemer zijn terrein en de openbare ruimte al toekomstbestendig kunnen inrichten.

Verder heeft de provincie Gelderland eind 2024 een subsidie afgegeven van € 500.000. Dit bedrag gebruiken we voor de realisatie van de fysieke maatregelen in de openbare ruimte van de IJsselweide. In november 2024 hebben we tijdens een informatieavond de ondernemers bijgepraat over de voortgang van het project en het stimuleringsfonds. Hiermee kunnen ondernemers hun eigen perceel toekomstbestendig inrichten. Tijdens deze avond heeft Duurzaam Ondernemerscentrum Achterhoek een toelichting gegeven op de mogelijkheden van verduurzaming.

Wat hebben we bereikt.

*** 3.5 Versterken van onderscheidend toeristisch recreatief aanbod**

Studenten van Saxion hebben via de Kennis- en Innovatiewerkplaats mogelijkheden voor de organisatie van de IJzerbiënnale onderzocht en een draaiboek ontwikkeld. We stimuleren partijen om in 2025 een eerste editie van dit nieuwe culturele evenement, mede gericht op de ijzerhistorie, te organiseren.

Die samenwerking tussen studenten en ondernemers heeft inmiddels geleid tot nieuwe initiatieven. Er zijn verschillende producten ontwikkeld zoals het bordspel 'De Ganzensprong', de 'Lekker Lokaal Route' en het 'Scout-avontuur'.

In 2024 is de communicatie en productontwikkeling ingezet op de Duitse markt. Het toeristisch recreatieve aanbod is nog intensiever bij de Duitse gasten onder de aandacht gebracht. Bijzonder voorbeeld hiervan is de eerste editie van de EMOJI Fiets- en Handbike3Daagse eind september. Dit organiseren de EMOJI-gemeentes Emmerich am Rhein en Montferland, Oude IJsselstreek samen met de werkgroep Onbeperkt Meedoen.

In 2025 wordt extra Schabracq straatmeubilair in de openbare ruimte geplaatst. Dit is nu in voorbereiding. Daarnaast werken we sinds 2024 aan de visie recreatievaart en de realisatie van vrije camperplekken langs het water.

De doorontwikkeling van het DRU Industriepark (DRU IP) met verschillende scenario's ter versterking van de recreatieve functie van het DRU Industriepark is aan de raad gepresenteerd. Concrete acties zijn uitgesteld als gevolg van actuele ontwikkelingen.

Wat hebben we bereikt.

* 3.6 Cultuureducatie bevorderen in het primair en voorgezet onderwijs.

We hebben in 2024 uitvoering gegeven aan het lopende convenant cultuureducatie. De cultuurcoach is ingezet als verbindende schakel tussen onderwijs en cultuuraanbod en er is cultuuraanbod mogelijk gemaakt.

Voorbeelden van cultuuractiviteiten in 2024: een theaterbezoek in de DRU voor groepen 7 en 8, een dansvoorstelling 'Kleur Beweegt Jou' voor kleuters, groepen 3 en 4 gingen op avontuur in Museum Villa Mondriaan, groepen 5 en 6 bezochten Kröller Muller, schrijvers op school en muzieklessen voor alle groepen.

Elke school heeft een cultuuraanbod. Ook heeft elke school een beleidsplan cultuureducatie of een paragraaf opgenomen in hun schoolbeleidsplan over cultuureducatie. Een school besteedt gemiddeld per schooljaar 650 uur aan cultuureducatie.

Aan de hand van gesprekken met Stichting KiCK (Kind, Cultuur en Kunst), gesprekken met scholen en met cultuuraanbieders over de toekomst van cultuureducatie komen we voor grotere keuzes te staan dan in eerste instantie verwacht. Cultuureducatie moet in de toekomst door een nieuwe partner uitgevoerd gaan worden.

Daarbovenop willen we alle samenwerkingspartners goed betrekken bij de herijking van het convenant cultuureducatie. Deze nieuwe kans en proceskeuze hebben ertoe geleid dat het herijken van het huidige convenant nog even op zich laat wachten.

Verder hebben we een subsidieregeling gemaakt die organisaties in onze gemeente stimuleert activiteiten te organiseren in 2025 die aandacht vragen voor **80 jaar Vrijheid**. Deze subsidieregeling '80 jaar Vrijheid' is vanaf 1 december 2024 opengesteld.

De Achterhoek is op 4 maart 2024 door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OC&W) uitgeroepen tot Cultuurregio. Dit brengt qua zichtbaarheid veel voordeel met zich mee. We kunnen de stem van de Achterhoek laten horen aan de ambtelijke en bestuurlijke tafel van de Cultuurregio's van OC&W, en daarmee direct invloed uitoefenen op beleidsvorming.

Hieruit voortvloeiend ontving Cultuurregio Achterhoek financiële middelen van de OC&W 'Impuls jongeren en talent'. Met deze incidentele rijksmiddelen wordt een impuls gegeven aan talentontwikkeling en aan jongerencultuur in de regio Achterhoek. We hebben de Cultuurcoalitie hiervoor een aanvullende opdracht gegeven; extra inzet van de regionale talentmakelaars om hun bereik te vergroten, en daarbij een bredere aanpak. Van (vooral) muziek naar verschillende kunstdisciplines.

Wat hebben we bereikt.

* 3.7 Gelijke onderwijskansen bieden voor iedere jeugdige

In 2024 hebben we vanuit ons onderwijskansenbeleid actief bijgedragen aan gelijke(re) kansen voor onze jeugdigen.

Aan het begin van 2024 is er een brede conferentie over 'Samenwerking' georganiseerd met alle lokale partners. Uit de evaluatie blijkt grote waardering voor deze inhoudelijke netwerkbijeenkomst. Er zijn veel contacten gelegd en tegelijkertijd is op inhoud samenwerking gevonden en versterkt. Vooral samen kunnen we verder werk maken van gelijke(re) kansen voor iedereen.

Ook in 2024 hebben we weer regulier aanbod, zoals peuteropvang en voorschoolse educatie, aangeboden.

Daarnaast hebben we met de zomerschool in de eerste week van de zomervakantie zo'n 100 kinderen weer extra kunnen ondersteunen rondom hun taalontwikkeling. We subsidiëren ook de basisscholen waar dat nodig is om kinderen in de onderbouw extra te kunnen ondersteunen op het gebied van taal.

Met de Voorleesexpress zijn circa 60 gezinnen thuis ondersteund om te leren voorlezen met hun kind(eren). Ook zijn er wekelijks koffieochtenden/ 'Boekjes en Babbels' in alle vestigingen van de bibliotheek in Oude IJsselstreek voor ouders met jonge kinderen. Deze bijeenkomsten worden jaarlijks meer dan 2000 keer bezocht.

Daarnaast hebben we ons in 2024 specifiek ingezet op de volgende onderwerpen:

Ouderconsulenten

De pilot ouderconsulenten die liep in schooljaar 2023-2024 is positief afgerond. Uit de evaluatie blijkt dat in het pilotjaar al 42 gezinnen ondersteund zijn. Zo zijn ouders ondersteund bij het op orde brengen van hun financiën, zijn er koffieochtenden georganiseerd op school zodat ouders elkaar kunnen ontmoeten en zijn er fietsen en laptops geregeld. Ook hebben we ondersteund om kinderen te laten sporten en zijn ouders geholpen bij het gebruik van regelingen, en verwezen naar instanties als Stoer, sociaal werk en Buurtzorg Jong. Scholen en ouders zijn positief over de ouderconsulenten. De gemeente en het onderwijs hebben dan ook de intentie uitgesproken om de komende drie schooljaren de ouderconsulent voort te zetten. Twee basisscholen (Dynamiek en Oersprong) kunnen daarbij gebruik maken van een landelijke subsidieregeling.

Kansrijk adviseren

We hebben samen met het onderwijs in oktober een inspirerende middag georganiseerd voor docenten van alle basisscholen en het Almende. We hebben die middag met elkaar gesproken over kansrijk adviseren. Hoe kunnen we er nog beter samen voor zorgen dat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen met een daarbij horend schooladvies? In 2025 gaan we kijken hoe we hier samen met de basisscholen en het Almende een vervolg aan kunnen geven.

Aanpak tegen pesten/Mentale gezondheid

De landelijke dag tegen het pesten was het startmoment van een rondgang van het kunstwerk "NO Hate" om bij te dragen aan een gemeente zonder discriminatie, haat en vooroordelen. Op diverse locaties heeft het kunstwerk gestaan zoals bij het Almende, het DRU Industriepark en Integraal Kind Centrum (IKC) Groeituin. Tijdens en rondom de week tegen pesten in september heeft de bibliotheek aandacht gegeven aan het thema, zoals bij boekjes en babbels/koffieochtenden met ouders en kinderen op verschillende locaties. De gemeente heeft via haar socials aan dit thema in de week tegen het pesten aandacht gegeven.

In het onderwijs is de week tegen het pesten een vast onderdeel van de Gouden Weken (de eerste weken van het schooljaar) waarbij breed stil is gestaan bij groepsvorming en normen en waarden.

De aanpak tegen het pesten heeft zich verbreed tot een aanpak voor mentale gezondheid voor jeugdigen in onze gemeente. Vanuit het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) hebben we met lokale partners gesproken, waaronder het onderwijs en de jongerenraad, hoe we de mentale gezondheid samen kunnen versterken. Concreet zijn in 2024 jeugd- en gezinswerkers, jongerenwerkers en andere professionals geschoold om nog beter jongeren hierin te kunnen ondersteunen. Ook is er via een campagne extra aandacht geweest voor eenzaamheid onder jongeren.

Wat hebben we bereikt.

*** 3.8 Duurzame en toekomstgerichte onderwijshuisvesting**

Er is enige vertraging opgetreden bij de vervangende nieuwbouw van Integraal Kind Centrum (IKC) de Wijssel vanwege de eisen van de Wet natuurbeheer. Inmiddels is de voormalige Christoffelschool (Gendringen) volledig gesloopt. De gefaseerde nieuwbouw van IKC de Wijssel is in het voorjaar van 2024 gestart. We verwachten de oplevering voor de zomer van 2025. In het nieuwe schooljaar 2025-2026 kan IKC de Wijssel hierin van start. Daarna wordt de tijdelijke huisvesting op de Oosterstraat beëindigd.

Het proces voor het opstellen van stedenbouwkundige randvoorwaarden, het ambitiedocument en samenwerkingsovereenkomsten met de partners van het IKC Silvolde is in augustus 2024 opgestart. Na een startbijeenkomst is in november 2024 een klankbordgroep met omwonenden opgericht.

De uitwerking van het Integraal Huisvestings Plan (IHP) 2024 is gestart.

De financiële middelen voor de verduurzaming van Isala (Almende college in Silvolde) zijn in de begroting 2025-2028 opgenomen zodat de werkzaamheden in 2025 uitgevoerd kunnen worden. Daarbij kan de SUVIS subsidie worden benut.

De vervangende nieuwbouw van obs de Woelwaters (Ulft) wordt meegenomen bij de ontwikkeling van het plangebied De Wesenthorst. Hiervoor verwijzen we naar programma 1, doel 1.3.

Eind 2024 is gestart met het stroomlijnen van de lopende activiteiten in en rond de Dynamiek (Rietborgh, Terborg). Met de gewenste wijkgerichte aanpak moet dit leiden tot een ambitie voor de revitalisering en optimalisatie van het Kulturhus De Rietborgh.

De planvorming voor uitbreiding van De Oersprong (Ulft) is uitgesteld totdat er meer duidelijk is over de realisatie van de woningbouwplannen in Plan Biezenakker.

De ontwikkeling van de visie voor onderwijshuisvesting in Varsseveld is vertraagd. Eerst willen we de gevolgen van de fusie van de scholen van De Knienenbult (Westendorp) en De Meeander (Varsseveld) en de autonome groei van laatstgenoemde school hebben opgelost. De leerlingen van de Knienenbult zijn in de herfst 2024 verhuisd naar De Meeander. De tijdelijke huisvesting met vier lokalen is bedoeld voor de komende vijf jaar. In deze periode werken we aan de visie voor onderwijshuisvesting in Varsseveld.

In het IHP is geconstateerd dat er onvoldoende zicht was op de kwaliteit en capaciteit van de binnensportaccommodaties voor het bewegingsonderwijs. Daarom is in 2024 een onderzoek uitgevoerd naar deze binnensportaccommodaties die in de diverse kernen onderdak bieden aan zowel bewegingsonderwijs als sportbeoefening. Dit onderzoek is eind 2024 afgerond en vormt de basis voor verdere visie- en planvorming van toekomstbestendig beheer van de binnensportaccommodaties in Oude IJsselstreek.

Wat hebben we bereikt.

* 3.9 1 Vluchtelingen opvangen

We vullen alle drie de taakstellingen voor huisvesting van vluchtelingen zo goed mogelijk in.

In 2024 zijn de taakstellingen voor de huisvesting van statushouders en Oekraïners volledig gerealiseerd.

Daarbij kozen we voor:

- Kleine(re) locaties voor Oekraïners, in leegstaand vastgoed;
De opvang van Oekraïners loopt goed op schema. Er kwamen in 2024 verschillende locaties bij, waardoor aan het einde van 2024 de gehele taakstelling gerealiseerd is.
In 2024 zijn we gestart met 120 plekken en hebben we opgebouwd naar 280 plekken structureel. Deze zijn verdeeld over 12 locaties.
- 1 doorstroomlocatie voor maximaal 7 statushouders, voor een periode van 3 jaar. Hier wachten alleenreizende statushouders op gezinshereniging. Vervolgens worden deze nieuwe inwoners gehuisvest in een woning via de woningcorporaties in onze gemeente.
- Tijdelijke huisvesting van een groot gezin in afwachting van gereedkomen van een voor hen geschikte woning.
- Reguliere huisvesting van 76 statushouders en nareizigers.
- Een grote locatie voor 500 asielzoekers, op afstand van onze kernen, in samenwerking met Doetinchem, de provincie Gelderland en het COA. Deze zoektocht naar een geschikte locatie loopt.

Ondersteuning

Ook in 2024 zorgt Vluchtelingenwerk voor de maatschappelijke begeleiding en juridische ondersteuning. In de praktijk betekent dit dat de vrijwilligers van Vluchtelingenwerk zorgen voor praktische regelzaken, het land in de gemeente Oude IJsselstreek en ondersteunen bij het aanvragen van gezinshereniging en verlengen van verblijfsvergunningen. In 2024 hadden zij 32 gehuisveste vluchtelingen in begeleiding.

Wat hebben we bereikt.

*** 3.9 2 De gezondheid en het welzijn van inwoners bevorderen**

De buurtsportcoaches van Helpgewoon Buurtsport hebben met name ingezet op de volgende thema's;

- Open club en vitale sportparken
- Uniek Sporten
- Gezonde Jeugd
- Vitaal ouder worden

Binnen de diverse thema's hebben we verschillende resultaten kunnen boeken.

Vanuit de VIEP (Vereniging Informatie en Evaluatie Punt)- samenwerking is de (Be)Leef & Beweeg Fair georganiseerd. Dit evenement vergroot de bekendheid van lokale aanbieders op het gebied van gezondheid en bewegen én helpt inwoners om lokaal aanbod te vinden dat bij hen past. Deze derde editie van de Fair was wederom een groot succes met 34 lokale aanbieders en ruim 650 bezoekers.

Vanuit de opdracht voor de beweegmakelaar zijn er 8 hulpvragen binnengekomen vanuit inwoners die op zoek waren naar een passende sport. Iedereen is verder op weg geholpen.

Het boekje Sjors Sportief & Creatief is gepresenteerd. Tijdens schooljaar 2023-2024 (medio april) waren er ruim 300 inschrijvingen en 400 activiteiten. Na de start in schooljaar 2024-2025 (medio november) waren er 151 inschrijvingen en 468 activiteiten.

De pumptrackbaan is in iedere kern een groot succes. Kinderen en ouders kijken uit naar deze baan. Het zorgt voor verbinding en het stimuleert de fietsvaardigheden. We hebben de volledige organisatie op ons genomen en wekelijks clinics gegeven. We hebben 800+ kinderen direct bereikt met onze activiteiten.

Tijdens de beweeglessen laten we kinderen van groep 1/2 kennis maken met de basisvormen van bewegen. Dit zorgt voor een goede basis in de motorische ontwikkeling. Tijdens het schooljaar 2023-2024 hebben 57 leerlingen het Nijntje Beweegdiploma behaald. Tijdens het schooljaar 2024-2025 doen 55 kinderen mee aan de beweeglessen.

De gemeente is per september 2024 formeel aangesloten bij 'jongeren op gezond gewicht (JOGG). In het opgestelde uitvoeringsplan staan onder andere de doelen voor 2024 en de meerjarige vooruitblik. Daarbij is al geïnvesteerd in de lokale en regionale samenwerkingen. Hierbij is een inventarisatieronde gehouden bij alle basisscholen, een intensieve samenwerking met de GGD gecreëerd en samen met regionale JOGG regisseurs de eerste stappen gezet om elkaar te versterken. Dit als opmaat naar de uitvoering in 2025.

Max Vitaal is uitgevoerd. Dit is een stimuleringsprogramma, speciaal voor senioren, om op een toegankelijke manier kennis te maken met het sport- en culturaanbod in de regio. Het doel is om deelname aan activiteiten te vergroten. Er zijn in 2024 bijna 2000 boekjes van Max Vitaal verspreid. Dit is gedaan via buurtschapshuizen, bibliotheken, diverse gezondheidsprofessionals en - praktijken.

Wandel/beweeggroepen

Dit jaar zijn er 5 wandel/beweeggroepen voor in totaal 30 mensen opgezet. Hierbij is er in Terborg ook gebruik gemaakt van de QR-Fit route. We hebben hiervoor inwoners geworven, de groepen enige tijd ondersteund, en vervolgens ook geleidelijk losgelaten, waardoor de groepen op eigen initiatief verder kunnen.

In 2024 hebben we de activiteiten van de Buurtsportcoaches aanbesteed. Met ingang van 1 januari 2025 hebben we een nieuwe partner in de uitvoering: Sport ID.

Op het Sportpark IJsselweide is in de zomer gestart met de doorontwikkeling van de beweging om meer samen te werken. Er is een sportparkmanager aangesteld vanuit de Gelderse Sport Federatie. Ook is vanuit het Lokaal Sportakkoord een procesbegeleider gestart. Deze procesbegeleider heeft de opdracht om de samenwerking tussen alle partners op en rondom het sport- en beweegpark te bestendigen. Deze opdracht loopt door in het jaar 2025.

In de Achterhoek is de samenwerking met én tussen de Achterhoekse gemeenten verstevigd vanuit Achterhoek in Beweging. Zo is het Sportloket opgericht. Ook worden vraag en aanbod centraal opgepakt en worden sportverenigingen kundig en accuraat geholpen met hun hulpvraag. Denk bijvoorbeeld aan het inzetten op het thema Veilig Sportklimaat. Verder zijn er regionale evenementen ondersteund zoals de Ronde van de Achterhoek en de Simac Ladies Tour om de regio op de kaart te zetten. In het najaar van 2024 is gemonitord hoe vitaal de sportverenigingen in onze gemeente zijn. Belangrijkste uitkomst is dat de financiële situatie van bijna alle clubs (zeer) gezond is (95%) en zij de toekomst positief tegemoet zien (85%). Bijna de helft ervaart dan ook geen knelpunten.

Sportaanbieders met knelpunten hebben deze met name op de thema's 'stijgende energieprijzen' en 'gebrek aan vrijwilligers'. Sportaanbieders gaan zich de komende periode met name richten op de financiën (60%) en/of het werven en behouden van leden (60%) en/of vrijwilligers (65%).

Op basis van deze informatie zetten we de verenigingsondersteuning gericht in.

Vanuit het Lokaal Sportakkoord is een aantal keer gebruik gemaakt van de 'services van NOC*NSF'. Achterhoek in Beweging heeft als regionaal Sportloket deze processen begeleid. Dit waren onder andere de services; Coaching on the job - Trainer, de Inspiratiesessie De gelukkige vereniging, Rabo ClubSupport 1-op-1 begeleiding en Trajectbegeleiding op de Club.

Wat hebben we bereikt.

* 3.9 3 Samenwerken met Duitsland

Het EMOJI project is in samenwerking met gemeenten Montferland en Emmerich succesvol voortgezet. Met name op het vlak van maatschappelijke, sociale en culturele projecten en evenementen.

In 2024 is blijvend geïnvesteerd in de bestuurlijke relaties met Duitse buurgemeenten als Emmerich en Bocholt. We hebben daarnaast als onderdeel van lobby en relatiebeheer de European Week of Regions and Cities (EWRC) in Brussel bezocht.

In 2024 zou via Achterhoekse buurgemeenten een nieuwe GROS aanvraag Regio Deal plaatsvinden voor het onderdeel 'Internationaal Netwerkburo'. Dit is nog niet gebeurd en wordt waarschijnlijk later verwacht.

De JugendUni is in 2024 gestagneerd aan Duitse zijde. Het projectleiderschap is in Duitse handen van de Stadt Bocholt.

Arbeidsmigrantenhuisvesting met Montferland en Emmerich is op informeren na niet van de grond gekomen. Enerzijds vanwege juridische barrières (landsgrenzen en wet- en regelgeving) en anderzijds hebben de Achterhoekse gemeenten onderling afspraken gemaakt over arbeidsmigrantenhuisvesting met de aanbevelingen van de Commissie-Roemer als onderlegger.

Wat heeft het gekost in 2024?

Programma 3	Begroot voor wijziging 2024	Begroot na wijziging 2024	Rekening 2024	Afwijking	(tov begroot na wijziging)
Baten	1.121	1.746	1.582		(164)
Lasten	6.259	7.032	6.361		(671)
Saldo	(5.139)	(5.286)	(4.779)		507

Bedragen x 1.000

Programma 4: De dienstverlenende gemeente

Wat hebben we bereikt.

* 4.1 Bereikbaarheid en persoonlijke dienstverlening

Binnen het team publiekszaken is vanwege personele omstandigheden in het eerste half jaar van 2024 de rol van kwaliteitsmedewerker niet ingevuld. Deze rol was bij uitstek geschikt om het uitgevoerde bereikbaarheidsonderzoek te bestuderen en interne afspraken rondom onze bereikbaarheid onder de loep te nemen.

Daarnaast hebben de ontwikkelingen rondom het verkiezingsteam ertoe geleid dat we andere inzichten hebben over de invulling van de rol van de kwaliteitsmedewerker. Het uitzetten van de vacature hebben we daarom uitgesteld. De rol van kwaliteitsmedewerker gaan we combineren met de rol van verkiezingsleider.

Daarbovenop is de aankomende aanpassing in de techniek in 2025 relevant. Het bellen via MSTeams, heeft ervoor gezorgd dat we daadwerkelijk een pas op de plaats hebben gemaakt. Het aanscherpen of vernieuwen van afspraken over onze bereikbaarheid hangen namelijk nauw samen met de mogelijkheden die Vodafone/Teams en de KCC-applicatie Storm ons bieden. Het is onlogisch om de collega's mee te nemen in afspraken die na een paar maanden mogelijk weer aangepast moeten gaan worden.

Wat hebben we bereikt.

* 4.2 Aanpak ondermijning

Op alle punten uit de uitvoering is in 2024 flink ingezet. Zo hebben de resultaten van de veiligheidsmonitor ons een mooi dashboard opgeleverd. Deze biedt de mogelijkheid data op een overzichtelijke wijze op te vragen en te analyseren. Ook zijn er succesvolle integrale controles geweest, onder andere in het buitengebied en bij horeca. Tijdens de integrale controles brengen we ook direct Meld Misdaad Anoniem onder de aandacht.

Daarnaast is een slag gemaakt op het actualiseren van het Bibob beleid en het opstellen van mensenhandelbeleid. Vaststelling van deze beleidsstukken volgt in 2025.

Wat heeft het gekost in 2024?

Programma 4	Begroot voor wijziging 2024	Begroot na wijziging 2024	Rekening 2024	Afwijking	(tov begroot na wijziging)
Baten	1.050	1.065	1.200		135
Lasten	6.881	7.584	7.247		(337)
Saldo	(5.831)	(6.520)	(6.048)		472

Bedragen x 1.000

Programma 5: Bedrijfsvoering / overhead

Wat hebben we bereikt.

* 5.1 We zijn een inclusieve werkgever

Wij zijn een inclusieve werkgever. We voldoen ruimschoots aan de banenafpraak. We hebben een aantal inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk in vaste dienst, in werkervaringsplaatsen en in maatschappelijke banen. De verhouding man-vrouw in leidinggevende functies is vrijwel gelijk. Hiermee geeft het management het juiste voorbeeld.

Wat hebben we bereikt.

* 5.2 Vergroten(cyber-)bewustzijn en weerbaarheid van inwoners, organisatie en de gemeente

In 2024 zijn er twee bewustzijnsprogramma's uitgevoerd voor inwoners en organisaties. En is er een doorlopend leerprogramma voor de gemeentelijke organisatie ingericht. De gemeente heeft nog geen eenheid overstijgend bedrijfscontinuïteitsplan. Dit pakken we in 2025 op. Eind 2024 hadden we nog geen actueel overzicht/dashboard van de voortgang over de BIO(2). De CISO neemt namens een aantal Achterhoekse gemeenten deel aan de werkgroep BIO2 van de VNG. In het eerste kwartaal van 2025 is het product GAP-analyse BIO2 opgeleverd waarmee de gemeente een goed overzicht van de status kan krijgen. Het is nog niet gelukt om een specifiek plan van aanpak te maken om de eenheidsmanagers dashboards te laten vullen. In algemenere zin is gestart met een aanbestedingstraject voor een applicatie die de processen voor Informatieveiligheid kan ondersteunen en daarmee deze activiteit kan voltooien. Deze actie gaat verder in 2025.

Wat hebben we bereikt.

* 5.3 Een betrouwbare gemeente

Het aantal deelnemers van het online platform onzeoudeijsselstreek.nl is verdubbeld naar bijna 1900 leden. Het platform is ingezet voor interactie met betrokkenen bij projecten. Aan dit platform is de sociale kaart Meedoen in Oude IJsselstreek toegevoegd. Er zijn verschillende bijeenkomsten georganiseerd, o.a. over woningbouwprojecten en verkeer, om inwoners te informeren en input op te halen. In mei is een nieuwe participatiecoach gestart die de uitvoering van het participatiebeleid verder voortzet. Ook ondersteunt en adviseert de coach initiatiefnemers en medewerkers bij de participatie aanpak. 668 inwoners hebben via het online panel Oude IJsselstreek Spreekt in het najaar meegedacht over de profielschets van de nieuwe burgemeester. Het merkconcept 'Oude IJsselstreek maakt sterk' is beperkt ingezet. In de praktijk blijkt dat het minder vaak op een passende manier kan worden toegepast dan van tevoren gepland. De meeleesgroep heeft enkele keren advies gegeven over de tekst van een brief of flyer.

Wat hebben we bereikt.

* 5.4 Versterken interne beheersing

We kiezen ervoor om de Sustainable Development Goals (SDG's) vanuit de praktijk vorm en inhoud te geven. De werkwijze draagt bij aan het integraal werken ten behoeve van de brede welvaart. De invulling van het doorontwikkelen van onze verantwoording, monitoring en risicomanagement is een meerjarig proces. De eerste stappen zijn gezet met het invullen van de rechtmatigheidsverantwoording en het in beeld brengen van onze processen. De accountant heeft in zijn managementletter2024 bevestigd dat we hierop voortgang hebben geboekt. In 2024 zijn we ook gestart met de voorbereidingen voor de Baseline Informatiebeveiliging Overheid 2 (BIO2).

Wat hebben we bereikt.

*** 5.5 Datagedreven werken om beter onderbouwd keuzes te maken**

In onze interne organisatie sluiten we met datagedreven werken zoveel mogelijk aan op bestaande ontwikkelingen waaronder de ontwikkelingen rondom onze interne beheersing. Zo zorgen we dat we het datagedreven werken goed borgen in onze reguliere werkwijzen. En dat we geen dingen dubbel doen. Samen met het Datalab GO ontwikkelen we monitors en dashboards om effecten te meten van wat wordt uitgevoerd en input te leveren voor beleidsvoorstellen. Daarnaast zetten we samen met Datalab GO in op scholing. Er zijn diverse modules ontwikkeld die onze collega's scholen op specifieke onderdelen van datagedreven werken. Deze modules bevatten een breed spectrum aan onderwerpen, van de meer algemene modules zoals vraagarticulatie, tot specialistische trainingen over werken met ArcGIS.

Wat hebben we bereikt.

*** 5.6 Een toekomstbestendig en toegankelijk gemeentehuis**

De scenariostudie voor de gemeentelijke huisvesting, uitgevoerd in 2023, leverde financieel onderbouwde, uitgewerkte scenario's op.

We hebben deze scenario's in 2024 uiteindelijk niet verder uitgewerkt, omdat deze financieel niet haalbaar bleken. Daarom is afgeweken van het eerdere plan een Programma van Eisen op te leveren voor 1 van de gekozen scenario's.

Uiteindelijk is in het verlengde hiervan een onderzoek gestart naar een 4e scenario. Dit omdat duidelijk geworden was dat we ook moesten kijken naar de huisvesting van STOER.

Er is in het vierde kwartaal van 2024 een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar het huisvesten van het sociaal domein in het Frank Daamenpand. De redenen hiervoor waren van zowel huisvesting technische als inhoudelijke aard.

Inhoudelijk omdat uit (landelijk) opgave(n) is gebleken dat vormgeving van integrale toegang tot het sociaal domein gebaat is bij huisvesting van het sociaal domein onder 1 dak, inclusief de verbinding met belangrijke partners. Ook de doorontwikkeling van de uitvoering in het sociaal domein van de ambtelijke organisatie heeft grote voordelen als de huisvesting in 1 gebouw wordt gerealiseerd. Voor wat betreft het huisvesting technische deel: in het gemeentehuis is geen ruimte om dit vorm te geven zonder grootschalige verbouwing en dus investering. De huidige plek van STOER voldoet Arbotechnisch niet (klimaat en veiligheid). Dus is gekeken naar andere (kantoor)panden die reeds in ons bezit zijn. Het Frank Daamenpand is een eigen pand en staat voor een gedeelte leeg.

Als het sociaal domein samen met een aantal ketenpartners in het Frank Daamenpand kan inhuizen, dan kunnen we vormgeven aan de gewenste integrale toegang. We optimaliseren hierbij onze dienstverlening. Daarnaast creëren we met deze verhuizing ruimte op het gemeentehuis.

Een eventuele verhuizing van het sociaal domein, geeft voor het gemeentehuis een oplossing op het gebied van ruimte én van dienstverlening. Voor het bouwtechnische deel is nog geen oplossing voorhanden. Om het gemeentehuis bouwtechnisch te optimaliseren, wordt op een later moment een business case opgesteld.

Begin 2025 is naar aanleiding van de haalbaarheidsstudie een document tot stand gekomen, met een beleidsmatige en financiële onderbouwing, voor college en gemeenteraad ter besluitvorming.

Wat hebben we bereikt.

*** 5.7 Publiceren Woo-informatie**

Sinds 1 november 2024 publiceren wij de volgende categorieën:

- 1.1 Wetten en algemeen verbindende voorschriften
- 1.2 Overige besluiten van algemene strekking
- 1.3 Organisatie en werkwijze
- 1.4 Bereikbaarheidsgegevens

De technische voorziening is nog niet volledig in productie gegaan in 2024. Dit wordt het eerste kwartaal van 2025 gerealiseerd. Hierna kunnen we ook overgaan op het publiceren van een van de volgende categorieën in het tweede kwartaal van 2025, namelijk de Woo (Wet open overheid) verzoeken.

Wat heeft het gekost in 2024?

Overhead	Begroot voor wijziging 2024	Begroot na wijziging 2024	Rekening 2024	Afwijking wijziging)	(tov begroot na
Baten	687	843	1.546		703
Lasten	17.461	18.158	19.335		1.177
Saldo	(16.774)	(17.315)	(17.789)		(474)

Algemene dekkingsmiddelen	Begroot voor wijziging 2024	Begroot na wijziging 2024	Rekening 2024	Afwijking wijziging)	(tov begroot na
Baten	95.293	97.745	97.761		16
Lasten	50	50	-		(50)
Saldo	95.243	97.695	97.761		65

Bedragen x 1.000

Indicatoren/ apparaatskosten

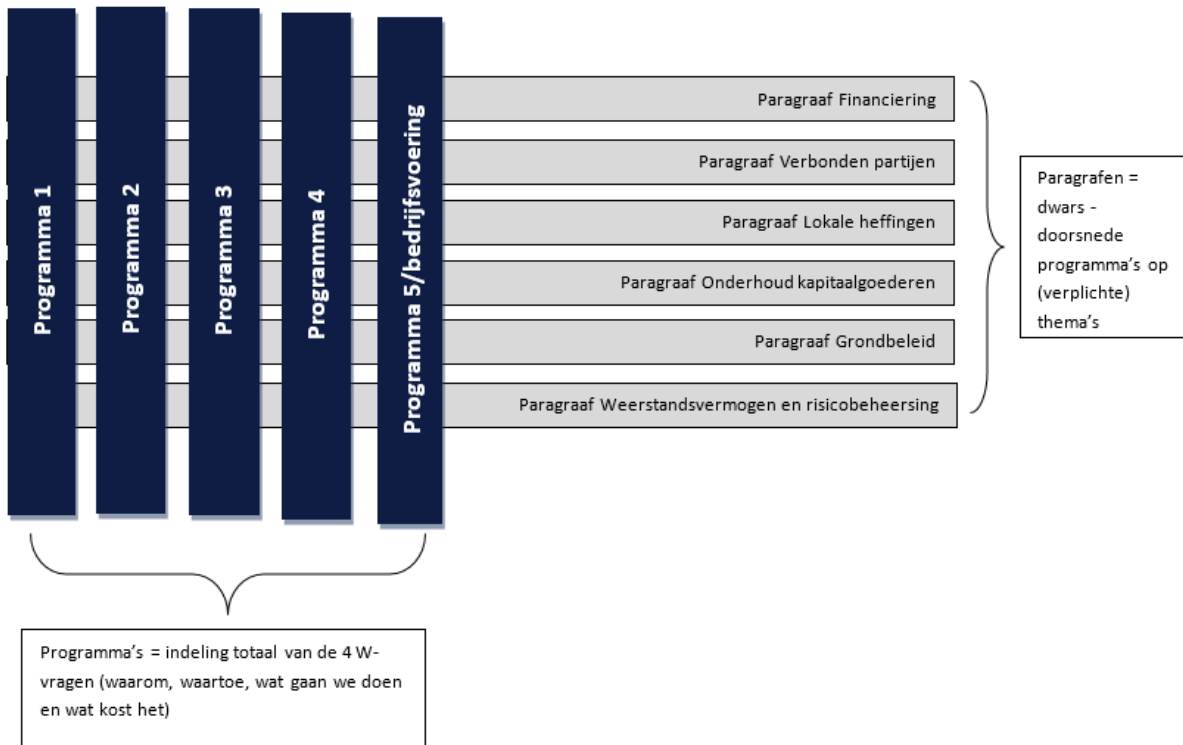
Indicatoren	begroot (na wijz) 2024	werkelijk 2024	Per 1000 inwoners
Formatie (fte)	322	339	8,56
Bezetting (fte)	282	294	7,42
Loonsom (x 1.000)*	28.086	24.939	630
Externe inhuur (x 1.000)	3.189	7.376	186
Overhead (x 1.000)	14.396	14.012	354
Apparaatslasten (x 1.000)	33.903	33.810	854

*incl. payroll

Apparaatskosten toegerekend	Begroot (na wijz) 2024	Werkelijk 2024
Grondexploitatie (incl. anterior) (x 1.000)	499	199
Investeringen (x 1.000)	287	468
Totaal toegerekende apparaatskosten	786	667
Totaalbedrag loonsom	28.086	24.939
Apparaatslasten in % van de loonsom	3%	3%

Paragrafen

In de paragrafen geven we een dwarsdoorsnede van de begroting op een aantal onderwerpen door alle programma's heen. Dit betekent dat hier algemene beleidsregels worden geformuleerd die doorwerken in verschillende programma's. Het is dan ook mogelijk dat er dubblures ontstaan met wat gemeld is in de programma's zelf. Bedrijfsvoering is verantwoord onder het hoofdstuk 'bedrijfsvoering'.

Paragraaf Financiering

Inleiding

De paragraaf financiering geeft inzicht in de financieringspositie en de beheersing van de risico's die aanwezig kunnen zijn bij het aantrekken en/of uitzetten (uitlenen) van middelen (geld). In deze paragraaf brengen we de kansen en risico's rond financiering in beeld.

Beleid

Bij het aantrekken en uitzetten van geld is het van belang dat slechts beperkt risico wordt genomen. De belangrijkste kaders hierover zijn opgenomen in de volgende beleidsdocumenten:

- Financiële verordening, artikel 212 (2016)
- Treasurystatuut (2017). Het treasurystatuut is bij besluit in 2017 vastgesteld door de raad. Het treasurystatuut is de vertaling van gehanteerde treasurybeleid van de gemeente. In dit statuut zijn de doelstellingen, richtlijnen en limieten van het beleid vastgesteld. Doel van het treasurybeleid is enerzijds om op een verantwoorde wijze een zo goed (lees: hoog) mogelijk rendement te maken op belegde gelden. Anderzijds is het doel om op een verantwoorde wijze gelden aan te trekken tegen een zo aantrekkelijk (lees: laag) mogelijke rente. Kort gezegd levert een actief en gedegen treasurybeleid de gemeente juist geld op, respectievelijk bespaart het de gemeente geld.
- Wet financiering decentrale verheden (wet fido). Op de bepalingen in deze wet berust het treasurystatuut. Het uitgangspunt van de wet fido is het beheersen van risico's. Het doel is om doelmatig en doeltreffend om te gaan met de beschikbare financiële middelen.

Financiering

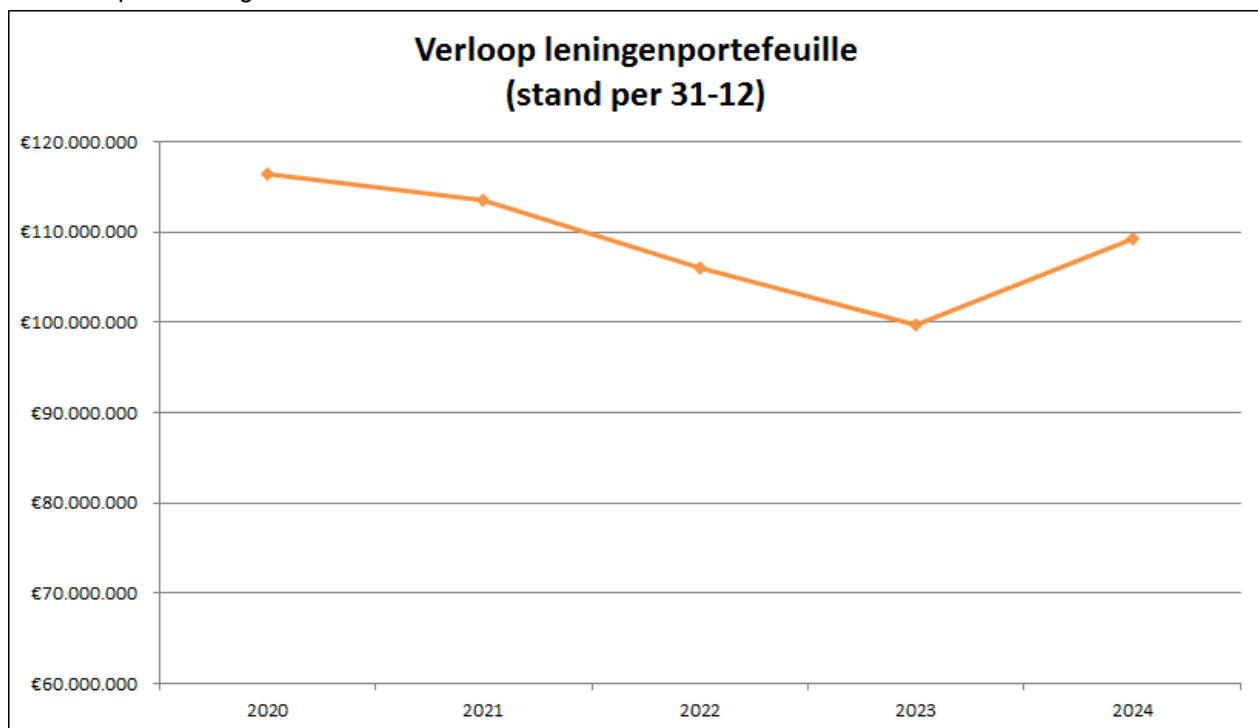
Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte is het verschil tussen de boekwaarde van de investeringen en de vaste financieringsmiddelen. Deze zijn terug te vinden op de balans. Onder vaste financieringsmiddelen verstaan we de reserves en voorzieningen plus de vaste geldleningen. Hierbij houden we rekening met investeringen waartoe is besloten (nieuwe investeringen). Een eventueel financieringstekort wordt eerst opgevangen door het opnemen van het goedkope kasgeld (tot de kasgeldlimiet - zie onder kasgeldlimiet-). Voor het overige deel wordt een vaste geldlening aangetrokken. Dit jaar zijn de financieringsmiddelen minder dan de financieringsbehoefte. Omdat daarnaast ook de voorraden voorgefinancierd worden, is het restant opgevangen door kasgeld aan te trekken.

Financieringsbehoefte (x 1.000)	31-12-2024
Financieringsbehoefte	
Boekwaarde (im)materiële vaste activa	147.104
Boekwaarde financiële vaste activa	12.533
<i>Totaal financieringsbehoefte</i>	159.637
Financieringsmiddelen	

Reserves (inclusief jaarrekeningresultaat)	41.052
Voorzieningen	6.425
Vaste geldleningen *	109.270
Totaal financieringsmiddelen	156.747
Financieringstekort	2.890

De gemeente heeft behoefte aan externe financiering voor het herfinancieren van de huidige (aflopende) geldleningen, voor het bekostigen van investeringen, grondexploitaties en voor tijdelijke liquiditeitsbehoeften van de exploitatie uitgaven.

Leningenportefeuille (x 1.000)		2024
Stand leningen per 1 januari		99.633
Reguliere aflossingen		15.362
Nieuwe leningen*		25.000
Stand leningen per 31 december		109.270

* Er is dit jaar 2 vaste geldlening aangetrokken van € 10 miljoen op 31 januari en € 15 miljoen op 30 december.

Renteschema

In onderstaand overzicht presenteren wij het rente schema van het 2024.

De totaal verschuldigde rente over onze langlopende leningen en het kort geld, minus de rente die wij ontvangen vanuit de bouwgronden in exploitatie, worden middels de kapitaallasten uiteindelijk verdeeld over de diverse taakvelden.

Renteschema		2024
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering		2.355.091
b. De externe rentebaten over de korte en lange financiering		0
Saldo externe rentelasten en rente baten		2.355.091
c1. Doorberekende rente aan de grondexploitatie	-113.555	
c2. Doorberekende rente van projectfinanciering aan taakvelden	0	
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen	0	
Aan de taakvelden toe te rekenen externe rente		-113.555
d1. Rente over eigen vermogen	0	
d2. Rente over voorzieningen	0	
Aan taakvelden toe te rekenen interne rente		0

Totaal aan taakvelden toegerekende rente		2.221.536
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		2.221.536
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury		0

Activa

We kennen financiële en (im) materiële vaste activa. De meeste investeringen vinden plaats onder de materiële vaste activa. Deze investeringen bestaan uit investeringen met maatschappelijk nut en investeringen met economisch nut. Investerings die kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. Investerings met maatschappelijk nut hebben geen mogelijkheid tot het verwerven van inkomsten, zoals wegen en bruggen.

Op het moment dat een investering wordt gedaan, worden de kapitaallasten berekend en meegenomen in de exploitatie. De kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving. Als de investering helemaal is afgeschreven (bijvoorbeeld na 10 jaar), vallen de afschrijvingslasten vrij. Elk jaar hebben we daardoor zogenaamde 'vrijval' in de afschrijving. Dit is in feite de ruimte voor nieuwe investeringen, uitgaande van een vast bedrag per jaar voor kapitaallasten.

Grote projecten en/of investeringen

Dit jaar zijn er ook weer diverse projecten uitgevoerd of gestart met de voorbereiding: Zie overzicht investeringen boven de € 10.000 in de jaarrekening onder 4.1 Vaste activa.

Risicobeheer

Wij zijn als gemeente voor onze uitgaven afhankelijk van externe financiering. De gemeente leent alleen geld voor de uitvoering van gemeentelijke taken binnen de kaders van de Wet Fido en het treasurystatuut. Er is sprake van totaalfinanciering; de gemeente trekt geen financiering aan voor specifieke projecten. Totaalfinanciering houdt in dat de gemeente alle uitgaven samen financiert. Deze wijze van financiering leidt tot eenvoud en efficiency. De gemeente gebruikt bij de financiering geen ingewikkelde financiële producten, zoals derivaten.

In de Wet Fido zijn kaders opgenomen ter beperking van het renterisico op de netto vlottende schuld (kasgeldlimiet) en het renterisico op de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

Om het risico van kortlopende financiering te beperken is in de Wet Fido de kasgeldlimiet vastgesteld. De kasgeldlimiet is een vastgesteld percentage berekend over de lastenkant van de begroting. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5 % van het begrotingstotaal. We sluiten een langlopende lening af zodra de hoogte van de kortgeldleningen de kasgeldlimiet met een derde opeenvolgend kwartaal overschrijdt. Wij benutten de kasgeldlimiet zo maximaal mogelijk, aangezien de rente voor kortlopende leningen lager is dan die voor langlopende leningen.

Kasgeldlimiet (x 1.000)	2024
-------------------------	------

Begrotingstotaal per 1 januari 2024	135.088
Vastgesteld percentage	8,5%
Kasgeldlimiet	11.482
Gemiddeld opgenomen kortlopende leningen	5.346
Ruimte (+)	6.136

Renterisiconorm

Op grond van de Wet Fido is voor gemeenten de zogenaamde renterisiconorm ingesteld. Doel hiervan is dat gemeenten hun leningenportefeuille zodanig spreiden, dat de renterisico's gelijkmatig over de jaren worden gespreid ingeval van herfinanciering en renteherziening van geldleningen. De renterisiconorm geeft een aanwijzing voor de gevoeligheid van de gemeente voor veranderingen in de rente.

De renterisiconorm is gesteld op 20% van het begrotingstotaal per 1 januari. Daar wordt het berekende renterisico op de vaste schuld tegen af gezet. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm niet overtreffen.

Renterisiconorm (x 1.000)	2024
Renterisiconorm	
Lasten begroting	135.088
Percentage risiconorm	20%
Totaal renterisiconorm	27.018

Aflossingen en renteherzieningen	
Reguliere aflossingen geldleningen	15.362
Geldleningen met renteherziening	0
<i>Totaal aflossingen en renteherzieningen</i>	15.362
Ruimte (+)	11.656

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn partijen waar de gemeente een bestuurlijke relatie mee heeft en waarin we een financieel belang hebben. We hebben een zetel in het bestuur (vertegenwoordiging) of we hebben vanwege eigendom van aandelen stemrecht in de aandeelhoudersvergadering. Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die in geval van een faillissement achterblijven.

Beleid

Het BBV schrijft voor om van de verbonden partijen een samenvattend overzicht te geven. En om onderscheid te maken in gemeenschappelijke regelingen, stichtingen/verenigingen en coöperaties/vennootschappen. Conform onze financiële verordening (verordening op grond van artikel 212 gemeentewet), lichten we de verbonden partijen op hoofdlijnen toe in deze paragraaf. Het gaat hierbij om partijen met aanmerkelijk financieel belang (dit zijn partijen waar we minimaal € 50.000 per jaar aan bijdragen). Per verbonden partij zijn de doelstellingen, activiteiten, ontwikkelingen en risico's benoemd. De paragraaf sluit af met het financieel overzicht.

De wijze waarop de verbonden partijen bijdragen aan het realiseren van onze maatschappelijke opgaven is in de programma's van deze begroting inzichtelijk gemaakt.

Erfgoed Centrum Achterhoek Liemers (Doetinchem)		
Relatie met de programma's	1. De gemeente waar het goed wonen is.	
Doelstelling	• Uitvoeren van alle wettelijke archieftaken voor de acht gemeenten in de Achterhoek. • Uitvoeren van de zogenoemde "Staring-taken" (diensten op het gebied van behoud van en onderzoek naar streekcultuur en -historie). Voor 15 gemeenten in Achterhoek en Liemers.	
Activiteiten	• Het beheren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van archiefbewaarplaatsen van de deelnemende overheidslichamen conform de Archiefwet. • Het toezicht door de streekarchivaris op het beheer van de niet naar de centrale archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van de (8) gemeenten in de Achterhoek. • Het in stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed in het gebied van de Achterhoek en de Liemers in de ruimste zin van het woord.	
Deelnemende partijen	• Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doetinchem	• Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk
Bestuurlijk belang	Wethouder Kock neemt namens Oude IJsselstreek zitting in het Algemeen Bestuur.	

Ontwikkelingen	Het ECAL richt zich vooral op het in goede, geordende en toegankelijke staat brengen en houden van archieven zowel fysiek als digitaal. Hierbij hoort ook het digitaliseren van de archieven en collecties. Voor 2023-2026 was de bijdrage vastgesteld voor vier jaar. Het ECAL heeft voor de periode van 2024-2026 de bijdrage verhoogd in verband met hogere structurele kosten.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Geen.

GGD Noord- en Oost Gelderland (Warnsveld)			
Relatie met de programma's	Programma 2. Een leefbare gemeente		
Doelstelling	De Gemeentelijke Gezondheids Dienst Noord- en Oost-Gelderland (GGD NOG) is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten. Vanuit het missiestatement ' <i>een gezond houvast</i> ' bewaakt, beschermt en bevordert de GGD NOG de gezondheid van inwoners in de regio Noord en Oost-Gelderland.		
Activiteiten	Met de werkzaamheden geeft de GGD NOG invulling aan de verantwoordelijkheid van gemeenten voor de publieke gezondheid. Daarnaast voert de GGD NOG ook een aantal wettelijke taken uit de Wet publieke gezondheid (Wpg) uit. De basistaken van de GGD NOG zijn onder andere: • Jeugdgezondheid (4-18 jaar) • Infectieziektebestrijding • Vaccinaties • Medische milieukunde • Technische hygiënezorg • Maatschappelijke zorg • Beleidsadvisering • Epidemiologie • Gezondheidsbevordering • Bevolkingsonderzoeken • Forensische zorg Bovenstaande basisdienstverlening is voor alle deelnemende gemeenten gelijk op basis van een financiële bijdrage per inwoner. De GGD NOG voert daarnaast ook nog aanvullende dienstverlening tegen betaling uit. Dat gaat om de volgende drie taken: • Wettelijke gemeentelijke taken: gemeenten hebben de keuze om deze taken in opdracht door de GGD NOG uit te laten voeren. • Autonome gemeentelijke taken: gemeenten hebben de keuze om deze taken in opdracht door de GGD NOG uit te laten voeren. • Externe taken: de GGD NOG voert deze uit in opdracht van externen (bijvoorbeeld politie). In de Producten- en Diensten Catalogus (PDC) staat de actuele en praktische informatie over de GGD-dienstverlening.		
Deelnemende partijen	• Aalten • Apeldoorn • Berkelland • Bronckhorst • Brummen • Doetinchem • Elburg	• Epe • Ermelo • Harderwijk • Hattem • Heerde • Lochem • Montferland • Nunspeet	• Oldebroek • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Putten • Voorst • Winterswijk • Zutphen
Bestuurlijk belang	Wethouder Marco Bennink is lid van het Algemeen Bestuur (AB) en ook van de Auditcommissie.		

Ontwikkelingen	Het AB heeft een Bestuursagenda voor de periode 2023 - 2027 vastgesteld. Hierin staan de belangrijkste uitgangspunten en prioriteiten voor de GGD in de jaren 2023-2027. In de Bestuursagenda 2023-2027 staan vier prioriteiten: • Vergroten van gelijke kansen op gezondheid voor iedereen; • Mentale gezondheid; • Gezonde leefstijl; • Gezonde fysieke en sociale leefomgeving; Meer informatie is te vinden in de <i>Bestuursagenda 2023-2027</i>. De GGD NOG werkt de prioriteiten uit de Bestuursagenda jaarlijks verder uit in een Programmabegroting. De Programmabegroting bestaat uit vijf onderdelen: Jeugdgezondheid, Algemene Gezondheidszorg, Kennis en Expertise, Organisatieprojecten en Overhead.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Het AB heeft de onderstaande risico's als belangrijkste risico's voor het risicomanagement vastgesteld: 1. Inhoudelijke risico's en risico's in de opbrengsten; 2. Risico's door personele omstandigheden; 3. Risico's in de bedrijfsvoering; Bovenstaande risico's zijn gekwantificeerd om het weerstandsvermogen te bepalen. Het weerstandsvermogen is bij de Jaarrekening 2023 weer aangevuld tot vrijwel 100%. Actualisering risicomanagement en weerstandsvermogen Het AB heeft in 2024 besluiten genomen over de actualisering van het risicomanagement en het weerstandsvermogen. Informatieveiligheid is toegevoegd als één van de belangrijkste risico's. Ook is er vastgesteld dat het weerstandsvermogen dient te liggen tussen minimaal 95% en maximaal 105% van de weerstandscapaciteit.

Omgevingsdienst Achterhoek (Hengelo Gld.)			
Relatie met de programma's	4. De dienstverlenende gemeente		
Doelstelling	De ODA heeft als missie om bij te dragen aan een schone, gezonde en veilige leefomgeving en het verminderen van milieuschade door het uitvoeren van omgevingsrecht conform de landelijke kwaliteitscriteria		
Activiteiten	Vergunningverlening en handhaving op het gebied van milieuwetgeving en aanverwante specialismen.		
Deelnemende partijen	• Gemeente Aalten • Gemeente Berkelland • Gemeente Bronkhorst • Gemeente Doetinchem	• Gemeente Lochem • Gemeente Montferland • Gemeente Oost Gelre • Gemeente Oude IJsselstreek	• Gemeente Winterswijk • Gemeente Zutphen • Provincie Gelderland
Bestuurlijk belang	Wethouder Hiddinga neemt namens de gemeente deel aan het Algemeen Bestuur. Tevens is hij Dagelijks Bestuurslid.		
Ontwikkelingen	• Eind 2022 is gestart met het Interbestuurlijk programma versterking VTH stelsel (IBP). Een belangrijk aspect van het IBP is de robuustheid van de omgevingsdiensten. Vanuit het Interbestuurlijk programma zijn zes robuustheidscriteria ontwikkeld die in samenhang moeten bijdragen aan een wendbare en daadkrachtige organisatie die onafhankelijk van externe omstandigheden en factoren kan blijven functioneren. De staatssecretaris heeft de omgevingsdiensten de opdracht gegeven tot het opstellen van een plan van aanpak om in 2026 te voldoen aan de robuustheidscriteria. • De Omgevingswet is per 1 januari 2024 ingegaan. De ODA heeft samen met de gemeentes al veel voorbereidend werk hiervoor gedaan. In 2024 zijn de volgende zaken opgepakt en/ of aangepast: - vertaling van de opgestelde planregelbib (vertaling van tijdelijke regels in de overgangsfase) naar bruikbare regels; - de gemeenschappelijke regeling (GR), - de mandaatregeling; - de dienstverleningsovereenkomsten en bijbehorend productenboek; - de risicomodule (van inrichtingen naar MBA).		

Risico's en getroffen beheersmaatregelen	De Omgevingsdienst Achterhoek is een uitvoeringsorganisatie die - met de Gelderse Maat als uitgangspunt - conform wet- en regelgeving uitvoering geeft aan vergunningverlening, toezicht en handhaving (de zgn. VTH-taken). Formeel blijven de deelnemende organisaties hiervoor verantwoordelijk. Voor zover er sprake is van zelfstandige beleidsvoornemens hebben die hoofdzakelijk betrekking op het niveau van bedrijfsvoering.
--	--

Regio Achterhoek (Doetinchem)		
Relatie met de programma's	1. De gemeente waar het goed wonen is 2. Een leefbare gemeente 3. De werkende gemeente 4. De dienstverlenende gemeente	
Doelstelling	GR Regio Achterhoek zet zich in voor een krachtige regio die snel en besluitvaardig samenwerkt om de Brede Welvaart in de Achterhoek sterk te houden. Overheid, Ondernemers en Maatschappelijke organisaties werken hiervoor in een nieuwe structuur genaamd 8RHK Ambassadeurs samen. De inhoudelijke basis voor de samenwerking is de Achterhoek Visie 2030.	
Activiteiten	De Achterhoek Raad heeft de Achterhoek Visie 2030 vastgesteld. Op basis van deze visie bepaalt de Achterhoek Board samen met de Achterhoek Thematafels de inhoudelijke activiteiten, die worden beschreven in de jaarplannen. De Achterhoek Raad ziet toe op de voortgang. De uitvoering van deze inhoudelijke activiteiten gebeurt aan de volgende zes Thematafels: • Smart werken en Innovatie • Onderwijs en Arbeidsmarkt • Wonen en Vastgoed • Mobiliteit en Bereikbaarheid • Circulaire energie en Energietransitie • De Gezondste Regio De GR Regio Achterhoek blijft bestaan naast de nieuwe structuur en voert de volgende taken uit: • Voert de regie op de algehele samenwerking • Faciliteert het opstellen en uitvoeren van de Achterhoek Visie 2030, de jaarplannen en bijbehorende investeringsagenda • Adviseert Board en Raad over de lobby en subsidies en levert hiervoor ook de capaciteit	
Deelnemende partijen	• Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doetinchem	• Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk
Bestuurlijk belang	Per thematafel is een van de wethouders vertegenwoordigd.	
Ontwikkelingen	De gemeente Montferland is toegetreden als achtste gemeente bij de Regio Achterhoek en daarmee ook de 8RHK Ambassadeurs. De Regio Deal II is per september 2024 opengesteld voor de 8RHK Ambassadeurs. Ook is de Achterhoek aangewezen als één van de elf pilotregio's voor het Nationaal Programma Vitale Regio's van het ministerie van Binnenlandse Zaken, waarbij wordt ingezet op een langdurige samenwerking tussen Rijk en regio. De Regio Achterhoek is eind 2024 gestart met een bezuinigingsopdracht met het oog op het komende ravijnjaar en zal hiervoor verschillende scenario's uitwerken en in 2025 voorleggen aan de deelnemende gemeenten.	
Risico's en getroffen beheersmaatregelen		

Relatie met de programma's	2. Een leefbare gemeente (sociaal domein)		
Doelstelling	Op zowel maatschappelijk als zakelijk verantwoorde wijze: • voorzien in de behoefte aan sociaal geldelijk krediet; • regelen van schulden van personen in financiële moeilijkheden conform de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening;. • voorzien in budgetbeheer;		
Activiteiten	• kredietverlening • budgetbeheer • schuldhelpverlening • verzorgen van aanvragen wet schuldsanering natuurlijke personen		
Deelnemende partijen	• Almelo • Berkelland • Borne • Bronckhorst • Dinkelland • Enschede • Haaksbergen	• Hellendoorn • Hengelo (O) • Hof van Twente • Lochem • Losser • Montferland • Oldenzaal	• Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Rijssen-Holten • Tubbergen • Twenterand • Wierden • Winterswijk
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder sociale zaken is vanuit het college lid van het Algemeen Bestuur, een lid van het college is plaatsvervangend lid.		
Ontwikkelingen	De Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs) is ingegaan per 1 juli 2012. Hierdoor heeft de gemeente de verplichting om inwoners met schulden te helpen. Ook heeft de gemeente een regierol in het voorkomen en het oplossen van (problematische) schulden. De vroegsignalering, intake en budgetcoaching voeren we uit in eigen beheer. Het schuldregelen, kredietverstrekking, en het budgetbeheer is uitbesteed aan de Stadsbank Oost Nederland. In januari 2023 is de Klantreis 2023 gestart. Een klantgerichte aanpak op maat voor inwoner en gemeente. Doelstelling is dat de afstand wordt verkleind en processen worden versneld. Dit zijn doelstellingen waar de gemeente veel waarde aan hecht, voor zowel de inwoner als voor het proces. De Stadsbank is een dagdeel bij de gemeente aanwezig, ook zijn zij aanwezig bij het inloopsprek uur Geldzaken. In de praktijk blijkt dat het in de samenwerking een uitdaging blijft om aan deze doelstellingen te kunnen voldoen. Hierover blijven wij actief in gesprek met de Stadsbank Oost Nederland. In het afgelopen jaar hebben we gemerkt dat er een toename is van inwoners die ondersteuning vragen bij financiële zorgen, zonder dat er sprake is van problematische schulden.		
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	De in gang gezette registratie en verantwoording van de geldstroom vormt een vast onderdeel van bestuurlijke rapportages vanuit het sociaal domein.		

Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland(Zutphen)	
Relatie met de programma's	4. De dienstverlenende gemeente
Doelstelling	Het gemeenschappelijk en op regionaal niveau uitvoeren van veiligheidsbeleid, specifiek gericht op brandweertaken, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding onder andere op het gebied van bevolkingszorg en multidisciplinaire samenwerking, zowel preventief als repressief.
Activiteiten	• inventariseren van risico's van branden, rampen en crises en hierop anticiperen middels beleidsstukken en vakbekwaam houden van crisisfunctionarissen ; • adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crisis in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen als ook in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; • adviseren van het college van burgemeester en wethouders over:

	- o het voorkomen, beperken en bestrijden van brand; - o het beperken van brandgevaar; - o het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt; - o het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand; - o voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing; - o instellen en in stand houden van een brandweer; - o instellen en in stand houden van een GHOR; - o voorzien in de meldkamerfunctie; - o aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; - o inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de eerder genoemde taken.		
Deelnemende partijen	• Aalten • Apeldoorn • Berkelland • Bronkhorst • Brummen • Doetinchem • Elburg • Epe	• Ermelo • Harderwijk • Hattem • Heerde • Lochem • Montferland • Nunspeet • Oldebroek	• Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Putten • Voorst • Winterswijk • Zutphen
Bestuurlijk belang	De burgemeester heeft de gemeente vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Ontwikkelingen			
Risico's en getroffen beheersmaatregelen			

Stichting Achterhoek Toerisme		
Relatie met de programma's	3. De werkende gemeente	
Doelstelling	Gemeenten en bedrijfsleven willen de vrijetijdsector ontwikkelen tot een grotere economische drager in de Achterhoek. Door middel van vernieuwende marketing en fysieke producten meer bezoekers te genereren die langer in de Achterhoek willen verblijven, meer willen besteden en een herhalingsbezoek plannen. Daarnaast draagt STAT zorg voor een goede infrastructuur qua routes ed.	
Activiteiten	Ondersteuning voor de leden voor allerlei toeristische activiteiten. Daarnaast overkoepelend orgaan en sparring partner voor de gemeenten in de Achterhoek op het gebied van toerisme en recreatie.	
Deelnemende partijen	• Aalten • Berkelland • Bronkhorst • Doetinchem • Lochem	• Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk

Bestuurlijk belang	Negen Achterhoekse gemeenten nemen deel in het bestuur. Door formeel een besluit te nemen tot deelneming in de stichting werd een correcte juridische procedure gevolgd, waardoor gemeentelijke vertegenwoordigers niet meer op persoonlijke titel deelnemen.
Ontwikkelingen	In de visie van STAT over de huidige periode staat vermeld dat STAT zich bezighoudt met doorontwikkeling van regiomarketing, versterking van de route infrastructuur, het opzetten kennisontwikkelingstraject en grip op Gastheerschap en informatievoorziening in de regio.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Risicovol voor de gemeente is dat ze de ondersteuning van Stichting Achterhoek Toerisme (STAT) op toeristisch gebied mist wanneer deze uit beeld verdwijnt. Met STAT worden meerjarige contracten afgesloten die voor de gemeente een risico betekenen wanneer STAT ophoudt te bestaan. De stichting is afhankelijk van de bijdrage van gemeenten voor de uitvoering van hun activiteiten. Mochten deze inkomsten teruglopen, door bijv. een steeds meer terugtrekkende overheid die meer aan de markt overlaat, of door een slechte financiële situatie bij gemeenten, dan loopt de stichting het risico om haar taken voor de gemeenten niet meer te kunnen uitvoeren. Ook spelen de politieke agenda's van de verschillende gemeenten hierbij een rol. STAT moet van toegevoegde waarde blijven voor de gemeenten. De gemeente OIJ huurt bij STAT een regio coördinator in die ingezet wordt voor toeristische productontwikkeling en lokale promotie en marketing. De regio coördinator ondersteunt daarbij tevens de nieuwe toeristische organisatie in OIJ. Mocht STAT dit niet meer kunnen doen, dan heeft dit gevolgen voor deze inhuurstructuur en voor de toeristische organisatie in Oude IJsselstreek.

Agem	
Relatie met de programma's	1. De gemeente waar het goed wonen is
Doelstelling	De Agem is opgericht door de acht Achterhoekse gemeenten om de energietransitie te versnellen en de Achterhoek energieneutraal te maken. Hiervoor zijn verschillende activiteiten ontwikkeld (zie hieronder).
Activiteiten	- Energieloket Achterhoek: alles m.b.t. energiebesparing voor inwoners, van inzicht en advies over energiebesparing, tot informatie over financieringsmogelijkheden. - AGE: inkoop gemeentelijke energie en de verduurzaming van het gemeentelijk energie gebruik. - Coöperatie streekenergie; advies en begeleiding lokale energiecoöperaties. - Agem Energie Experts; Agem Ontwikkeling (project- en adviesbureau) en Agem levering (levering energie aan klanten).
Deelnemende partijen	- Achterhoekse gemeenten (Winterswijk heeft een aparte positie) - Gemeente Doesburg - Lokale energiecoöperaties
Bestuurlijk belang	De acht Achterhoekse gemeenten hebben in 2013 de Agem opgericht. De Agem is doorontwikkeld en er is nu een gemeentelijk deel (Energieloket, Anders Omgaan met Energie, AGE) en een niet gemeentelijk deel (streekenergie, Agem Energie Experts; ontwikkeling en levering). De betrokken partijen zitten samen in een federatie "Anders omgaan met energie". De gemeenten zijn de enige leden van de coöperatie Energieloket Achterhoek, de Stichting Vrijwilligers Anders Omgaan met Energie, en de enige aandeelhouders van de AGE. We zitten in het bestuur van deze onderdelen van de Agem.
Ontwikkelingen	De Agem is in ontwikkeling, de opsplitsing van het gemeentelijke en niet gemeentelijke deel is voltooid maar op onderdelen zal het nog doorontwikkelen. Zo is de federatie "Anders omgaan met energie" opgericht en schrijft aan een gedeelde visie. Daarnaast moet de stichting "Vrijwilligers Anders Omgaan met Energie" vormgegeven worden.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	

Primair doel	Bankier van en voor overheden en instellingen met een maatschappelijk belang.
Activiteiten	De strategische doelstelling van de bank is het behoud van substantiële marktaandelen in Nederlandse publieke en semipublieke domein en het behalen van een redelijk dividend voor de aandeelhouders.
Deelnemende partijen	De Staat is houder van 50% procent van de aandelen, de andere 50% is verdeeld onder gemeenten, provincies en hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Financieel	Wij bezitten 161.460 aandelen. In deze jaarrekening 2024 wordt een dividend opbrengst verantwoord van € 348.755. De begrotingsperiode 2025-2028 begroten we € 350.000 dividend per jaar.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, de portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt onze gemeente.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.
Alliander N.V. (Arnhem)	
Primair doel	Netwerkb bedrijf dat verantwoordelijk is voor een groot deel van de energieleidingen in Nederland.
Activiteiten	Kernactiviteit is het aansluiten van klanten op de energienetwerken en het distribueren van gas en elektriciteit.
Deelnemende partijen	Provincie Gelderland, Friesland en Noord Holland en de gemeente Amsterdam bezitten 75% van de aandelen. De overige 25% is verdeeld over diverse gemeenten.
Financieel	Wij bezitten 580.414 aandelen. In deze jaarrekening 2024 wordt een dividend verantwoord van € 735.303. Hiervan was € 510.303 regulier dividend én € 225.000 Interim-dividend in verband met de verkoop van kanter. De begrotingsperiode 2025-2028 begroten we € 500.000 dividend per jaar.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, de portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt onze gemeente.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.
Vitens (Utrecht)	

Primair doel	Drinkwaterbedrijf dat drinkwater levert aan 5,8 miljoen klanten.
Activiteiten	Verantwoordelijk voor een gezonde en duurzame samenleving met zorg voor de bescherming van natuur en milieu.
Deelnemende partijen	De aandeelhouders bestaan uit 5 provincies en gemeenten.
Financieel	Wij bezitten 40.057 aandelen. In 2024 is geen dividend uitgekeerd over 2023. We begroten voor 2025-2028 ook geen dividend.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, de portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt onze gemeente.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.
STOER B.V.	
Primair doel	STOER B.V. is per 1 januari 2021 opgericht door de gemeente Oude IJsselstreek om de werkgeversrol voor inwoners te vervullen namens de gemeentelijke afdeling die uitvoering geeft aan de Participatiewet.
Activiteiten	STOER B.V. neemt voor de gemeente Oude IJsselstreek de werkgeversrol op zich als het gaat om inwoners met een beschut werk indicatie of een maatschappelijke baan.
Deelnemende partijen	Gemeente is houder van 100% van de aandelen
Financieel	Gemeente is houder van 100% van de aandelen, De gemeente voert de financiële administratie voor STOER. De kosten die STOER maakt worden hierin separaat geadministreerd en aan STOER doorbelast. Voor de werkzaamheden die STOER uitvoert ontvangt zij jaarlijks een vergoeding van de gemeente, gelijk aan de werkelijke kosten. Deze werkwijze leidt ertoe dat de totale baten en lasten van STOER tevens in de gemeentelijke begroting zijn opgenomen. Een verzoek tot het aanmerken van een fiscale eenheid voor de BTW tussen de gemeente en STOER is dit jaar akkoord bevonden door de Belastingdienst. Het bij oprichting geplaatste kapitaal bedraagt € 10.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder; de burgemeester is vertegenwoordiger van de gemeente.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen. De kans hierop schatten wij in op nihil.

Financieel overzicht

Verbonden partij (x € 1.000)	Bijdrage 2024 primitief	Bijdrage 2024 na wijziging	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat
			1-1-2024	31-12-2024	1-1-2024	31-12-2024	
Regio Achterhoek	287	287	6.808	6.736	12.574	22.278	28
GGD Noord- en Oost Gelderland	823	800	3.182	1.921	12.893	10.866	-170
VNOG	2.386	2.375	19.874	22.717	24.266	28.921	1.800
ODA	853	1.292	500	516	2.317	1.610	-98

Verbonden partij	Bijdrage 2024	Bijdrage 2024	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat
Stadsbank ON	340	329	1.370	2.236	11.376	9.950	657
Erfgoedcentrum Ecal	208	206	76	308	510	460	233
Stichting Achterhoek Toerisme	69	69	0	0	1.488	1.238	0
Totaal	4.966	5.358	31.810	34.434	65.424	75.323	2.450

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op zowel de heffingen waarvan de besteding is bestemd (rioolheffing, afvalstoffenheffing) als heffingen waarvan de besteding niet van tevoren is bestemd (onroerende-zaakbelasting en toeristenbelasting). Uit het overzicht “algemene dekkingsmiddelen” blijkt overigens van welke omvang het budgettaire belang is van met name de niet-bestemde heffingen. Dat inzicht, gekoppeld aan het inzicht over omvang, werking en reikwijdte van de lokale heffingen is van belang, omdat de budgettaire positie van de gemeente mede wordt bepaald door de wijze waarop het lokale belastinginstrument wordt gehanteerd.

Beleid

Het beleid over de lokale belastingen is opgenomen in de verordeningen die de gemeenteraad heeft vastgesteld. We stellen jaarlijks een nieuwe verordening vast.

De gemeente Oude IJsselstreek kent de volgende gemeentelijke belastingen en heffingen:

Belasting/ heffing	Omschrijving
Marktgelden	Geheven voor innemen standplaatsen op warenmarkt Silvolde, Terborg, Uift, Gendringen en Varsseveld.
Precariobelasting	Geheven voor het verlenen van een standplaats op gemeentegrond
Lijkbezorgingrechten	Geheven voor gebruik algemene begraafplaatsen Varsseveld en Terborg. Eventuele overschotten of tekorten worden conform besluit verrekend met de reserve.
Leges	Deze betreffen diverse gemeentelijke leges (bouwvergunning, uittreksels etc.)
Toeristenbelasting	Belastingheffing van personen die niet in de gemeentelijke bevolkings-administratie zijn opgenomen, maar die tegen betaling/vergoeding wel verblijf houden door overnachtingen in bijv. hotels, pensions, vakantieonderkomens, mobiele kampeermiddelen.
OZB niet - woningen	Wordt geheven van zowel eigenaren als gebruikers van niet-woningen.
Woonlasten	Dit zijn de onroerende-zaakbelastingen zakelijk recht woningen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing tezamen. De woonlasten zijn conform raadsbesluit d.d. 6 november 2023 met 9,8% gestegen t.o.v. 2023. Voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing wordt een kostendekkend tarief gehanteerd.
Reinigingsrechten	Reinigingsrecht voor bedrijven en instellingen die geringe (passend in de normale containers) hoeveelheden afval aanbieden en de gemeente hebben verzocht afval tijdens normale inzamelingsactiviteiten mee te willen nemen.
Precariorechten	Geheven voor het gebruik maken van een met vergunning verleende standplaats op voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.
Reclamebelasting	Deze belasting is vanaf 2017 ingevoerd voor het centrum van Varsseveld en vanaf 2019 t/m 2022 ook voor bedrijventerrein Akkermansweide in Terborg, centrum Terborg, parkmanagement Varsseveld, parkmanagement de Rieze in Uift en kerngebied Uift voor openbare aankondigingen. Wij innen deze belasting in feite als tussenpersoon. De inkomsten worden verrekend met door de gemeente gemaakte kosten. Het restant wordt rechtstreeks doorbetaald aan de desbetreffende ondernemersfonds. Per saldo is dit dus budgettair neutraal.

Tarieven

Tarieven diverse heffingen	2023	2024
Onroerende-zaakbelastingen		
Eigenaren van woningen, in % van de waarde	0,11952%	0,11512%
Gebruikers van niet-woningen, in % van de waarde	0,14343%	0,13429%
Eigenaren van niet-woningen, in % van de waarde	0,17100%	0,17470%
Afvalstoffenheffing		
Meerpersoonshuishoudens met kleine grijze- of verzamelcontainer	240,00	
Meerpersoonshuishoudens met grote grijze- of verzamelcontainer	343,80	
Eénpersoonshuishoudens met kleine grijze- of verzamelcontainer	180,00	
Eénpersoonshuishoudens met grote grijze- of verzamelcontainer	283,80	

Tarieven diverse heffingen	2023	2024
Extra grote grijze container	343,80	
Meerpersoonshuishoudens vast tarief		220,80
Eénpersoonshuishoudens vast tarief		170,40
Per lediging grote container rest afval		14,75
Per lediging kleine container rest afval		8,50
Per storting ondergrondse container		2,50
Reinigingsrechten		
Standaard containerset met kleine grijze container	196,00	
Standaard containerset met een grote grijze container	260,00	
Vast tarief		220,80
Per lediging grote container rest afval		14,75
Per lediging kleine container rest afval		8,50
Rioolheffing		
Per aansluiting	241,00	294,00
Toeristenbelasting		
Per overnachting	1,41	1,45
Precariorechten		
Dagtarief	14,70	15,15
Jaartarief	606,60	625,00

Opbrengsten

Opbrengsten belastingen/ heffingen (x 1.000)	Werkelijk 2023	Begroot voor wijziging 2024	Begroot na wijziging 2024	Werkelijk 2024
OZB woningen	6.293	6.341	6.461	6.483
OZB niet-woningen	2.734	2.791	2.791	2.815
Afvalstoffenheffing	3.901	4.295	4.295	4.515
Rioolheffing woningen	4.149	4.982	4.982	5.106
Rioolrecht bedrijven	220	272	272	278
Leges	1.474	1.293	1.573	1.866
Lijkbezorgingrechten	115	125	125	175
Marktgelden	20	20	20	23
Reinigingsrechten	38	35	35	37
Toeristenbelasting	226	165	200	184
Precariobelasting	8	7	7	7
Reclamebelasting	155	150	150	168
Totaal	19.333	20.476	1.573	21.657

Lasten- en batenoverzicht van de kostendeckende tarieven

Afvalstoffenheffing + reinigingsrecht		
Kosten Afval	3.924	
Opbrengsten afval excl. heffingen		820
Reinigingsrechten		37
Netto kosten Afval		3.067
Salaris + overhead	468	
BTW	425	
Rente	34	
Resultaat tbv reserve afval	521	
Totale kosten		4.515
Opbrengst heffingen		4.515
Dekking		100%

Lijkbezorgingsrechten		
Kosten begraafplaatsen	67	
Opbrengsten begraafplaatsen		1
Netto kosten Begraafplaatsen		66
Salaris + overhead	180	
Kapitaallasten	2	
Toevoeging reserve	9	
Totale kosten		257
Opbrengst heffingen		176
Dekking		68%

Rioolheffing		
Kosten Riolering	3.241	
Opbrengsten Riolering excl. heffingen		10
Rioolheffing bij bedrijven		278
Netto kosten Riolering		2.953
Salaris + overhead	520	
BTW	475	
Rente	686	
Toevoeging bufferfonds riolering	472	
Totale kosten		5.106
Opbrengst heffingen		5.106
Dekking		100%

Omgevingsvergunning bouwen		
Kosten omgevingsvergunning bouwen	88	
Overige opbrengsten		0
Netto kosten omgevingsvergunning bouwen		88
Salaris + overhead	1.088	
Totale kosten		1.176
Opbrengst heffingen		813
Dekking		69%

Algemene dienstverlening		
Kosten algemene dienstverlening	431	
Overige opbrengsten		0
Netto kosten algemene dienstverlening		431
Salaris + overhead	683	
Totale kosten		1.114
Opbrengst overige dienstverlening		846
Dekking		76%

Markten		
Kosten markten	42	
Overige opbrengsten		0
Netto kosten markten		42
Salaris + overhead	19	
Totale kosten		61
Opbrengst heffingen		23
Dekking		38%

Woonlasten

De woonlasten bestaan uit de opbrengsten van huishoudens uit OZB, Rioolheffing en Afvalstoffenheffing. Voor 2024 is tot een gemiddelde stijging van 9,8% woonlasten besloten. 2024 is het eerste jaar waarin gewerkt is met een tarief op restafval in de afvalstoffenheffing. Het vastrecht deel van de afvalstoffenheffing is in 2024 in rekening gebracht bij de huishoudens, het variabele deel op basis van het aantal ledigingen wordt afgerekend in 2025. De opbrengsten van het variabele deel afvalstoffenheffing 2024 zijn in deze jaarrekening 2024 verwerkt. Bij de begroting 2024 is uitgegaan van een gemiddeld aantal ledigingen van een mini container van 5,5 keer of een aantal van 17 inwerpen in een ondergrondse container per huishouden. In werkelijkheid lag het aantal ledigingen van een mini container boven de zes ledigingen per huishouden en het aantal inwerpen op gemiddeld 24 keer. Daarmee hebben we een extra opbrengst van € 170.000.

Kwijtschelding

Inwoners met een laag inkomen kunnen kwijtschelding krijgen voor de aanslagen van de woonlasten. Bij de beoordeling van het verzoek vindt er een toets plaats naar inkomen en vermogen. De gemeente mag alleen kwijtschelding verlenen als het inkomen per saldo niet hoger ligt dan 100% van het bijstandsniveau.

In 2024 is een totaalbedrag van € 388.215 aan gemeentelijke belastingen kwijtgescholden. Dit is 4,18% van de totaal geraamde opbrengsten gemeentelijke belastingen die voor gemeentelijke kwijtschelding in aanmerking komt. In 2023 werd in totaliteit € 383.318 aan gemeentelijke belastingen kwijtgescholden.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf zijn conform de voorschriften in het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot de kapitaalgoederen van de gemeente opgenomen.

De kapitaalgoederen zijn grofweg als volgt te rubriceren:

Infrastructuur:

- Wegen
- Civiel technische kunstwerken
- Kunstwerken
- Openbare verlichting
- Riolering
- Gebouwen

Voorzieningen:

- Openbaar groen
- Speelplaatsen

Het onderhoud van kapitaalgoederen legt beslag op een belangrijk deel van de middelen en komt in bijna alle programma's voor. De kapitaalgoederen zijn vaak van groot belang voor het realiseren van de programma's. In deze paragraaf geven we inzicht in het onderhoud en beheer, conform de financiële verordening (art. 212 Gemeentewet). Niet alleen vanuit het financiële belang, maar ook vanuit het belang van de inwoner.

Beleids- en beheerplannen

De beleidsplannen stellen we tenminste eens in de 10 jaar vast, conform de eisen van de provincie. Dit betreft de inrichting van de openbare ruimte en het beoogde onderhoudsniveau voor het openbaar groen, verlichting, straatmeubilair, sportfaciliteiten, water, wegen, riolering, kunstwerken en gebouwen. Eens in de vier tot vijf jaar evalueren we de beheerplannen en zo nodig stellen we ze bij.

De volgende nota's zijn vastgesteld:

Beleidsnotitie Integraal Beheer Openbare Ruimte	2024 - 2027	Deze beleidsnotitie is een strategisch kader waarin maatschappelijke opgaven en bestuurlijke doelstellingen zijn vertaald naar het beheer van de openbare ruimte, voor alle objecten/kapitaalgoederen. De verwachting is dat deze beleidsnotitie in Q1 2024 wordt vastgesteld.
Wegenbeleidsplan	2019 - 2023	In dit beleidsplan hebben we de kaders voor het wegbeheer vastgelegd. Op basis van de in dit beleidsplan gemaakte keuzes, beheren we de verhardingen binnen de gemeente en geven we uitvoering aan onderhoudsmaatregelen. In 2025 komt er een update van het huidige beleidsplan.
Beleidsnotitie Openbare verlichting	2022 - 2026	De beleidsnotitie is begin 2022 vastgesteld. Deze korte beleidsnotitie is een aanvulling op en actualisatie van het beleidsplan openbare verlichting 'Licht op maat 2012-2016'. Het beleidsplan en de beleidsnotitie vormen samen een actueel kader. In 2025 komt er een update van het huidige beleid voor de openbare verlichting.
Openbare verlichting Vervangingsplan	2022 - 2026	In 2022 is uitvoering gegeven aan het nieuwe vervangingsplan als onderdeel van de nieuwe beleidsnotitie. In vier jaar vervangen we masten van 50 jaar en ouder. Armaturen van 25 jaar en ouder worden in een periode van vier jaar vervangen door LED armaturen. Bij het opstellen van nieuw beleid van de openbare verlichting in 2025 bekijken we of vanaf 2026 een nieuw vervangingsplan nodig is.

Water- en Rioleringsprogramma Oude IJsselstreek	2024 - 2028	Eind 2023 is dit plan vastgesteld.
Klimaatagenda	2022 - 2026	De Klimaatagenda is in juni 2022 vastgesteld.
Beheerplan Civieltechnische kunstwerken	2023 - 2027	Beheerplan voor de civieltechnische kunstwerken en de kunst in de openbare ruimte.
Meerjaren Onderhouds Planning (MJOP)	2018-2024	In 2025 wordt het MJOP herzien.
Visie Landschap, Natuur en Groene Kernen	2021-2031	De nieuwe visie natuur, groen en landschap is in 2021 vastgesteld en vervangt het beheerplan groen.
Bomenbeheerplan	2022-2032	Nieuw beheerplan is gerealiseerd in 2022.
Speelruimtebeleid	2022-2032	In 2022 is het nieuw Speelruimteplan vastgesteld.
Bosbeheerplan	2022-2032	In 2022 is het Bosbeheerplan vastgesteld.

Op basis van de vastgestelde plannen is per kapitaalgoed inzicht gegeven in het gemeentelijke beleid, de doelstellingen, de activiteiten die op stapel staan, de daarmee gepaard gaande financiële middelen en eventuele ontwikkelingen en risico's. Aan het einde van deze paragraaf bieden we integraal inzicht in de financiën die met het onderhoud van kapitaalgoederen gemoeid zijn.

Wegen

Beleid

Het gemeentelijke beleid is gericht op efficiënt en effectief onderhoud aan de wegen. De uitgangspunten zijn beschreven in het "beleidsplan wegen gemeente Oude IJsselstreek 2019-2023". Het beleidsplan geeft, op basis van het (door de raad) vastgestelde kwaliteitsniveau en het aanwezige areaal, aan wat gemiddeld per jaar nodig is om de kwaliteit van de wegen op peil te houden. In het beleidsplan staat aangegeven dat de wegen in de gemeente Oude IJsselstreek kwaliteitsniveau basis moeten hebben (volgens de richtlijnen van de CROW-systematiek). Eén keer per twee jaar worden alle wegen in de gemeente Oude IJsselstreek geïnspecteerd op schades en beoordeeld op kwaliteit. Deze gegevens, samen met de vaste gegevens vanuit het beheerpakket, vormen de basis voor het uit te voeren onderhoud. Vanuit het beheerpakket kan een meerjarenplanning (3 jaar) voor het groot onderhoud aan de wegen worden opgesteld. In 2024 komt er een update van het huidige beleidsplan. Het opstellen van deze notitie loopt parallel met het opstellen van het Integrale Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR). Deze wordt in 2024 vastgesteld.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Hoofddoelstelling	
Schoon, heel, veilig Niveau Basis (kwaliteitscijfer 5,5-6,5)	Planmatig onderhoud en groot onderhoud van wegen Rapportage kwaliteitsniveau van de wegen op basis van de wegininspectie
Subdoelstelling	

Efficiënt en effectief onderhoud aan wegen	Uitvoering van het beleidsplan Wegen 2019-2023 Opstellen en bijhouden meerjarenplanning voor groot onderhoud van wegen Up to date houden meerjarenplanning voor vervangingen (reconstructies van wegen)
--	---

Kwaliteit

In het huidige beleidsplan staat aangegeven dat de wegen in de gemeente Oude IJsselstreek kwaliteitsniveau Basis moeten hebben. Kwaliteitsniveau Basis is een voldoende (kwaliteitscijfer tussen 5,5 en 6,5).

Om te kunnen bepalen welk kwaliteitsniveau de wegen in onze gemeente hebben, vertaalt een onafhankelijk bureau structureel (per 2 jaar) de inspectiegegevens van de wegen naar een bijbehorend kwaliteitsniveau. In 2024 zat de kwaliteit van de wegen in het algemeen op kwaliteitsniveau Laag (5,3). Dit had vooral te maken met het kwaliteitscijfer van de asfaltverhardingen (4,4). Het is daarom van belang dat we ons de komende jaren concentreren op de staat van onderhoud van de asfaltverhardingen. Hier houden we dan ook rekening mee met de planning voor het groot onderhoud aan de wegen en met de meerjarenplanning projecten 2024 t/m 2027 (reconstructies). In deze planningen (onderhoud en reconstructies) zitten vooral wegen met een asfaltverharding die onderhouden of vervangen moeten worden.

Financiën

Het huidige beleidsplan Wegen is door de raad in maart 2019 vastgesteld en heeft een looptijd tot 2023. Een update van het huidige beleidsplan zal in 2025 worden op- en vastgesteld. Met de uitgangspunten in het huidige beleidsplan, het beheerareaal en de kwaliteitsambitie "basis" is een berekening gemaakt voor de jaarlijkse onderhoudskosten. Deze kosten worden in het jaar van uitvoering ten laste gebracht van de exploitatie. Deze kosten worden ook ieder jaar geïndexeerd. De BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) staat niet toe dat de kosten voor vervangingen (reconstructies) worden meegeraamd in het onderhoudsbudget Wegen. Voor reconstructies van wegen en fietspaden is een investeringsbudget vereist. Aan de hand van de nieuwe meerjarenplanning 2024 t/m 2027 is een investering van € 1.500.000 per jaar beschikbaar.

Ontwikkelingen

Ontwikkelingen op de markt omtrent wegbeheer worden gemonitord. Nieuwe onderhoudsmethodieken worden waar mogelijk in de vorm van een pilot uitgevoerd. Op basis van de opgedane kennis in de pilot wordt eventueel de 'standaard' onderhoudsmethodiek aangepast. Daarnaast worden oude materialen als puin of granaat gebruikt onder nieuw aan te leggen wegen. De komende jaren zal nog meer aandacht zijn voor circulariteit. In de verschillende beheerfasen (bv. ook in de contracten) zal hier nadrukkelijk aandacht voor zijn. Daarnaast wordt gekeken naar het duurzaam toepassen van materialen. Waar mogelijk worden asfaltverhardingen in de verblijfsgebieden omgevormd tot elementverhardingen. Deze zijn duurzamer, maar op lange termijn zorgt dit ook voor een reductie in beheerkosten.

Gerealiseerd

Naast het groot onderhoud aan de wegen vanuit de exploitatie zijn we in 2024 ook gestart met de uitvoering van de meerjarenplanning projecten. In 2026 wordt er weer een kwaliteitsmeting gedaan. Dan kunnen we zien of de huidige strategie tot een hoger kwaliteitsniveau van de wegen leidt.

Risico's

Vanuit de Wegenwet heeft de gemeente de zorgplicht voor verhardingen. Dit betekent dat wij als wegbeheerder altijd verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit (de onderhoudstoestand) van de verhardingen die wij in beheer hebben. Het gebruik van de wegen moet veilig kunnen plaatsvinden. Schades/ongevallen door gebreken aan de weg moeten zoveel mogelijk worden voorkomen. Wij zijn als wegbeheerder verplicht invulling te geven aan deze zorgplicht. De wegen moeten voldoende van kwaliteit zijn om de noodzakelijke functie te kunnen vervullen. Als voldoende kan worden aangetoond wij niet voldoen aan de zorgplicht kunnen wij aansprakelijk worden gesteld voor de eventuele gevolgschade.

Civieltechnische kunstwerken en kunst in openbare ruimte

Beleid

De visie van de gemeente op het beheer en onderhoud van de civieltechnische kunstwerken en kunst in de openbare ruimte is kernachtig te verwoorden als "veilig, heel, doelmatig en schoon". Deze visie is uitgewerkt in het beheerplan dat het college in 2023 heeft vastgesteld.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Hoofddoelstelling	
Schoon, heel en veilig	Opstellen uitvoeringsplan naar aanleiding van jaarlijks te houden (globale) inspecties.
	Volledige inspectie van de civieltechnische kunstwerken (vijfjarige inspectie).

Kwaliteit

In het beheerplan is opgenomen dat elke vijf jaar het volledige areaal door een gespecialiseerd bedrijf geïnspecteerd wordt. In de tussenliggende jaren voert de eigen dienst inspecties uit. Voor de kunst in de openbare ruimte is ervoor gekozen om de eigen dienst jaarlijks een globale inspectie uit te laten voeren. Het jaarlijks onderhoud (schoonmaken) is hierop afgestemd. De laatste inspectie was in 2021. In 2026 wordt er weer een volledige inspectie uitgevoerd.

Gerealiseerd

Afgelopen jaar is voornamelijk aandacht besteed aan het regulier onderhoud van het areaal. Daarnaast zijn een aantal houten bruggen nader onderzocht, naar aanleiding van een inspectie van de eigen dienst. Uit het nader onderzoek kwam naar voren dat bij zeker drie bruggen de constructie ernstig is aangetast door houtrot. Mede ook gezien de leeftijd worden deze bruggen vervangen.

Risico's

De risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten.

Openbare verlichting

Beleid

Openbare verlichting draagt bij aan een veilige en leefbare openbare ruimte. Het is daarom een beleidsterrein waarbij het van belang is dat de gemeente zelf een sturende rol vervult bij het definiëren van het beleid en het uitvoeren van het beheer en onderhoud.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Hoofddoelstelling	
Het openbare leven bij duisternis zo goed mogelijk te laten functioneren en bij te dragen aan een sociaal veilige, verkeersveilige en leefbare omgeving.	Uitvoeren beleidsnotitie 2022-2026 Vervanging openbare verlichting (binnen de projecten) Uitvoeren vervangingsplan 2022 - 2026 (masten 50 jaar en ouder en armaturen van 25 jaar en ouder) Uitvoeren regulier onderhoud Afhandelen storingen en klachten
Subdoelstelling	Aandacht voor circulaire economie en Smart City Het toepassen van innovatieve ontwikkelingen op het gebied van de energieaanpak

Kwaliteit

In de periode 2017 t/m 2021 zijn bijna alle SOX en SON armaturen vervangen en waar mogelijk ook masten op leeftijd. In de periode 2022-2026 gaan we door met het vervangen van masten en armaturen. Dit doen we op basis van leeftijd (masten 50 jaar en armaturen 25 jaar). Naast het verminderen van het energieverbruik zorgt dit ook voor een daling van de veiligheidsrisico's en uniformiteit van masten en armaturen waardoor een rustig straatbeeld ontstaat.

Financieel

Voor het vervangingsplan is de komende jaren investeringsbudget beschikbaar. De jaarlijkse kapitaallasten van deze investering worden uit het reguliere budget gedekt.

Ontwikkelingen

De ontwikkelingen op het gebied van LED (Light Emitting Diodes) verlichting gaan nog steeds door. De LED lamp is nu een stabiele factor in de openbare verlichting waardoor we een definitieve switch naar de LED verlichting hebben gemaakt. In het vervangingsplan is dit ook meegenomen waardoor we alle conventionele armaturen gaan vervangen door LED armaturen. De laatste SOX en SON armaturen worden in de hierboven genoemde periode ook vervangen. Vanaf 2022 zijn we gestart met de uitvoering van het nieuwe vervangingsplan voor masten en armaturen en zitten nu in het laatste jaar van het vervangingsplan. Gelijktijdig met het opstellen van nieuw beleid voor de OV zal ook een nieuw vervangingsplan opgesteld worden.

Het dimmen van de openbare verlichting voeren we verder in. Dit scheelt ongeveer 10% energieverbruik op de totale installatie. In 2024 is het nieuwe onderhoudscontract voor de periode 2024-2028 aanbesteed. Van Gelder Infra is de aannemer voor het onderhoud aan de openbare verlichting. Net als de voorgaande onderhoudscontracten zit de gemeente Oude IJsselstreek in één perceel met de Gemeente Doetinchem, Doesburg en Montferland. Hier is de gemeente Brummen aan toegevoegd.

Gerealiseerd

Ieder jaar testen we masten die 40 jaar of ouder zijn op stabiliteit. Uit deze meting, die vanaf 2013 jaarlijks wordt uitgevoerd, komen masten met een, vanuit inspectiejargon, "code rood" naar boven. Masten met deze code vertonen ernstige gebreken die de stabiliteit van de mast niet waarborgen. Deze masten dienen binnen 6 maanden na de meting vervangen te worden. Binnen het huidige budget kunnen we deze masten tijdig vervangen waarmee het stabiliteit risico beperkt blijft. We gaan door met het vervangen van oude verlichting. We gaan niet sneller vervangen dan op basis van leeftijd. Anders gooien we verlichting weg die nog niet afgeschreven is.

Risico's

Zonder investering stagneert de grootschalige vervanging. De grootschalige vervanging van de conventionele verlichting door ledverlichting zal vertraging oplopen. De vervanging van de verlichting zal dan jaarlijks uit het regulier onderhoudsbudget moeten gebeuren. Dit betekent jaarlijks fors minder vervangingen waardoor de doelstellingen uit het SER-energieakkoord niet gehaald worden. Bij niet of te weinig vervangen zullen de kosten in de toekomst toenemen omdat oude armaturen steeds meer energie verbruiken en meer kans op storingen geven.

Het budget voor onderhoud wordt lager omdat deze als dekking van de kapitaallasten van de investering wordt gebruikt. De dekking van de kapitaallasten van het investeringsbudget wordt ten laste gebracht van het reguliere onderhoudsbudget. Hierdoor is er minder geld beschikbaar voor het reguliere onderhoud. Maar door de langere levensduur van ledverlichting ten opzichte van de conventionele verlichting, dus minder onderhoud ontstaat er op de termijn weer meer ruimte in het onderhoudsbudget.

Riolering

Beleid

In de afgelopen jaren waren gemeenten op grond van artikel 4.22 van de Wet milieubeheer, verplicht een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) op te stellen. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024, is de verplichting voor het opstellen van een dergelijk plan vervallen. Wel blijven gemeenten verplicht invulling te geven aan hun gemeentelijke watertaken en het onderhouden van de benodigde rioolheffing. Om aan deze verplichting te voldoen, is ervoor gekozen om een Water- en Rioleringsprogramma (WRP) op te stellen. Dit programma beschrijft hoe de gemeente omgaat met haar wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Eind 2023 is dit WRP door de gemeenteraad vastgesteld.

Voor de dekking van de kosten van aanleg en beheer van riolering zijn verschillende bronnen. De aanleg van riolering in nieuwe bestemmingsplannen bekostigen we uit de exploitatieopzet van die plannen en verdisconteren we in de verkoopprijs. De kosten van het beheer en de aanleg van riolering, hemel- en grondwatervoorzieningen bij bestaande panden, dekken we uit de rioolheffing. De hoogte van deze heffing herzien we jaarlijks en stellen we vast met behulp van een kostendekkingsplan.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we daarvoor gedaan ?
Hoofddoelstelling	
Schoon, heel, veilig (Bescherming volksgezondheid, kwaliteit leefomgeving waarborgen en bescherming grond- en oppervlaktewater)	Uitvoering geven aan het Water- en Rioleringsprogramma 2024 - 2028
Subdoelstelling	
Efficiënt en effectief onderhoud aan riolering	Uitvoering geven aan het Water- en Rioleringsprogramma 2024 - 2028
Voorkomen van "water op straat"	Oplossen knelpunten Uitvoering geven aan het Water- en Rioleringsprogramma 2024 - 2028

Gerealiseerd

In het afgelopen jaar is er voor zo'n € 1.300.000 uitgegeven aan het vervangen, dan wel het relinen, van vrijvervalriolering. Hierbij zijn, daar waar nodig, tevens klimaatmaatregelen meegenomen. Aan de mechanische riolering, zoals rioolgemalen en pompunits in het buitengebied, is zo'n € 375.000 uitgegeven.

Groen, natuur en landschap

Beleid

Voor de groenvoorziening hanteren we in de wijken beeldkwaliteit Basis en in centra beeldkwaliteit Hoog. Dit is conform het vastgesteld beeldkwaliteitsplan van 2016. Uit een laatst gehouden schouw (2022) blijkt dat de meeste groenonderdelen nog net scoren op kwaliteitsniveau 'basis', maar wel aan de onderkant.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Hoofddoelstelling	
Behoud van groenvoorzieningen op het vastgestelde kwaliteitsniveau voor een aantrekkelijke groene woon- en werkomgeving in Oude IJsselstreek	Uitvoeren planmatig onderhoud
Subdoelstelling	
Streven naar beeldkwaliteit groen die overeen komt met het wensbeeld vanuit groenbeleidsplan	Uitvoeren planmatig onderhoud

Kwaliteit

Door middel van verschillende jaarlijkse inspecties op groenvoorziening en bomen toetsen we of de vastgestelde beeldkwaliteit en veiligheid behaald wordt.

Financieel

De werkzaamheden voeren we uit binnen de huidige budgetten en formatie. We merken in het groen ook de effecten van klimaatverandering en de hiermee gepaard gaande financiële effecten.

Ontwikkeling

Vanuit de Visie Landschap, Natuur en Groene Kernen werken we verder aan vergroening. Dit doen we onder andere door meer bomen te planten en de biodiversiteit in de openbare ruimte en bermen te vergroten.

Gerealiseerd

Aanplant 120 extra bomen in en rond Varsseveld.

Aanplant 60 extra bomen in en rond Megchelen in samenwerking Levend Landschap Megchelen.

Boomfeestdag: aanplant 500 bomen met 8 klassen van 5 scholen. Daarnaast werken we vanuit de Visie op Landschap, Natuur en Groene Kernen elk jaar aan het uitbreiden van ecologisch beheer middels extra aanplant van bomen, bloemrijke grasvelden, vaste planten en dit jaar extra bloembollen in Varsseveld en Breedenbroek. Ook hebben we dit jaar 266 m2 Japanse duizendknoop behandeld in onze openbare ruimte.

Risico's

Mogelijke risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten. Daarnaast zien we in toenemende mate risico's voor ons boombestand als gevolg van verdroging en wateroverlast.

Speelplaatsen

Speelplekken en -toestellen

Gemeente Oude IJsselstreek kent ca 100 speelplekken, verspreid over de kernen.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Hoofddoelstelling	
We willen toewerken naar een gevarieerd, aantrekkelijk en toegankelijk speelaanbod voor jong en oud dat goed verdeeld is over de wijken. Speelplekken kunnen daarbij ook dienen als centrale ontmoetingsplekken in de wijken.	Participatietraject opgestart voor alle omwonenden en andere betrokkenen bij de speelplekken.
Subdoelstelling	
In elke grote kern minimaal 1 inclusieve speelplek realiseren.	Overleggen met werkgroep Onbeperkt Meedoen.

Beleid

De speelruimte in de gemeente Oude IJsselstreek zijn centrale ontmoetingsplekken voor jong en oud met een uitdagend speel- en sportaanbod zoveel mogelijk naar de wens van inwoners van alle leeftijden.

Kwaliteit

Uit de inspectieronden is gebleken dat de toestellen voldoen aan het WAS (Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (=landelijke norm)).

Financieel

Tot het jaar 2027 is er budget voor vervanging, vergroening en inclusiviteit beschikbaar op de reeds bestaande speellocaties.

Ontwikkeling

Het speelruimteplan 'Samen naar buiten in de Oude IJsselstreek' vormt vanaf 2022 een actueel en leidend kader.

Gerealiseerd

We hebben dit jaar 9 speelplekken gerenoveerd conform het speelruimteplan. Bij de renovatie hebben we een participatietraject opgestart waarbij inwoners konden meedenken over de inrichting van de speeltuin via een online enquête. De enqueteresultaten zijn zoveel mogelijk verwerkt in 3 ontwerpen per speelplek. Vervolgens konden de inwoners stemmen op het ontwerp van hun voorkeur en is het ontwerp met de meeste stemmen ook daadwerkelijk aangelegd. In Bontebrug hebben we in samenwerking met de basisschool de gemeentelijke speelplek verplaatst naar het schoolplein, omdat hier meer ruimte beschikbaar was. De samenwerking met de basisschool en belangenvereniging was erg succesvol en daardoor heeft Bontebrug weer een toekomstbestendige speelplek.

Risico's

Door het consequent (laten) uitvoeren van een inspectie van de speeltoestellen voldoet de gemeente aan haar verplichtingen in het kader van de Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen.

De risico's ten aanzien van de veiligheid (ongelukken) en aansprakelijkheid (claims) zijn daarmee beheersbaar.

Beheer gebouwen

Onderhoud gemeentelijke objecten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Hoofddoelstelling	
Behoud van de gemeentelijke gebouwen op een redelijk conditieniveau	Uitvoering MeerJaren OnderhoudsPlan (MJOP)

Beleid

Kwaliteit

De gemeentelijke gebouwen worden beoordeeld op basis van de norm NEN 2767. Hierin worden 5 verschillende conditiescores gehanteerd waarbij 1 een uitstekende conditie is en 5 een zeer slechte conditie. Afhankelijk van de groep waarin het gebouw is ingedeeld, dient het aan een minimaal conditieniveau te voldoen. Met de toepassing van deze condities wordt toegezien op de kwaliteit van de gebouwen. De gebouwen moeten op een redelijk niveau worden onderhouden om kapitaalvernietiging tegen te gaan.

Uit de inspecties is gebleken dat een overgroot deel van de gebouwen niveau 3 (redelijke conditie) of beter heeft. Alle onderhoudsniveaus en de daar bijbehorende budgetten zijn hiermee in beeld. Voor de gebouwen die op korte termijn in aanmerking komen voor verkoop/sloop zijn er geen onderhoudsinspecties uitgevoerd. Het onderhoudsniveau kan voor deze gebouwen wat lager liggen.

Financieel

In de reguliere begroting is structureel budget opgenomen voor klein en groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen. Voor een overzicht van de beschikbare budgetten wordt verwezen naar de betreffende tabel.

Ontwikkeling

In de reguliere begroting is structureel budget opgenomen voor klein en groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen. Voor een overzicht van de beschikbare budgetten wordt verwezen naar de betreffende tabel.

Gerealiseerd

In 2024 hebben we met zorg en aandacht gewerkt aan het beheer en onderhoud van het gemeentelijke vastgoed. De belangrijkste gerealiseerde werkzaamheden in 2024 waren:

- Verkoop van woning Zeskamp in Ulft
- Buitenschilderwerk aan rijksmonumenten van de DRU panden
- Buitenschilderwerk kinderboerderij Engbergen
- Vervanging van de koeling en verwarming in de brandweerkazerne Gendringen
- Buitenschilderwerk aan molen Gerritsen in Silvolde

Met deze gerealiseerde projecten hebben we bijgedragen aan het behoud van het gemeentelijke vastgoed, zodat deze gebouwen ook in de toekomst optimaal kunnen worden gebruikt.

Risico's

Het onderhoud van de gemeentelijke objecten loopt via de bestemmingsreserve gemeentelijke objecten. Structureel hogere onttrekkingen dan dotaties zorgen voor uitputting van de reserve.

Onderhoud gemeentelijke objecten						
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Per 01-01	1.510.949	1.589.226	1.829.934	1.741.872	1.268.378	1.511.549
Toevoeging vanuit exploitatie	587.602	587.602	587.602	587.602	587.602	587.602
Onttrekking vanuit MJOP	-509.325	-346.894	-675.664	-1.061.096	-344.431	-1.198.834
Per 31-12	1.589.226	1.829.934	1.741.872	1.268.378	1.511.549	900.317

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Onder grondbeleid wordt verstaan het gehele instrumentarium dat de gemeente ter beschikking staat om ruimtelijke doelstellingen te realiseren. Het grondbeleid omvat alle strategieën van de gemeente rondom het verwerven, beheren, bewerken en uitgeven van gronden. Grondbeleid is een verzamelnaam van een aantal specifieke beleidsuitingen en kan worden ingezet om doelstellingen van de andere beleidsaspecten binnen de gemeente mede mogelijk te maken. Het grondbeleid heeft grote invloed op en samenhang met de realisatie van de beleidstaken zoals: ruimtelijke ontwikkeling, volkshuisvesting, verkeer en vervoer, zorg en welzijn, cultuur, sport en recreatie en economische structuur. Daarnaast kan het grondbeleid grote financiële gevolgen hebben. Met name de (financiële) risico's zijn van belang voor de financiële positie van de gemeente.

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) staat in artikel 9.2 dat de paragraaf grondbeleid een verplicht onderdeel vormt van de begroting. De paragraaf grondbeleid moet ten minste ingaan op (artikel 16 van het BBV):

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winstnemering;
- De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Nota grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid is een instrument om ruimtelijke doelstellingen te bereiken op het terrein van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, openbare ruimte, infrastructuur, recreatie en natuur. Het grondbeleid is geen doel op zich, maar dienstbaar aan de hiervoor benoemde beleidsvelden. De wijze waarop we deze doelstellingen willen bereiken, is vastgelegd in de Nota grondbeleid.

Het grondbeleid van de gemeente Oude IJsselstreek is verantwoord in de Nota grondbeleid gemeente Oude IJsselstreek 2016. De raad geeft hierin de kaders aan waarbinnen het college en de ambtelijke organisatie het grondbeleid moeten uitvoeren. De gemeente Oude IJsselstreek zet primair in op faciliterend grondbeleid, maar sluit actief grondbeleid niet uit. Zo kan actief grondbeleid een bijdrage leveren aan andere overkoepelende doelstellingen zoals het voorkomen van verpaupering, structurele leegstand of bij de realisatie van sociaal maatschappelijke doelstellingen in de zorg of op het gebied van welzijn.

De huidige nota grondbeleid dateert van 2016 en is daarmee (mogelijk) achterhaald als gevolg van bijvoorbeeld de invoering en implementatie van de Omgevingswet op 1 januari 2024. Vandaar dat in 2025 begonnen zal worden met het actualiseren van het grondbeleid, zodat het in ieder geval weer aansluit op de nieuwe wetgeving.

Meerjaren Prognose Grondexploitaties

In de paragraaf grondbeleid moet een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de grondexploitatie afgegeven worden. Uiteraard treft u verder in deze paragraaf het resultaat van de geactualiseerde grondexploitaties op peildatum 1 januari 2025 aan. Naast de paragraaf grondbeleid werken we met een Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG). Het MPG geeft meer gedetailleerd inzicht in de lopende grondexploitaties. Ook wordt daarin een verantwoording afgegeven van de wijzigingen die aan de orde zijn ten opzichte van de voorgaande grondexploitaties.

Beleidsuitgangspunten reserves, voorzieningen en risico's voor grondzaken

De gemeente Oude IJsselstreek kent geen reserve(s) voor de grondexploitatie. Voor de gronden in exploitatie met verwachte nadelige resultaten wordt voor deze nadelige resultaten een verliesvoorziening getroffen.

Risico's worden geïnventariseerd en zijn van invloed op het weerstandsvermogen van de gemeente. Deze zal groot genoeg moeten zijn om de risico's af te dekken wanneer deze zich ook daadwerkelijk voordoen.

Wijziging in wet en regelgeving

Vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen

Per 1 januari 2016 is de vennootschapsbelasting voor publieke organisaties ingevoerd. Het heeft tot gevolg dat de gemeente belasting moet afdragen over de winst die we met "commerciële activiteiten" maken. Onder commerciële activiteiten verstaat de Vpb - wetgeving activiteiten die zowel de gemeente als private partijen kunnen verrichten en waarmee overschotten worden behaald. Op basis van de geactualiseerde grondexploitaties op peildatum 1 januari 2024 hebben we door een extern deskundige in 2024 een zogenaamde Quick Scan laten uitvoeren. De uitkomst van de Quick Scan is dat op basis van de hiervoor benoemde actualisaties en een doorkijk naar de toekomst (o.a. afsluiten grondexploitaties per 31 december 2024 en actualisatie per 1 januari 2025) geen positieve resultaten verwacht worden. Er is geen sprake van een structureel winstgevendende activiteit. Derhalve is ook geen sprake van een onderneming voor de Vpb in het jaar 2024. De uitkomst van de geactualiseerde grondexploitaties op peildatum 1 januari 2025 zal opnieuw aan de extern deskundige voorgelegd worden om te bezien of we te maken krijgen met de vennootschapsbelasting.

Winstneming

In de notitie "Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2023)" van de commissie BBV is de aanbeveling opgenomen dat, volgens het realisatiebeginsel, wanneer voldoende zekerheid voor winst nemen bestaat, de winst dan ook dient te worden genomen. Dit passen wij ook actief toe bij de grondexploitaties voor de woningbouwlocatie Slawijkseweg in Netterden, het bedrijventerrein De Rieze in Uft en het bedrijventerrein Hofskamp - Oost II in Varsseveld.

Omgevingswet

De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden. De Omgevingswet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De wet voorziet in de integratie van de regels over onteigening, het voorkeursrecht, landinrichting, stedelijke herverkaveling en het kostenverhaal.

De huidige instrumenten van het **voorkeursrecht** worden vervangen door instrumenten die zo dicht mogelijk blijven bij de oude grondslagen voor vestiging van een voorkeursrecht zoals de omgevingsvisie (de oude structuurvisie) en het omgevingsplan (het bestemmingsplan). In de nieuwe wetgeving voor **onteigening** wordt een scheiding aangebracht tussen de onteigeningsprocedure en de schadeloosstellingsprocedure. Beide procedures worden afzonderlijk van elkaar doorlopen. Het bestuur dat het aangaat neemt een onteigeningsbeschikking dat door de bestuursrechter moet worden bekrachtigd. De rechtbank spreekt niet langer de onteigening uit. Nadat aan een aantal wettelijke voorwaarden is voldaan wordt een onteigeningsakte ingeschreven.

Overheden zijn **verplicht om de kosten te verhalen**. Het afsluiten van een overeenkomst tussen de initiatiefnemer van de bouwactiviteit en het bevoegd gezag heeft daarbij de voorkeur. Als het niet mogelijk is een overeenkomst af te sluiten, is de publiekrechtelijke weg verplicht. Dan verhaalt het bevoegd gezag de kosten op basis van de regels in een omgevingsplan, een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit of een projectbesluit. Zolang de kostenverhaalbijdrage niet is betaald, is het verboden om de bouwwerkzaamheden uit te voeren.

De wet biedt twee mogelijkheden van publiekrechtelijk kostenverhaal: kostenverhaal voor integrale gebiedsontwikkeling (concreet eindbeeld en tijdsplanning van de ontwikkeling) en kostenverhaal voor organische ontwikkeling (dan ontbreken een tijdsplanning en een eindbeeld). Kostenverhaal met tijdvak is mogelijk bij een omgevingsplan, omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit of projectbesluit. Kostenverhaal zonder tijdvak kan alleen via het omgevingsplan plaatsvinden. Het exploitatieplan zoals we die vanuit de Wro kennen, verdwijnt en daarvoor in de plaats komt de kostenverhaalsbeschikking.

Didam arrest

De Hoge Raad heeft op 26 november 2021 geoordeeld dat een overheidslichaam dat een onroerende zaak wil verkopen, gelegenheid moet bieden aan (potentiële) gegadigden om mee te dingen naar deze onroerende zaak, indien er meerdere gegadigden zijn voor de aankoop van de desbetreffende onroerende zaak of redelijkerwijs te verwachten is dat er meerdere gegadigden zullen zijn. Dit houdt in dat het overheidslichaam de koper moet selecteren aan de hand van objectieve, toetsbare en redelijke criteria. Deze verplichting vloeit voort uit het gelijkheidsbeginsel, dat in deze context strekt tot het bieden van gelijke kansen. Een overheidslichaam dient dit beginsel in acht te nemen bij een beslissing met wie en onder welke voorwaarden het een overeenkomst sluit tot verkoop van een aan hem toebehorende onroerende zaak. Op dit punt verschilt de positie van een overheidslichaam met die van een private partij. Het gelijkheidsbeginsel brengt ook mee dat het overheidslichaam, teneinde gelijke kansen te creëren, een passende mate van openbaarheid moet verzekeren met betrekking tot (i) de beschikbaarheid van de onroerende zaak, (ii) de selectieprocedure, (iii) het tijdschema en (iv) de toe te passen selectiecriteria. Het overheidslichaam moet hierover tijdig voorafgaand aan de selectieprocedure duidelijkheid scheppen door informatie over deze aspecten bekend te maken en wel op een zodanige wijze dat (potentiële) gegadigden daarvan kennis kunnen nemen. Dit is een verstrekende uitspraak en het betekent in ieder geval dat de gemeente haar werkwijze hierop heeft moeten aanpassen en hier ook naar handelt.

Actualisaties en herzieningen grondexploitaties

Actualisatie grondexploitaties

Alle lopende grondexploitaties worden jaarlijks geactualiseerd. Daarmee wordt, conform één van de vereisten die gesteld wordt aan de paragraaf grondbeleid, een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de grondexploitaties afgegeven. Het actualiseren van de grondexploitatie houdt het volgende in:

- Bijstelling van de boekwaarden op basis van inkomsten en uitgaven van het afgelopen jaar (2024);
- Actualiseren van de ramingen voor de nog geplande uitgaven en inkomsten na 1 januari 2025;
- Actualiseren van planning en fasering naar aanleiding van de laatste ontwikkelingen;
- Het verwerken van eventuele gevolgen uit wijziging van wet- en regelgeving;
- Aanpassing parameters.

Naast de paragraaf grondbeleid werken we met een Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG). Het MPG geeft meer gedetailleerd inzicht in de lopende grondexploitaties en moet gezien worden als aanvulling op de paragraaf grondbeleid behorende bij de jaarrekening. In de vergadering van 4 juli 2024 heeft de raad zowel de jaarrekening 2023 als het MPG op peildatum 1 januari 2024 vastgesteld. Met het vaststellen van het MPG zijn ook de financiële kaders voor de lopende grondexploitaties bepaald.

Aanpassing parameters

Bij het aanpassen van de parameters gaat het om het te hanteren rentepercentage, de kostenstijging en de opbrengstenstijging. Hieronder volgt een toelichting op de gehanteerde parameters:

- De **rente** waarmee in de grondexploitatie wordt gerekend bedraagt 2,25% op jaarbasis. Elk jaar wordt voor het herzien van de grondexploitaties bij het opstellen van de jaarrekening berekend wat de rente moet zijn die over de boekwaarde aan de algemene middelen wordt vergoed, de zogenaamde 'omslagrente'. De gemeenten zijn verplicht om de werkelijke rente over het vreemde vermogen toe te rekenen aan de grondexploitaties. Het te hanteren rentepercentage is daarmee ongewijzigd ten opzichte van het gehanteerde rentepercentage in de grondexploitaties op peildatum 1 januari 2024;
- Ten aanzien van de **kostenstijging in 2024** geldt dat een onderscheid gemaakt is in de kosten voor het bouw - en woonrijp maken en in de overige kosten (waaronder planontwikkelingskosten). Voor wat betreft de kostenstijging in 2024 met betrekking tot het bouw - en woonrijp maken sluiten we aan op de GWW index van 4,19% (Bron: kostenstijging grond, weg - en waterbouw nieuwbouw van BDB Bouw(kosten) data d.d. januari 2025). De overige kosten zijn van peildatum 1 januari 2024 naar peildatum 1 januari 2025 geïndexeerd met 3,30% (bron: consumentenprijsindex 2024 CBS).
- Voor de **periode na 1 januari 2025** is voor wat betreft de **kostenstijging** aansluiting gezocht bij de "Outlook Grondexploitaties 2025" uitgegeven door Metafoor Ruimtelijke Ontwikkeling. Ook daarbij wordt weer een onderscheid gemaakt in de te hanteren percentage voor de civieltechnische werken en in de overige kosten;

- In het geval van de nog te verwachten grondopbrengsten voor de Slawijkseweg in Netterden, Kromkamp in Sinderen en de Rieze in Ulft geldt dat we geen **opbrengstenstijging** toepassen. Voor deze grondexploitatie geldt dat de resterende exploitatieperiode van korte duur is. Ook zijn in een aantal gevallen al (koop) afspraken gemaakt. Voor de grondexploitatie van De Tuit en Het VIP wordt wel rekening gehouden met een opbrengstenstijging. In beide gevallen geldt dat sprake is van een grondexploitatie met een lange doorlooptijd en zijn er nog geen afspraken met ontwikkelaars dan wel bedrijven gemaakt over afname van de gronden. De parameter voor de opbrengstenstijging is in dit geval gebaseerd op de "Outlook grondexploitatie 2025" van Metafoor Ruimtelijke Ontwikkeling.

Resultaten van gronden in exploitatie (= actief grondbeleid)

Alle grondexploitatie zijn geactualiseerd van peildatum 1 januari 2024 naar peildatum 1 januari 2025. In de geactualiseerde grondexploitatie wordt een onderscheid gemaakt in de al gerealiseerde uitgaven en inkomsten per 31 december 2024 en in de nog te verwachten uitgaven en inkomsten voor de periode na 1 januari 2025. In onderstaande tabel wordt per project (lopende grondexploitatie) allereerst het verloop van de boekwaarde weergegeven, de getroffen voorziening per 1 januari 2025 en het saldo onderhanden werk per 31 december 2024.

Project	Boekwaarde per 31.12.2023	Realisatie in 2024	Boekwaarde per 31.12.2024	Voorzieningen	Onderhanden werk
<i>Woningbouw</i>					
Slawijkseweg	€ 172.584	€ -2.524	€ 170.060	€ -	€ 170.060
Kromkamp	€ 108.581	€ 4.805	€ 113.386	€ 59.781	€ 53.605
Kuipje	€ 56.447	€ -56.447	€ -	€ -	€ -
De Tuit	€ -	€ 2.316.297	€ 2.316.297	€ 69.428	€ 2.246.869
Subtotaal	€ 337.611	€ 2.262.131	€ 2.599.742	€ 129.209	€ 2.470.534
<i>Bedrijventerrein</i>					
De Rieze V + VI	€ 1.902.075	€ -189.062	€ 1.713.013	€ -	€ 1.713.013
Hofskamp Oost II	€ 369.656	€ -369.656	€ -	€ -	€ -
VIP	€ 2.988.993	€ 320.121	€ 3.309.114	€ 1.544.129	€ 1.764.985
Subtotaal	€ 5.260.724	€ -238.597	€ 5.022.127	€ 1.544.129	€ 3.477.998
TOTAAL	€ 5.598.335	€ 2.023.534	€ 7.621.869	€ 1.673.338	€ 5.948.531

Om mee te beginnen: sinds 1 januari 2024 wordt het resultaat van de grondexploitatie op eindwaarde gepresenteerd. Dat betekent ook dat voor grondexploitatie met een tekort een voorziening op eindwaarde getroffen zal worden.

De boekwaarde bedraagt € 7.621.869,- per 31 december 2024 en dit is inclusief de door de raad vastgestelde (en geopende) grondexploitatie voor De Tuit op 25 april 2024. Bij het opstellen van de jaarrekening over 2023 was nog geen sprake van een vastgestelde grondexploitatie voor **De Tuit in Varsseveld**. In de door de raad vastgestelde grondexploitatie voor De Tuit was al sprake van een boekwaarde van € 1.596.898,- per 31 december 2023. Het gaat hier om de voorbereidingskosten die met het openen van de grondexploitatie zijn ingebracht (van Immaterieel Vaste Activa naar Vlottende Activa overgeheveld). De daadwerkelijke financiële uitwerking heeft echter in 2024 plaatsgevonden. Voor De Tuit geldt dat in 2024 per saldo meer kosten dan opbrengsten gerealiseerd zijn. Het gaat om een saldo van € 719.398,- in 2024 en samen met het saldo van € 1.596.898,- per 31 december 2023 bedraagt de boekwaarde € 2.316.297,- per 31 december 2024.

De grondexploitatie voor 't Kuipje in Breedenbroek (woningbouw) en Hofskamp Oost II in Varsseveld (bedrijventerrein) zijn per 31 december 2024 afgesloten. Alle begrote kosten en opbrengsten voor **'t Kuipje in Breedenbroek** zijn per 31 december 2024 gerealiseerd en de grondexploitatie wordt dan ook afgesloten. Voor **Hofskamp Oost II in Varsseveld** geldt dat alle begrote opbrengsten en nagenoeg alle begrote kosten per 31 december 2024 gerealiseerd zijn. De resterende kosten zijn begroot op € 31.000,- en hebben betrekking op de aanleg van een aantal inritten (ontsluiting kavels), bedrijfsaansluitingen en de bermrichting. Gezien de lange doorlooptijd van deze grondexploitatie (ruim 15 jaar) en de financieel beperkte omvang van de restwerkzaamheden wordt de grondexploitatie per 31 december 2024 afgesloten. Wel is het voorstel om een bestemmingsreserve te vormen van € 31.000,- om de kosten van de restwerkzaamheden te dekken vanuit het positieve resultaat van de af te sluiten grondexploitatie.

Een drietal grondexploitatie laten vooralsnog een tekort zien waarvoor dan ook conform de vereisten vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording een voorziening is getroffen. Het gaat om de grondexploitatie voor Kromkamp in Sinderen (woningbouw), De Tuit in Varsseveld (woningbouw) en Het VIP in Varsseveld (bedrijventerrein). De totale voorziening bedraagt € 1.673.338 op peildatum 1 januari 2025 en het saldo onderhanden werk komt daarmee uit op € 5.948.531 per 31 december 2024.

Hieronder volgt voor de lopende grondexploitaties op peildatum 1 januari 2025 een overzicht van de nog te verwachten uitgaven en inkomsten voor de periode na 1 januari 2025. Zowel de nog te realiseren uitgaven als inkomsten zijn inclusief kosten - dan wel opbrengstenstijging en rentelasten dan wel rentebaten (op eindwaarde):

Project	Boekwaarde per 31.12.2024	Uitgaven	Nog te realiseren (eindwaarde) Inkomsten	Saldo	Resultaat op eindwaarde	Resultaat netto contant per 01.01.2025	Toelichting
Woningbouw							
Slawijkseweg	€ 170.060	€ 140.525	€ 377.562	€ -237.037	€ -66.977	€ -64.376	positief
Kromkamp	€ 113.386	€ 68.515	€ 122.120	€ -53.605	€ 59.781	€ 57.460	negatief
Kuipje	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	n.v.t.
De Tuit	€ 2.316.297	€ 31.503.969	€ 33.750.838	€ -2.246.869	€ 69.428	€ 54.743	negatief
Subtotaal	€ 2.599.742	€ 31.713.009	€ 34.250.519	€ -2.537.511	€ 62.232	€ 47.827	negatief
Bedrijventerrein							
De Rieze V + VI	€ 1.713.013	€ 267.628	€ 2.283.670	€ -2.016.042	€ -303.029	€ -291.262	positief
Hofskamp Oost II	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	n.v.t.
VIP	€ 3.309.114	€ 10.580.750	€ 12.345.735	€ -1.764.985	€ 1.544.129	€ 1.292.058	negatief
Subtotaal	€ 5.022.127	€ 10.848.378	€ 14.629.405	€ -3.781.026	€ 1.241.100	€ 1.000.797	negatief
TOTAAL	€ 7.621.869	€ 42.561.387	€ 48.879.924	€ -6.318.537	€ 1.303.332	€ 1.048.623	negatief

Uit het overzicht volgt dat de grondexploitaties per saldo in totaliteit een negatief resultaat laten zien waarin de grondexploitatie voor de 1e fase in de ontwikkeling van Het VIP het grootste aandeel heeft. De grondexploitaties voor Kromkamp in Sinderen, De Tuit in Varsseveld en Het VIP in Varsseveld laten een tekort zien en zoals al toegelicht, is voor het tekort een voorziening getroffen. In het resultaat van de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2025 is rekening gehouden met de tussentijds genomen winst in 2024.

Woningbouw

Op peildatum 1 januari 2025 kennen we nog drie lopende grondexploitaties voor woningbouw. Het gaat daarbij om de grondexploitatie voor de Slawijkseweg in Netterden, Kromkamp in Sinderen en De Tuit in Varsseveld. Voor de Slawijkseweg in Netterden geldt dat in 2023 een plan met een capaciteit voor elf woningen conform vereisten vanuit het Didam arrest op de markt is gebracht. Hierop heeft een ontwikkelaar zich ingeschreven en momenteel wordt hard gewerkt aan de contractvorming. Naar verwachting zal in 2025 de resterende kavel gelegen binnen Kromkamp in Sinderen op de markt gebracht worden. Daar waar we aanvankelijk nog rekening hielden met de bouw van vier woningen (twee hoekwoningen en twee tussenwoningen) gaan we nu uit van de bouw van een vrijstaande woning (dan wel een twee onder één kap woning). Aanleiding hiervoor is dat vanuit de markt geen interesse blijkt te zijn voor de bouw van de eerder benoemde vier woningen (ook niet als CPO).

Op 22 april 2021 heeft de gemeenteraad een vijftal uitleglocaties met een capaciteit voor 1.400 tot 1.850 woningen voor de periode tot 2030 aangewezen. Op 8 maart 2023 is de Woondeal 1.0 in aanwezigheid van de minister getekend en in de periode tot 2030 mogen we afgerond 8.400 woningen realiseren waarvan afgerond 1.500 in de gemeente Oude IJsselstreek. Binnen de gemeente wordt volop aan de planvorming voor de aangewezen uitleglocaties gewerkt. Het resultaat hiervan is dat de raad op 25 april 2024 het bestemmingsplan, het stedenbouwkundig plan (inclusief beeldkwaliteitsplan), het exploitatieplan en de gemeentelijke grondexploitatie voor De Tuit heeft vastgesteld. Momenteel zijn we in afwachting van het beroep bij de Raad van State. Tegelijkertijd zijn we wel druk doende met het treffen van de voorbereidingen voor het bouwrijp maken van de 1e fase binnen De Tuit en het opstellen van een document in verband met de verkoop van kavels ten behoeve van de bouw van woningen binnen diezelfde 1e fase in de ontwikkeling.

Daarnaast zijn we met Lenteleven in Gendringen en Biezenakker in Ulft in de voorbereidingsfase. We zijn druk doende met het opstellen van het TAM IMRO plan en alles wat daarbij komt kijken. De daarmee gepaard gaande kosten worden gedekt vanuit de gevoteerde voorbereidingskredieten (verantwoording hierover verloopt via de bestuursrapportage). Deze voorbereidingskosten worden uiteindelijk ingebracht in de nog te openen gemeentelijke (grond)exploitatie voor de te onderscheiden locaties.

Grondexploitaties bedrijventerreinen

Per 1 januari 2025 kennen we nog twee grondexploitaties voor bedrijventerreinen. Het gaat om het bedrijventerrein De Rieze in Ulft en het Varsseveld Industriepark in Varsseveld. Voor De Rieze geldt dat nog circa 2,28 hectare beschikbaar hebben aan uit te geven bouwrijpe gronden. Daarvoor geldt echter wel dat voor meer dan de helft van de gronden al sprake is van een overeenkomst. Naar verwachting zullen de laatste kavels in 2026 verkocht worden en kan de grondexploitatie voor De Rieze per 31 december 2026 afgesloten worden. Voor wat betreft Het VIP geldt dat we er vooralsnog vanuit gaan dat start uitgifte van bouwrijpe kavels op de traditionele wijze niet voor 2029 plaats zal vinden in verband met netcongestie. Wel worden de voorbereidingen getroffen om het gebied bouwrijp te kunnen maken. Zo zullen de aanwezige opstallen in het plangebied in 2025 gesloopt gaan worden.

Naast onze eigen grondexploitaties voor bedrijventerreinen anticiperen werken we ook samen met de gemeenten Doetinchem, Montferland en Bronckhorst bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen in de regio. Daarbij gaat het specifiek om de ontwikkeling van het Regionaal Bedrijventerrein in de gemeente Doetinchem en DocksNLD in de gemeente Montferland. De vier gemeenten zitten risicodragend in deze ontwikkelingen. In 2019 hebben de vier Achterhoekse gemeenteraden ingestemd met de uitwerking van de gedachtelijnen voor de toekomst van de bedrijventerreinen in de West Achterhoek. De uitwerking van deze gedachtelijnen betekent voor het A18 Bedrijvenpark dat het noordelijk deel weer in exploitatie is genomen door de toenemende vraag naar (grote) bedrijfskavels, de concrete belangstelling en een daadwerkelijke verkoop op het noordelijk deel. De recentelijke actualisatie van de grondexploitatie (peildatum 1 januari 2025) van het Bedrijvenpark A18 in Doetinchem laat een positief resultaat zien. We hoeven dan ook geen voorziening te treffen voor onze deelname in het Bedrijvenpark A18. Met het actualiseren van de grondexploitatie is ook een risico - analyse uitgevoerd en daaruit volgt dat het saldo aan financiële effecten van de geïnventariseerde kansen en bedreigingen binnen de geactualiseerde grondexploitatie zelf opgevangen kunnen worden. Dit betekent dat we voor het bepalen van de vereiste weerstandscapaciteit geen rekening meer hoeven te houden met een financieel risico in relatie tot de ontwikkeling van het Bedrijvenpark A18 in Doetinchem.

Tussentijdse winstneming

In de notitie "Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2023)" van de commissie BBV is de aanbeveling opgenomen dat, volgens het realisatiebeginsel, wanneer voldoende zekerheid voor winst nemen bestaat, de winst dan ook dient te worden genomen. Bij de volgende grondexploitaties is (tussentijds) winst genomen: Slawijkseweg in Netterden, De Rieze V + VI in Ulft en Hofskamp Oost - II in Varsseveld. Voor de overige grondexploitaties geldt dat het nemen van (tussentijdse) winst niet aan de orde is, omdat of sprake is van een grondexploitatie met een tekort of er zijn nog geen gronden verkocht. In onderstaand overzicht wordt de winstneming per project in 2024 toegelicht:

Project	Resultaat		Percentage			Te nemen		Al genomen	Winstneming
	excl. genomen winst	gerealiseerde uitgaven	gerealiseerde inkomsten	winstneming		winst	winst	2024	
Slawijkseweg	€ -277.024	91%	79%	73%	€ -200.904	-198.815	-2.090		
De Rieze V + VI	€ -809.646	96%	66%	63%	€ -510.417	-484.272	-26.145		
Hofskamp Oost II	€ -1.701.579	100%	100%	100%	€ -1.701.579	-1.465.246	-236.333		
Resultaat					€ -2.412.900	€ -2.148.332	€ -264.567		

De hoogte van de te nemen winst is bepaald op basis van de daarvoor geldende methodiek volgens de BBV. In 2024 is in totaliteit voor een bedrag van € 264.567,- aan winst genomen. De tussentijds genomen winst is als een "negatieve" opbrengst verantwoord in de geactualiseerde grondexploitaties voor de betreffende projecten per 1 januari 2025 en komt ten goede aan het jaarresultaat 2024.

In de toelichting op het saldo onderhanden werk is al aangegeven dat de grondexploitatie voor Hofskamp oost II in Varsseveld per 31 december 2024 is afgesloten. Het bedrag aan te nemen winst van € 1.701.579,- per 31 december 2024 (zie bovenstaande tabel) komt dan ook overeen met het uiteindelijk resultaat van deze ontwikkeling met dien verstande dat het bedrag van in totaal € 31.000,- aan restwerkzaamheden hierop gecorrigeerd zou moeten worden om van het daadwerkelijk resultaat te kunnen spreken.

Verloop resultaat grondexploitaties

In de nu volgende tabel wordt het resultaat van de grondexploitaties per 1 januari 2024 (inclusief De Tuit) vergeleken met de resultaten van de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2025. Om een juiste vergelijking te kunnen maken, zijn de netto contante resultaten van de grondexploitaties op peildatum 1 januari 2024 met één jaar opgerent naar peildatum 1 januari 2025 (op basis van een verdisconteringsvoet van 2% op jaarbasis). Dus het totaal netto contant resultaat van de grondexploitaties op peildatum 1 januari 2024 van € 2.907.716,- negatief bedraagt € 2.965.870,- negatief per 1 januari 2025 (€ 2.907.716 x 1,02). Dit resultaat wordt vergeleken met de uitkomst van de geactualiseerde grondexploitaties van € 1.048.623,- negatief per 1 januari 2025.

Projecten	NCW GREX 2024		NCW GREX 2025		Verskil	Jetto contant effect	Overige verschillen
	per 01.01.2024	per 01.01.2025	per 01.01.2025			winstneming	
Woningbouw							
Slawijkseweg	€ -29.807	€ -30.403	€ -64.376	€ -33.973	€ 2.009	€ -35.981	
Kromkamp	€ -8.847	€ -9.024	€ 57.460	€ 66.483	€ -	€ 66.483	
Kuipje	€ 147.052	€ 149.993	€ -	€ -149.993	€ -	€ -149.993	
De Tuit	€ 1.788.150	€ 1.823.913	€ 54.743	€ -1.769.169	€ -	€ -1.769.169	
Subtotaal	€ 1.896.548	€ 1.934.479	€ 47.827	€ -1.886.652	€ 2.009	€ -1.888.661	
Bedrijventerrein							
De Rieze V + VI	€ -339.411	€ -346.199	€ -291.262	€ 54.938	€ 25.130	€ 29.808	
Hofskamp Oost II	€ -106.266	€ -108.392	€ -	€ 108.392	€ 236.333	€ -127.941	
VIP	€ 1.456.845	€ 1.485.982	€ 1.292.058	€ -193.924	€ -	€ -193.924	
Subtotaal	€ 1.011.168	€ 1.031.391	€ 1.000.797	€ -30.595	€ 261.462	€ -292.057	
TOTAAL	€ 2.907.716	€ 2.965.870	€ 1.048.623	€ -1.917.247	€ 263.471	€ -2.180.718	

Uit het overzicht volgt een positief verschil van netto contant € 1.917.247,- op peildatum 1 januari 2025. Van het verschil is een deel toe te rekenen aan de (tussentijds) genomen winst van € 263.471,- (let op: netto contant) per 31 december 2024. De (tussentijds) genomen winst komt ten goede aan de gemeente, maar wordt wel onttrokken aan de grondexploitatie (het bedrag wordt in de boekwaarde als een negatieve opbrengst verantwoord). Het restant (positief) verschil van € 2.180.718,- is op hoofdlijnen toe te rekenen aan een wijziging in de verwachte kosten - en opbrengstenstijging, een gewijzigde fasering waardoor kasstromen anders uitpakken dan voorzien en een wijziging in de kosten en opbrengsten.

Het is niet exact te duiden hoe groot het effect van een wijziging in de kosten - en opbrengstenstijging is op het resultaat. Het effect is namelijk mede afhankelijk van de fasering (wanneer worden welke uitgaven en inkomsten verwacht) en van de hoogte van de nog te verwachten uitgaven en inkomsten. Maar om toch gevoel te krijgen in de verschillen worden in het nu volgende overzicht de in de grondexploitatie op peildatum 1 januari 2024 gehanteerde parameters vergeleken met de gehanteerde parameters in de grondexploitatie op peildatum 1 januari 2025:

Omschrijving		2024	2025	2026	2027	2028 e.v.
GWW kosten	GREX 2024	3,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
	GREX 2025	4,19%	4,50%	3,50%	3,50%	2,00%
Overige kosten	GREX 2024	5,00%	4,00%	4,00%	2,00%	2,00%
	GREX 2025	3,30%	5,50%	3,50%	3,50%	2,00%
Grondopbrengsten Het VIP	GREX 2024	0,00%	0,50%	2,00%	2,00%	2,00%
	GREX 2025	2,00%	1,00%	1,00%	1,00%	2,00%
Grondopbrengsten De Tuit	GREX 2024	Koop Duur	0,00%	2,00%	2,00%	2,00%
		Koop betaalbaar & goedkoop	0,00%	2,00%	2,00%	2,00%
		Sociale huur	0,00%	2,00%	2,00%	2,00%
	GREX 2025	Koop Duur	gemiddeld 8,75%	5,50%	3,50%	2,00%
		Koop betaalbaar & goedkoop		2,00%	2,00%	2,00%
		Sociale huur		2,00%	2,00%	2,00%

Uit het overzicht volgt dat de kostenstijging voor wat betreft de GWW kosten (civieltechnische werken) in 2024 hoger uitviel dan waarmee gerekend is in de grondexploitaties op peildatum 1 januari 2024 (geeft een negatief effect). Dat geldt echter niet voor de kostenstijging in relatie tot de overige kosten (waaronder de kosten van planontwikkeling). Deze viel juist lager uit dan waarmee in de grondexploitatie op peildatum 1 januari 2024 is gerekend en dat geeft een positief effect. Voor de periode na 1 januari 2025 is de verwachting dat het iets langer duurt voordat de kostenstijging weer op de gewenste 2,00% op jaarbasis uitkomt en dat heeft een kostenverhogend effect naar de toekomst toe.

De opbrengstenstijging voor de uit te geven gronden binnen Het VIP wijkt in de geactualiseerde grondexploitatie op peildatum 1 januari 2025 licht af van de gehanteerde opbrengstenstijging in de grondexploitatie op peildatum 1 januari 2024. Het geeft een licht positief effect in het resultaat van de grondexploitatie.

Tot slot het percentage opbrengstenstijging voor De Tuit: in de vastgestelde en geopende grondexploitatie op peildatum 1 januari 2024 werd met een lager percentage voor opbrengstenstijging gerekend dan waarmee nu in de geactualiseerde grondexploitatie op peildatum 1 januari 2025 rekening mee houden. De grondprijzen zijn geactualiseerd op peildatum 1 januari 2025 en ten opzichte van de gehanteerde grondprijzen in de grondexploitatie op peildatum 1 januari 2024 vallen ze gemiddeld genomen 8,75% hoger uit. Uiteraard geeft dat een positief effect in het resultaat van de grondexploitatie. Daarnaast passen we in de geactualiseerde grondexploitatie op peildatum 1 januari 2025 een differentiatie toe in het te hanteren percentage voor opbrengstenstijging. We maken daarin een onderscheid in de verschillende woningbouwsegmenten. Voor de te ontwikkelen woningen in de sociale huur, goedkope koop en betaalbare koop hanteren we een opbrengstenstijging van 2,00% op jaarbasis (streefpercentage ECB). Voor de woningen in het dure segment hanteren we een hoger percentage (deze baseren we op de Outlook Grondexploitaties 2024 uitgegeven door Metafoor Ruimtelijke Ontwikkeling).

Zoals aangegeven, is ook de fasering van invloed van invloed op het resultaat. In het nu volgende overzicht worden de verwachte einddata per project weergegeven:

Projecten	Einddatum	
	GREX 2024	GREX 2025

Woningbouw

Slawijkseweg	31 december 2025	31 december 2026
Kromkamp	31 december 2025	31 december 2026
Kuipje	31 december 2024	31 december 2024
De Tuit	31 december 2035	31 december 2036

Bedrijventerrein

De Rieze V + VI	31 december 2025	31 december 2026
Hofskamp Oost II	31 december 2024	31 december 2024
VIP	31 december 2033	31 december 2033

Hieronder volgt op hoofdlijnen per project een toelichting op de overige verschillen (de winstneming niet meegenomen) tussen de grondexploitatie op peildatum 1 januari 2024 en de geactualiseerde grondexploitatie op peildatum 1 januari 2025. Een meer uitgebreide toelichting op de verschillen tussen de beide grondexploitaties is opgenomen in het Meerjaren Prognose Grondexploitaties.

Slawijkseweg in Netterden (woningbouw)

Het positieve resultaat van de grondexploitatie voor de Slawijkseweg in Netterden is toegenomen. Het overgrote deel van het positieve verschil is te danken aan het door de gecontracteerde marktpartij uitgebrachte grondbod. Deze valt hoger uit dan voorzien was in de grondexploitatie op peildatum 1 januari 2024.

Kromkamp in Sinderen (woningbouw)

Het resultaat van de grondexploitatie voor Kromkamp in Sinderen is omgeslagen van een licht positief resultaat naar een licht negatief resultaat. In de grondexploitatie op peildatum 1 januari 2024 is rekening gehouden met de uitgifte van vier bouwrijpe kavels ten behoeve van een tweetal tussenwoningen en een tweetal hoekwoningen. Op basis van ontwikkelingen in 2024 houden we nu rekening met de uitgifte van een bouwrijpe kavel ten behoeve van de bouw van een vrijstaande woning. Dit levert per saldo minder op en resulteert dan ook in een grondexploitatie met een tekort waarvoor dan ook een voorziening wordt getroffen.

Kuipje in Breedenbroek (woningbouw)

In 't Kuipje in Breedenbroek zijn acht woningen gebouwd (zes starters woningen twee senioren woningen in Collectief Particulier Opdrachtgeverschap). Omdat alle begrote kosten en uitgaven gerealiseerd zijn, wordt de grondexploitatie per 31 december 2024 afgesloten. De grondexploitatie op peildatum 1 januari 2024 voor 't Kuipje liet een tekort zien van € 149.993,- per 31 december 2024 en voor het tekort is dan ook een voorziening getroffen. De nu geactualiseerde grondexploitatie laat een tekort zien van € 86.350,- per 31 december 2024 (het eindresultaat van deze ontwikkeling). De uiteindelijke kosten zijn lager uitgevallen dan voorzien was in de grondexploitatie op peildatum 1 januari 2024. Dit heeft tot gevolg dat de omvang van de te treffen voorziening minder omvangrijk hoeft te zijn dan waarmee aanvankelijk rekening is gehouden. Omdat de grondexploitatie per 31 december 2024 afgesloten wordt, is de vereiste voorziening ingebracht en daarmee is sprake van een sluitend (neutraal) resultaat. Dit geeft in het gepresenteerde verschil een vertekend beeld: uit het overzicht volgt een positief verschil van € 149.993,- per 31 december 2024, maar het daadwerkelijk voordeel bedraagt € 63.643,- per 31 december 2024 zijnde het verschil tussen de getroffen voorziening van € 149.993,- per 31 december 2024 en de uiteindelijk ingebrachte voorziening van € 86.350,- per 31 december 2024. Het voordeel komt ten goede aan het jaarresultaat over 2024.

De Tuit (woningbouw)

De grondexploitatie voor De Tuit is op 25 april 2024 door de raad vastgesteld met een tekort van € 2.267.806,- per 31 december 2035. Dit komt overeen met een tekort van in totaal € 1.788.150,- netto contant per 1 januari 2024 (netto contant € 1.823.912,- op peildatum 1 januari 2025). Dit is het resultaat van de grondexploitatie exclusief de in 2024 toegekende woningbouwimpuls en de daarbij behorende provinciale cofinanciering.

De geactualiseerde grondexploitatie laat een tekort zien van € 69.428,- per 31 december 2036 en dat komt overeen met een negatief resultaat van € 54.743,- netto contant op peildatum 1 januari 2025. Voor het hiervoor benoemde tekort op eindwaarde van € 69.428,- per 31 december 2036 wordt dan ook een voorziening getroffen. De verbetering in het resultaat is per saldo op hoofdlijnen als volgt te verklaren: op basis van het inrichtingsplan (verdiepingsslag van het stedenbouwkundig plan) is de SSK raming voor het bouw - en woonrijp maken geactualiseerd en dat resulteert in meerkosten (1), de raming voor de plankosten en de kosten van voorbereiding en toezicht is bijgesteld wat leidt tot meerkosten (2), de grondprijzen voor de bouwrijpe kavels zijn herzien op basis van een geactualiseerde grondprijzadvies wat in hogere grondopbrengsten resulteert (3), bijgestelde parameters voor kosten - en opbrengstenstijging in combinatie met een gewijzigde fasering (4) en tot slot is een deel van de ontvangen woningbouwimpuls en de provinciale cofinanciering ingerekend (5).

Voor wat betreft de woningbouwimpuls en de provinciale cofinanciering: de totaal toegekende bijdrage valt hoger uit dan het bedrag dat nu in de geactualiseerde grondexploitatie op peildatum 1 januari 2025 is ingerekend. Voor zowel de woningbouwimpuls als de provinciale cofinanciering gelden spelregels (voorwaarden) en is een aparte berekening opgesteld. De voorwaarden betreffen o.a. het aantal te realiseren woningen, het aandeel betaalbare woningen, het moment dat de bouw gestart moet zijn en het moment waarop de woningen gereed moeten zijn. Bij het niet voldoen aan de voorwaarden kunnen het ministerie of de provincie de subsidie (gedeeltelijk) terugvorderen. Daarnaast vindt de eindafrekening van de bijdragen plaats op grond van het (publieke) tekort aan het einde van de ontwikkeling. Dus ook als het tekort kleiner blijkt dan het publieke tekort als becijferd bij de aanvraag van beide subsidies kan (gedeeltelijke) terugbetaling van betreffende bijdragen aan de orde zijn. Omdat het resultaat van de grondexploitatie zich positief heeft ontwikkeld ten opzichte van de berekening die ten grondslag ligt aan de subsidie aanvragen is er voorzichtigheidshalve voor gekozen om in de gemeentelijke grondexploitatie slechts deels rekening te houden met de subsidies. De ontvangen voorschotten (woningbouwimpuls en provinciale cofinanciering) zijn op de balanspost van derden verkregen middelen (overlopende passiva) verantwoord.

De Rieze V + VI in Ulft (bedrijventerrein)

De grondexploitatie voor De Rieze V + VI in Ulft laat op peildatum 1 januari 2025 nog altijd een overschot zien. Het resultaat van de grondexploitatie is wel licht afgenomen en dat is als volgt te verklaren: minder uitgeefbaar oppervlak (1) en een wijziging in de parameter voor kostenstijging in combinatie met een gewijzigde fasering (2).

Hofskamp Oost II in Varsseveld (bedrijventerrein)

De grondexploitatie voor Hofskamp Oost II in Varsseveld wordt per 31 december 2024 afgesloten. Zoals eerder in deze paragraaf toegelicht zijn alle opbrengsten en nagenoeg alle begrote kosten per 31 december 2024 gerealiseerd. Het voorstel is om voor de resterende werkzaamheden en de daarmee gepaard gaande kosten een bestemmingsreserve te vormen en deze te dekken vanuit het positieve resultaat van de af te sluiten grondexploitatie. De grondexploitatie laat op peildatum 1 januari 2024 een overschot zien van in totaal € 108.392,- per 31 december 2024. De nu geactualiseerde grondexploitatie laat uiteindelijk een overschot zien van € 236.333,- per 31 december 2024. Het positief verschil van € 127.941,- is te danken aan de uiteindelijk lager uitvallende kosten dan voorzien was in de grondexploitatie op peildatum 1 januari 2024. Het overschot van € 236.333,- komt ten goede aan het jaarresultaat over 2024. Let op: voor de dekking van de restwerkzaamheden moet wel een bestemmingsreserve met een omvang van € 31.000,- gevormd gaan worden en deze moet gedekt worden vanuit het genomen resultaat over 2024.

Het VIP in Varsseveld (bedrijventerrein)

De grondexploitatie voor de 1e fase van Het VIP laat een tekort zien. Per 31 december 2023 is financieel een knip aangebracht in de ontwikkeling van het bedrijventerrein met het oog op een mogelijk lange doorlooptijd van de gehele ontwikkeling als gevolg van problemen met de energievoorziening. Dit resulteerde in grondexploitatie met een tekort waarvoor dan ook een voorziening is getroffen. De geactualiseerde grondexploitatie op peildatum 1 januari 2025 laat nog altijd een tekort zien waarvoor dan ook een voorziening getroffen moet worden. Maar het tekort is wel in omvang afgenomen en dat heeft een positief effect op de hoogte van de treffen voorziening. Het verschil in resultaat van netto contant € 193.924,- op peildatum 1 januari 2025 is op hoofdlijnen als volgt te verklaren: er is sprake van een vrijval in een financiële verplichting met betrekking tot een gerealiseerde aankoop (1), op basis van het in 2024 opgestelde inrichtingsplan (verdiepingsslag van het stedenbouwkundig plan) zijn de kosten voor het bouw - en woonrijp maken geactualiseerd wat tot minderkosten heeft geleid (2), de raming voor de kosten planontwikkeling en de kosten van voorbereiding en toezicht zijn geactualiseerd met een positief resultaat als gevolg (3) en tot slot zijn de parameters voor kosten - en opbrengstenstijging in combinatie met de fasering aangepast (4).

Overzicht verloop verliesvoorzieningen grondexploitaties

De omvang van de getroffen voorziening bedroeg € 1.925.880,- op peildatum 1 januari 2024. In 2024 hebben diverse wijzigingen plaatsgevonden die uiteindelijk ook resulteren in een wijziging in de omvang van de treffen voorziening op peildatum 1 januari 2025.

De omvang van de **voorziening voor woningbouw** bedraagt € 129.209,- op peildatum 1 januari 2025 en bestaat uit de voorziening voor het tekort op de grondexploitatie voor Kromkamp en De Tuit van respectievelijk € 59.781,- en € 69.428,- op peildatum 1 januari 2025. De **voorziening voor de bedrijventerreinen** is in omvang afgenomen en is getroffen ter dekking van het voorziene tekort op de grondexploitatie voor Het VIP. In totaliteit bedraagt de omvang aan getroffen voorzieningen € 1.673.338,- op peildatum 1 januari 2025. Het verloop van de voorzieningen staat weergegeven in onderstaand overzicht.

Omschrijving	Voorziening per 01.01.2024	Vrijval voorziening	Aanwenden voorziening	Restant voorziening	Opvoeren voorziening	Voorziening per 01.01.2025
Woningbouw	€ 149.993	€ 63.644	€ 86.350	€ -	€ 129.209	€ 129.209
Bedrijventerrein	€ 1.775.886	€ 231.757	€ -	€ 1.544.129	€ -	€ 1.544.129
Samenwerking bedrijvenpark A18	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal	€ 1.925.880	€ 295.401	€ 86.350	€ 1.544.129	€ 129.209	€ 1.673.338

Jaarresultaat grondexploitatie

Hieraan voorafgaand is in deze paragraaf een toelichting gegeven op de geactualiseerde grondexploitatie van peildatum 1 januari 2024 naar peildatum 1 januari 2025. Daarbij wordt per project inzichtelijk gemaakt welke wijzigingen aan de orde zijn en wat dit financieel betekent voor het project. In de volgende tabel volgt een overzicht van het jaarresultaat grondexploitatie en daarmee wordt financieel duidelijk gemaakt wat alle wijzigingen op de lopende grondexploitatie voor de gemeente betekent:

Omschrijving	Voordeel (credit)	Nadeel (debet)	Saldo
Winstneming De Rieze 2024	€ 26.145	€ -	€ 26.145
Positief resultaat na afsluiting Hofskamp Oost	€ 236.333	€ -	€ 236.333
Vrijval verliesvoorziening Het VIP	€ 231.757	€ -	€ 231.757
Vorming verliesvoorziening Kromkamp	€ -	€ 59.781	€ -59.781
Vrijval verliesvoorziening 't Kuipje	€ 63.644	€ -	€ 63.644
Vorming verliesvoorziening De Tuit	€ -	€ 69.428	€ -69.428
Winstneming Slawijkseweg 2024	€ 2.090	€ -	€ 2.090
Totaal	€ 559.968	€ 129.209	€ 430.760

Uit het overzicht volgt een positief jaarresultaat op de grondexploitatie van per saldo € 430.760,- per 31 december 2024. Dit resultaat maakt onderdeel uit van het totale jaarresultaat van de gemeente over 2024. Wel dient opgemerkt te worden dat een bedrag van in totaal € 31.000,- van dit resultaat voor Hofskamp Oost II in Varsseveld wordt ingezet als dekking van de uit te voeren restwerkzaamheden middels het vormen van een bestemmingsreserve. Dit wordt een separaat beslispunt bij het Raadsbesluit van de jaarstukken 2024.

Faciliterend grondbeleid

Hiervoor is een toelichting gegeven op de lopende grondexploitatie van de gemeente. Dan hebben we het over actief grondbeleid: we kopen zelf de in exploitatie te nemen gronden aan, verzorgen de planvorming, maken het plangebied bouw- en woonrijp om vervolgens bouwrijpe grond te verkopen. In dat geval lopen we als gemeente zijnde een financieel risico waarvoor we dan ook separaat een risico-analyse opstellen (uitkomst wordt meegenomen in het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen). Daarnaast faciliteren we als gemeente steeds meer ruimtelijke ontwikkelingen. In dat geval ligt het initiatief volledig bij anderen en daarmee ook het financieel risico. Wel zijn we verplicht om kostenverhaal te verzekeren en dat betekent dat we minimaal de ambtelijke kosten moeten verhalen bij de initiatiefnemers. Deze kosten worden voor het overgrote deel begroot met behulp van de plankostenplan. De te betalen exploitatiebijdrage ter dekking van de ambtelijke kosten worden meegenomen in de anterieure overeenkomst. De bijdragen zijn op de balans verantwoord onder overlopende activa dan wel overlopende passiva.

Risico's

Inleiding

Grondexploitaties kenmerken zich (onder meer) door het feit dat in een vroeg stadium kosten worden gemaakt, terwijl de opbrengsten (en dus de dekking van de exploitaties) veelal op een later moment worden geboekt. In dergelijke trajecten doen zich financiële risico's voor (marktontwikkeling, tegenvallende opbrengsten, et cetera). Omdat de risico's binnen de grondexploitaties zich waarschijnlijk nooit gelijktijdig en/of met een maximale omvang aandienen, kan voor de bepaling van de weerstandscapaciteit niet worden volstaan met een optelling van de afzonderlijke projectrisico's. Sommige risico's zullen zich nooit voordoen, terwijl andere zich in hun maximale omvang aandienen. Met het actualiseren van de grondexploitaties worden ook de kansen en bedreigingen in beeld gebracht en met behulp van een rekenmodel worden middels simulatie willekeurige scenario's bepaald en gerangschikt van "bestcase" tot "worstcase". Het model levert een bandbreedte waartussen het financiële resultaat zich waarschijnlijk zal gaan begeven. Deze exercitie wordt per project (de lopende grondexploitaties) uitgevoerd en met de uitkomsten kan de omvang van de benodigde (vereiste) weerstandscapaciteit specifiek voor de grondexploitaties hierop afgestemd worden.

Naast risico's op grondexploitaties kent de gemeente meerdere risico's. Het totaal aan geïnventariseerde risico's vormt de benodigde weerstandscapaciteit. Daarnaast wordt de aanwezige weerstandscapaciteit in beeld gebracht. De verhouding tussen de beschikbare capaciteit en de vereiste capaciteit vormt het weerstandsvermogen en dat zegt iets over de mate waarin de gemeente in staat is eventuele tegenvallers op te vangen.

Vertrekpunt voor de risicoberekeningen zijn de geactualiseerde grondexploitaties op peildatum 1 januari 2025 zoals opgenomen in deze paragraaf. Hieronder volgt een overzicht waarin het percentage gerealiseerde uitgaven, inkomsten en einddatum per project (lopende grondexploitaties) worden weergegeven:

Project	Percentage gerealiseerde uitgaven	Percentage gerealiseerde inkomsten	Verwachte einddatum
Slawijkseweg	91%	77%	31 december 2026
Kromkamp	98%	96%	31 december 2026
De Tuit	7%	0%	31 december 2036
De Rieze V + VI	95%	63%	31 december 2026
VIP	44%	0%	31 december 2033

Het overzicht geeft een beeld van de voortgang van de grondexploitaties. Hieruit volgt dat naar verwachting drie van de vijf lopende grondexploitaties binnen twee jaar afgesloten kunnen worden. Ook is zichtbaar dat voor een drietal grondexploitaties het percentage aan gerealiseerde uitgaven relatief hoog uit valt (varieert tussen de 91% en 98%). Twee van de drie hiervoor benoemde grondexploitaties laten ook nog eens een relatief hoog percentage aan gerealiseerde inkomsten zien. Voor projecten in een dergelijke fase geldt over het algemeen dat de omvang van de risico's financieel te overzien zijn. Dit geldt uiteraard niet voor de grondexploitaties van De Tuit en Het VIP. Voor deze grondexploitaties geldt dat de civieltechnische werkzaamheden nog moeten beginnen en dat we nog geen grondopbrengsten gerealiseerd hebben. En ook niet onbelangrijk: er is sprake van een lange doorlooptijd.

Risico-analyse grondexploitaties

Binnen de risico-analyse is een onderscheid te maken in algemene en projectspecifieke risico's. De algemene risico's gelden in principe voor alle projecten binnen de gemeente en daarbij moet gedacht worden aan risico's ten aanzien van de kosten - en opbrengstenstijging, de rente ontwikkeling, de fasering, maar ook aan risico's op de begrote uitgaven en inkomsten (spreiding). Projectspectifieke risico's zijn, zoals de naam al zegt, alleen geldend voor het specifieke project.

Resultaat risico-analyse

Zoals aangegeven in de inleiding voert het model simulaties uit waarbij een fysiek proces niet één keer maar vele malen wordt gesimuleerd, elke keer met andere startcondities. Het resultaat van deze verzameling simulaties is een verdeling die het hele gebied van mogelijke uitkomsten weergeeft (simulatiresultaten als afwijking ten opzichte van het begrote resultaat). Dit betekent dat in percentages kan worden aangegeven hoe groot de kans is dat het resultaat zich binnen bepaalde waarden bevindt. Voor het bepalen van de vereiste weerstandscapaciteit is dit een belangrijk gegeven. De uitkomst van de risico-analyse per project resulteert in een grafiek waarbij het totaal oppervlak onder de grafiek 100% bedraagt. Voor het bepalen van de vereiste weerstandscapaciteit gaan we uit van een bandbreedte van 80% waarbinnen het resultaat van de grondexploitatie zich beweegt (de uiterste resultaten < 10% en > 90% worden buiten beschouwing gelaten). Een belangrijke waarde is het 10% percentiel. Deze waarde geeft de (statistische) ondergrens aan: 90% van de trekkingen geven een beter resultaat dan betreffende waarde en dit resultaat wordt dan ook als voldoende zeker beschouwd.

Onderstaande tabel laat een samenvatting van de analyse per complex zien. Behalve het risico (risico ten opzichte van resultaat) is ook de vereiste weerstandscapaciteit per complex aangeduid indien geen rekening wordt gehouden met verevening met resultaten en risico's van andere complexen. Wel wordt rekening gehouden met het resultaat van het betreffend complex zelf. De optelling van de aldus per complex bepaalde vereiste weerstandscapaciteit, is dus de totaal benodigde risicobuffer wanneer geen rekening wordt gehouden met verevening van positieve en negatieve risico's en resultaten tussen de grondexploitatiecomplexen.

Omschrijving	Formule	Slawijkseweg	Kromkamp	De Tuit	De Rieze	VIP	Totaal	Toelichting
Resultaat grondexploitatie	a	€ -66.977	€ 59.781	€ 69.428	€ -303.029	€ 1.544.129	€ 1.303.332	Negatief
Resultaat plus verliesvoorziening	b	€ -66.977	€ -	€ -	€ -303.029	€ -	€ -370.006	Positief
Minimumresultaat (10% percentiel)	c	€ -57.651	€ 70.616	€ 2.156.649	€ -274.253	€ 2.181.388	€ 4.076.749	Negatief
Risico t.o.v. resultaat	d=c-a	€ 9.326	€ 10.835	€ 2.087.222	€ 28.775	€ 637.259	€ 2.773.417	Negatief
Risico > 0	e=d+b	€ -	€ 10.835	€ 2.087.222	€ -	€ 637.259	€ 2.735.316	Negatief

Ter verduidelijking voor de leesbaarheid van het overzicht volgt hier een toelichting op de uitkomst van de risico-analyse voor Kromkamp: in de basis kent de grondexploitatie een tekort van € 59.781,- op eindwaarde. En dus is voor het project een voorziening getroffen. Het tekort is daarmee afgedekt. Uit de risico-analyse volgt dat met 90% zekerheid gesteld kan worden dat het resultaat van de grondexploitatie niet lager dan € 70.616,- negatief zal uitvallen. Daarmee bedraagt het risico ten opzichte van het basisresultaat € 10.835,- op peildatum 1 januari 2024. Het risico kan in dit geval niet binnen de grondexploitatie zelf opgevangen worden omdat sprake is van een tekort. De omvang van het risico moet dan ook meegenomen worden in het bepalen van de vereiste weerstandscapaciteit. Het totaal aan vereiste weerstandscapaciteit in relatie tot de lopende grondexploitaties van gemeente Oude IJsselstreek komt daarmee uit op € 2.735.316,- op peildatum 1 januari 2024.

Naast de eigen grondexploitaties is de gemeente ook een samenwerking aangegaan in de ontwikkeling van het Regionaal Bedrijventerrein A18 Bedrijvenpark. In de toelichting op de geactualiseerde grondexploitatie is aangegeven dat de geïnventariseerde risico's ten aanzien van de ontwikkeling van het Bedrijvenpark A18 binnen de huidige grondexploitatie opgevangen kunnen worden. Dat betekent ook dat we voor het bepalen van onze vereiste weerstandscapaciteit geen reservering voor deze ontwikkeling op hoeven te nemen.

Daarmee komt het totaal aan de vereiste weerstandscapaciteit in relatie tot grondexploitaties voor gemeente Oude IJsselstreek uit op een bedrag van € 2.735.316 op peildatum 1 januari 2025. Het bedrag wordt meegenomen in het bepalen van het weerstandsvermogen van de gemeente. Voor een nadere toelichting op het weerstandsvermogen wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen van de jaarrekening.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente middelen beschikbaar heeft om grote tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid direct veranderd moet worden. Hierbij wordt een relatie gelegd tussen de omvang van de financiële risico's en de middelen waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om deze risico's af te dekken (weerstandscapaciteit).

De hoogte van het gewenste weerstandsvermogen hangt van de financiële risico's die de gemeente loopt en de kans dat de risico's daadwerkelijk effectief worden. Hiervan maken wij een inschatting per risicocategorie, waarbij we sinds 2022 als beleidsuitgangspunt hanteren dat de ratio weerstandsvermogen tenminste 2,0 moet zijn.

Beleid

Het bestaande beleid is vastgelegd in de nota Weerstandsvermogen. Daarnaast geldt de begrotingsdoctrine.

Beleidsuitgangspunten:

- Gemeente Oude IJsselstreek gebruikt in eerste instantie incidentele weerstandscapaciteit om zowel incidentele als structurele tegenvallers te dekken;
- De begroting moet elk jaar structureel sluitend zijn. Structurele tegenvallers moeten opgevangen worden door structurele middelen.
- Het weerstandsvermogen wordt zoveel mogelijk intact gelaten en er wordt terughoudend opgetreden bij de beschikking over de algemene reserve. Dit omdat niet alle risico's voldoende gekwantificeerd kunnen worden. Om een goed beeld te houden op de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit worden deze minimaal tweemaal per jaar (bij de programmabegroting en de jaarrekening) geïnventariseerd;
- De post onvoorzien wordt alleen gebruikt voor eenmalige tegenvallers; deze tegenvallers dienen te voldoen aan de criteria: onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar. Structurele knelpunten dienen op structurele wijze te worden opgelost;
- De algemene reserve wordt volledig meegerekend bij de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken. De risico's zijn alle voorzienbare restrisico's waarvoor geen beheersmaatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie.

Weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft de mate aan waarin de gemeente zelf in staat is om niet begrote kosten te dekken uit structurele middelen, zonder direct het bestaande beleid te moeten aanpassen/te bezuinigen. Hierbij kan gedacht worden aan de mogelijkheden die er zijn tot het verhogen van de inkomsten (bijvoorbeeld via belastingverhoging). Bij de incidentele weerstandscapaciteit gaat het om de aanwezigheid van vrij besteedbare middelen die eenmalig kunnen worden ingezet. De bestemmingsreserves en niet benutte belastingcapaciteit nemen we uit oogpunt van behoedzaamheid niet in de weerstandscapaciteit mee.

Onderstaande tabel bevat het overzicht van de weerstandscapaciteit per eind van het boekjaar 2024.

Weerstandscapaciteit	Bedrag
a. Begrotingsruimte (post onvoorzien)	50
b. Algemene reserves (na resultaatbestemming)	28.392

c. Stille reserves	1.000
Totaal weerstandscapaciteit per 31-12-2024	29.442

Toelichting

A. Begrotingsruimte

Voor de dekking van niet voorziene uitgaven is in de begroting een structureel bedrag van € 1,25 per inwoner, ofwel een totaalbedrag van afgerond € 50.000 opgenomen.

B. Algemene reserve

Algemene reserve (x 1.000)	Begrote stand 1-1-2024	Werkelijke stand 1-1-2024	Werkelijke stand 31-12-2024
Algemene reserve (excl. resultaat)	26.382	26.718	25.472
Algemene reserve (incl. resultaat)	26.382	26.959	28.392

C. Stille reserves

Een stille reserve is het verschil tussen de hogere directe opbrengstwaarde bij verkoop en de boekwaarde van de diverse activa zoals ze op de balans staan. De mogelijke meeropbrengsten bij verkoop kunnen voor andere doelen worden aangewend. Dit geldt alleen voor bezittingen die direct verhandelbaar of verkoopbaar zijn. Bijvoorbeeld panden en objecten, maar ook bos-en landbouwgronden die niet of met een lagere boekwaarde op de balans staan. We nemen voor de weerstandscapaciteit het bedrag van € 1.000.000.

Risico's

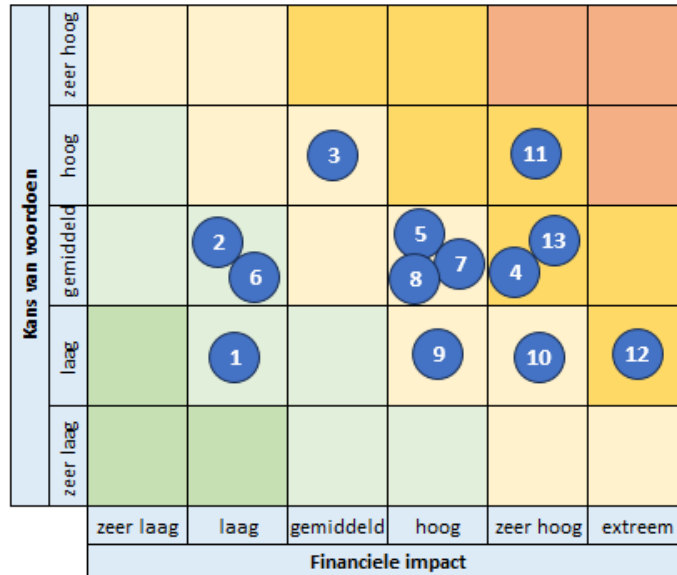
Door de risico's in beeld te brengen, kunnen we het benodigd weerstandsvermogen bepalen. Voor elk risico wordt beoordeeld of het risico kan worden vermeden, verminderd, overgedragen of geaccepteerd. Daarbij is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet en de maximale financiële impact.

De belangrijkste risico's voor Oude IJsselstreek (x 1.000) in de jaarrekening 2024 (inclusief vergelijking met begroting 2024):

x 1.000	Risico	Financiële impact	Kans van voordoen	Kans x impact (Risico jrek 2024)	Begroet 2024
1	Schadeclaims	400	10%	40	40
2	Eigendommen	450	50%	225	45
3	Personeel/inhuur	1.000	60%	600	500
4	ICT	4.000	35%	1.225	400
5	Bedrijfsvoering overig	1.200	50%	600	160
6	Bestuursdwang	300	40%	120	150
7	Renterisico	1.000	40%	400	1.500
8	Algemene uitkering	1.500	50%	750	625
9	Grondbeleid	2.735	-	2.735	1.173
10	Verbonden partijen	5.193	15%	779	503
11	Sociaal Domein	4.000	50%	2.000	1.000
12	Garant- en borgstellingen	203.938	1%	2.039	1.756

13	Overige factoren	5.000	53%	2.670	1.000
	Totaal	230.216		14.183	9.852

Hiervan kan de volgende risicografiek worden gemaakt, waardoor duidelijk wordt wat de belangrijkste risico's zijn.

Hierbij gaan we uit van de volgende classificaties:

Financiële impact		Kans van voordoen	
zeer laag	< 0,1 mln	zeer laag	< 10%
laag	0,1 mln - 0,5 mln	laag	10%-30%
gemiddeld	0,5 mln - 1 mln	gemiddeld	30%-70%
hoog	1 mln - 3 mln	hoog	70%-90%
zeer hoog	3 mln - 10 mln	zeer hoog	> 90%
extreem	> 10 mln		

Algemeen beeld

Eind 2024 is de hoogte van het risicobedrag toegenomen ten opzichte van de begroting 2024. Belangrijk hierbij blijft dat het inschatten van risico's een grote mate van subjectiviteit kent. Het gaat dan ook meer om welk beeld uit de risicoanalyse naar voren komt dan de exacte getallen. De komende jaren willen we het risicomanagement versterken, en zal deze paragraaf ook anders worden opgezet.

Onderstaand een toelichting op de verschillende risico's, waarbij de nummers verwijzen naar de nummering in bovenstaande risicotabel.

Toelichting risico's

1. Schadeclaims

Dit betreft onder andere aansprakelijkheid voor schadeclaims vanwege onzorgvuldig, onjuist of niet tijdig handelen.

2. Eigendommen

We hebben een beperkt risico op het gebied van brand- en stormschade op gemeentelijke gebouwen. Ook hebben we risico's op de eigen percelen ten aanzien van verontreiniging. Daarnaast is sprake van achterstallig onderhoud op het gemeentehuis: vervanging van het dak en technische installaties zijn niet opgenomen in het meerjarenonderhoudsplan.

3. Personeel/inhuur

Het wordt steeds moeilijker om bepaalde vacatures te vervullen. Er zijn niet/ zeer moeilijk mensen meer te vinden. Dat kan leiden tot hogere personeelslasten, omdat er meer extern moet worden ingehuurd/ingekocht. Op dit moment is de markt dusdanig, dat zelfs dit niet meer altijd lukt, wat ook maakt dat de tarieven zeer sterk zijn gestegen. Dit leidt, naast extra kosten, ook tot een nog hogere druk op de staande organisatie, wat vervolgens tot hoger ziekteverzuim kan leiden.

4. ICT

De risico's ten aanzien van ICT worden de komende jaren steeds groter met betrekking tot bijvoorbeeld hacks, ransomware, DDOS-aanvallen. Natuurlijk zijn er de nodige maatregelen genomen om hackers zoveel mogelijk te weren, en worden medewerkers regelmatig gewaarschuwd om de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen, maar hackers zijn inventief en bedenken telkens nieuwe wegen om de beveiliging te omzeilen. De financiële gevolgen van een hack kunnen groot zijn. Ook zien we dat de afhankelijkheid van Amerikaanse bedrijven groot is (bijvoorbeeld voor cloud-oplossingen), wat in het huidige geopolitieke klimaat extra risico's met zich meebrengt.

5. Bedrijfsvoering overig

De post bedrijfsvoering overig betreft tot slot een aantal specifieke risico's:

- Personeelslasten/inhuur; gemeente is eigen risicodragers voor de ww.
- Eigen risicodragers wachtgeldverplichtingen bestuurders.
- Gemeente is pensioenverzekeraar van bestuurders.
- Schadeclaim afgesloten bouwgrondexploitatie Centrumplan Ulft.

6. Bestuursdwang

Bestuursdwang is een bestuursrechtelijk handhavingsmiddel waarbij we een overtreding ongedaan maken op kosten van de overtreder. We lopen een risico dat we bepaalde kosten niet kunnen verhalen op derden. Ook lopen we een risico als achteraf zou blijken dat een bestuursdwangbesluit onrechtmatig was, dan moeten we proceskosten en soms ook schadevergoeding betalen.

7. Renterisico

Dit is een (sinds begroting 2023) nieuw opgenomen risico. Met name door de situatie in Oekraïne zijn de rentetarieven voor langlopende leningen in 2022 en 2023 in korte tijd zeer sterk gestegen. In de begroting 2024 was dit risico fors verhoogd van 250.000 naar 1,5 miljoen. We hebben toen al aangegeven dat we in de begroting rekenden met een gemiddeld rentetarief van 2%, maar dat de werkelijke rente toen al ruim boven 3,5% lag. De rente is nog steeds ongewijzigd hoog, maar de vooruitzichten zijn inmiddels gunstig voor de wat langere termijn. Daarom hebben we in de jaarrekening dit risico weer behoorlijk verlaagd.

8. Algemene uitkering

Gezien de grilligheid en onvoorspelbaarheid van de uitkeringen vanuit het Rijk, is er een reëel risico dat de hoogte van de algemene uitkering anders wordt dan zoals dit nu op basis van de circulaire in de begroting van komende jaren is verwerkt. Tegelijkertijd kan dit ook een positief effect hebben, want op moment van schrijven lijkt het erop dat het de VNG lukt om met het Rijk hierover betere afspraken te maken.

9. Grondexploitatie

We houden rekening met de uitkomst van de risico-analyse van 2,7 miljoen zoals opgenomen in de paragraaf "Grondbeleid".

10. Verbonden partijen

Zie paragraaf "Verbonden partijen", het risicobedrag is opgenomen ter hoogte van een deel van de bijdrage voor 2024. Het risico zit erin dat de bijdrage die we doen meer verhoogd wordt dan waar we in de begroting rekening mee houden en we afhankelijk zijn van de verbonden partij en mogelijk andere deelnemers om daar keuzes in te maken.

11. Sociaal Domein

De uitgaven die gemoeid zijn met diverse open-einde regelingen in het Sociaal Domein zijn, zoals de naam al aangeeft, moeilijk te beïnvloeden door de gemeente omdat het beroep op deze regelingen en subsidies niet te maximeren is.

Regelingen en maatregelen Sociaal Domein (Jeugd, WMO):

In het sociaal domein blijft sprake van belangrijke ontwikkelingen die kansen en onzekerheden meebrengen, waaronder:

- Er werden in eerste instantie in de huidige inkoop die per 1 juli 2022 is ingegaan kostenbesparingen verwacht, maar de huidige situatie is dat dit niet op korte termijn gerealiseerd kan worden en de kosten juist stijgen. Op dit moment loopt er regionaal een aanbesteding voor jeugdhulp met verblijf. Deze aanbesteding bevat een andere financieringssysteem dan de lopende aanbesteding. Ook worden de aanbesteden 'producten' gewijzigd. Hoewel moeilijk te voorspellen is het de verwachting dat de omzetting van de oude naar de nieuwe situatie in eerste instantie tot hogere kosten zal leiden.
- De doordecentralisatie van Beschermd Wonen van centrumgemeenten naar alle gemeenten is enkele keren uitgesteld en staat momenteel gepland voor 1 januari 2026 (was 2025). Per dat moment wordt ook een ander bekostigingsmodel vanuit het Rijk ingevoerd, met een ingroeipad. Het financiële effect van dit hele proces is nog niet bekend;
- De invoering van het abonnementstarief in de Wmo (per 1 januari 2019) heeft een aanzuigende werking gehad en we zien de afgelopen jaren een nadrukkelijke stijging in de kosten voor met name huishoudelijke hulp. In hoeverre dit nog verder doorzet de komende jaren is niet bekend. Tegelijkertijd is het de bedoeling dat per 2027 (was eerst 2025) wederom een aanpassing komt op het abonnementstarief, waarmee we mogelijk weer terug zouden gaan naar de situatie van voor 2019. Dit gaat wel gepaard met een korting op het gemeentefonds. Of en welk financieel effect dit per saldo voor ons heeft is nog niet bekend.
- Er zijn in de Hervormingsagenda Jeugd afspraken gemaakt over de toekomst van de jeugdzorg en de financiering daarvan. Op moment van schrijven is net de nieuwe Jeugdwet aangenomen, onduidelijk is welke consequenties dit precies gaat hebben.

Regelingen en maatregelen Sociaal Domein (Participatie)

- Er komt een wijziging van de Participatiewet aan, daarvoor ligt nu een wetsvoorstel Participatiewet in balans voor. In dit wetsvoorstel staan ruim twintig maatregelen om de Participatiewet te verbeteren en de balans tussen rechten en plichten te herstellen. De regels en procedures rondom bijstandsuitkeringen vereenvoudigen en gemeenten krijgen meer ruimte voor maatwerk. Hierdoor kunnen professionals beter inspelen op de persoonlijke situatie van mensen en hen effectiever helpen naar werk. Vertrouwen en de menselijke maat worden bij de uitvoering kernwaarden. De consequenties hiervan zijn niet bekend.
- De gemeente Oude IJsselstreek is al jaren een zgn. nadeelgemeente. Dit houdt in dat de gemeente al jaren minder Buig ontvangt dan dat zij werkelijk nodig heeft om de uitkeringen te betalen. De verwachting is dat dit ook de komende jaren zal zijn. Voor het ontvangen van een vangnetuitkering om dit nadeel deels te compenseren moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Op voorhand is niet zeker of de gemeente hieraan voldoet. Een aantal van deze voorwaarden zijn deels afhankelijk van politieke keuzes zoals het inzetten van boetes en maatregelen en het actief opleggen en innen terugvorderingen en verhaal. De keuzes die hierin gemaakt worden moeten we zien in het licht van de vastgestelde visie. Werken vanuit de bedoeling is niet louter gericht op handhaving maar zaken in perspectief zetten en integraal afwegen.
- Exploitatiesubsidies
- Leerlingenvervoer
- ZIN (Zorg in Natura)

12. Garant/borgstellingen

Het overzicht van de borg-/garantstellingen die de gemeente heeft afgegeven is opgenomen in de jaarrekening 2024. Ten opzichte van de begroting is het totale bedrag fors toegenomen van 175 miljoen naar bijna 204 miljoen. De kans dat een beroep wordt gedaan is echter klein, maar 1%.

13. Overige (externe) factoren

Op tal van gebieden loopt de gemeente risico's, die niet per post nader gespecificeerd zijn. Een deel hiervan bestaat uit

- Economische ontwikkelingen, die buiten de invloedssfeer van de gemeente vallen
- Planschade
- Schade ten gevolge van veranderend klimaat en of extreme weersomstandigheden
- Leges
- Hypotheken personeel
- Fluctuatie kosten en opbrengsten Afvalscheiding
- Uitkering gemeentefonds inclusief Btw- compensatiefonds (BCF)
- Vennootschapsbelasting (VPB)
- Omgevingswet
- Algehele maatschappelijke en macro-economische (mondiale) ontwikkelingen
- Betalingsachterstanden diverse partijen waaronder inwoners, ondernemers, samenwerkende partijen e.d. Onderdeel hiervan is dat we een risico lopen dat de huur van de Stichting DRU Industriepark over 2024 (€670.000 incl BTW) niet voldaan kan worden.

Berekening prognose weerstandsvermogen (x 1.000)

De verhouding tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit bepaalt of het weerstandsvermogen voldoende is. Een ratio >2 is uitstekend te noemen.

		beschikbare weerstandscapaciteit		29.442		
Weerstandsvermogen	=	----- -----	=	----- --	=	2,08
		benodigde weerstandscapaciteit (risico's)		14.183		

Kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat in deze paragraaf een verplichte basisset van 5 kengetallen wordt opgenomen. Deze kengetallen zijn:

- Netto schuldquote
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit (woonlasten meerpersoonshuishouden)

Die hebben we aangevuld met "Weerstandsvermogen". Deze kengetallen als geheel geven een goed beeld van stand van de gemeentelijke financiën, maar kunnen niet los gezien worden van de jaarrekening en meerjarenbegroting. Het samenvattend overzicht van de kengetallen is als volgt:

Kengetallen (x 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024 (stand 1- 1)	Rekening 2024 (stand 31-12)
1a Netto schuldquote	79,6 %	118,9%	78,3%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd	71,6 %	109,6%	70,5%
2 Solvabiliteitsratio	21,0 %	15,9%	22,5%
3 Grondexploitatie	2,5 %	16,6%	4,0%
4 Structurele exploitatieruimte	-2,0 %	0,7%	0,3%

5 Belastingcapaciteit	88,2 %	96,7%	94,2%
6 Weerstandsvermogen	222 %	278%	208%

Qua indeling naar de signaleringswaarden die hiervoor gelden geeft dit het volgende inzicht:

Signaleringswaarden	Waarde Oude IJsselstreek	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	78,3 %	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote, gecorrigeerd	70,5 %	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	22,5 %	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	4,0 %	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte*	0,3 %	Jaarrekening >0%	Jaarrekening >0%	Jaarrekening <0%
Belastingcapaciteit	94,2 %	<95%	95-105%	>105%
Weerstandsvermogen	208 %	>100%	80-100%	<80%

** Dit kengetal en de classificering is bedoeld voor begroting en meerjarenraming en bij de jaarrekening minder bruikbaar.*

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de financiële positie van de gemeente eind 2024 uitstekend is. Daarbij is geen rekening gehouden met het beeld uit de begroting 2025 en daarna.

Hieronder volgt een nadere toelichting op de verschillende kengetallen. Daarbij wordt de definitie gehanteerd zoals BZK die gebruikt (in 2019), is weergegeven hoe het kengetal wordt berekend en wordt een korte beschouwing gegeven inclusief het verloop sinds 2014.

1. Schuldquote

Definitie

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Berekening

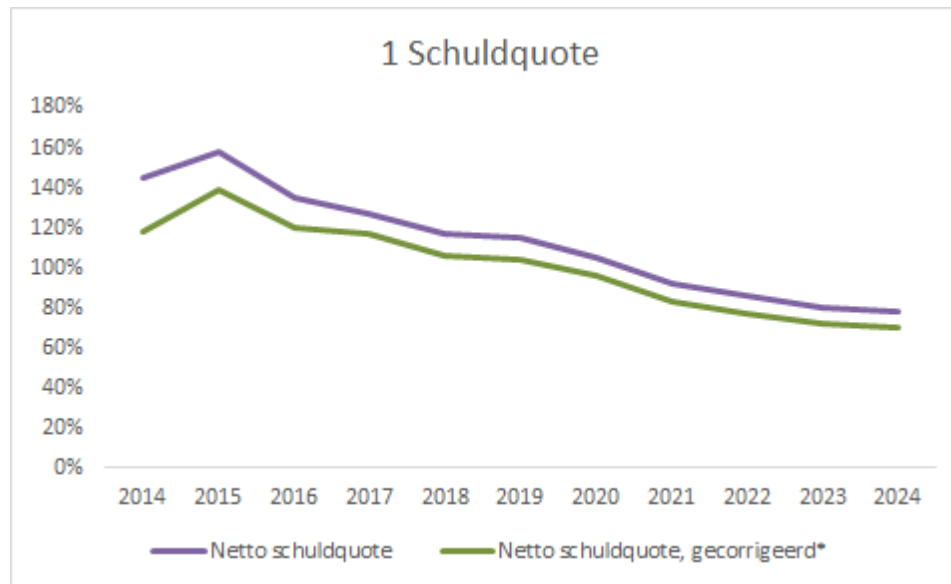
De berekeningswijze is als volgt:

Netto schuldquote = $(\text{Vaste schulden} + \text{Netto vlottende schuld} + \text{Overlopende passiva} + \text{Financiële activa} + \text{uitzettingen} < 1 \text{ jaar} + \text{Liquide middelen} + \text{Overlopende activa}) / \text{Totale baten excl. mutaties reserves}$

Netto schuldquote gecorrigeerd = (Vaste schulden+Netto vlottende schuld+Overlopende passiva+Financiële activa+uitzettingen < 1 jaar+Liquide middelen+Overlopende activa -/- Verstrekte geldleningen) / Totale baten excl. mutaties reserves

Beeld Oude IJsselstreek

De afgelopen jaren is de schuldquote aanzienlijk gedaald tot inmiddels rond de 70% a 80%, waarmee we eind 2024 in de beste categorie vallen. Hierbij wordt aangetekend dat toekomstige investeringsambities zoals opgenomen in de begroting 2025 op termijn de schuldquote weer doen toenemen.

2. Solvabiliteitsratio

Definitie

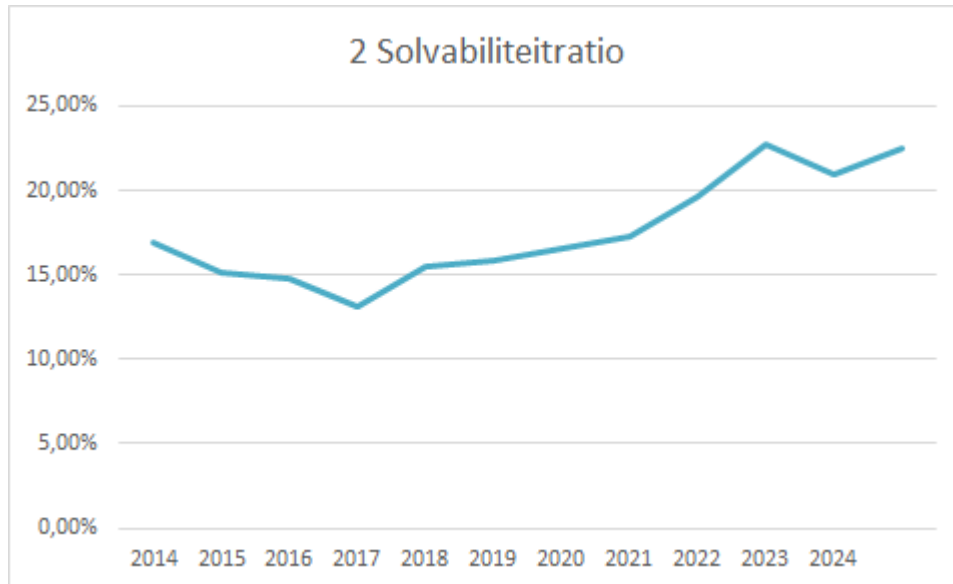
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie of gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld en veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de provincie of gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een provincie en gemeente.

Berekening

Solvabiliteitsratio = Eigen vermogen / Balanstotaal

Beeld Oude IJsselstreek

De solvabiliteit is de laatste jaren toegenomen en bevindt zich inmiddels boven de 20%. Een percentage van 25% wordt doorgaans als gezond gezien, in de indeling van de BBV-ratio's is dat de gemiddelde categorie en is pas bij meer dan 50% sprake van een uitstekende ratio.

3. Grondexploitatie

Definitie

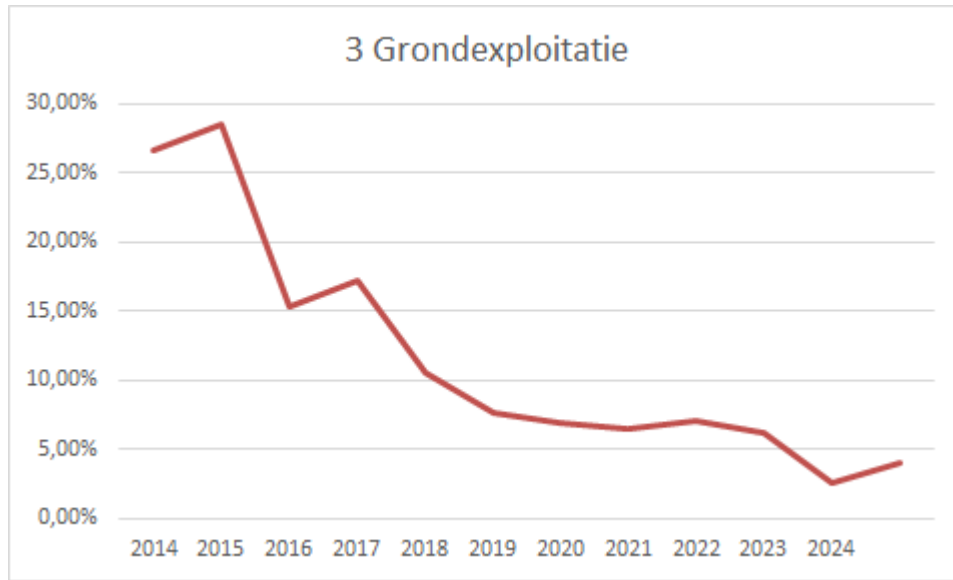
De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten of provincies leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio.

Berekening

Kengetal grondexploitatie = (Niet in exploitatie genomen gronden + Bouwgronden in exploitatie) / Totale baten excl. reservemutaties

Beeld Oude IJsselstreek

Het kengetal geeft weer welk risico de gemeente relatief gezien loopt op de grondexploitatie. Hoe lager hoe minder risico. Bij ons is de omvang van de voorraad grondexploitatie ten opzichte van de totale exploitatie beperkt.

4. Structurele exploitatieruimte

Definitie

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds of provinciefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB respectievelijk opcenten op de motorrijtuigbelastingen. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

Berekening

Structurele exploitatieruimte = (structurele baten (excl. reservemutaties) -/- structurele lasten (excl. reservemutaties)) / totale baten excl. reserves

Beeld Oude IJsselstreek

Het structureel jaarrekeningresultaat is op enkele jaren na steeds positief geweest in de afgelopen 10 jaar en ook in 2024 was dit licht voordelig.

5. Belastingcapaciteit

Definitie

De OZB en de opcenten zijn voor gemeenten respectievelijk provincies de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval landelijk gemiddelde tarieven.

Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt). Voor de provincies wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van het gemiddelde landelijke gehanteerde tarief voor de opcenten.

De mate waarbij een tegenvaller kan worden bijgestuurd, wordt ook wel de wendbaarheid van de begroting genoemd. Wanneer een gemeente of provincie te maken heeft met een hoge schuld en de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en de woonlasten of opcenten al relatief hoog zijn, dan is er minder ruimte om te kunnen bijsturen.

Berekening

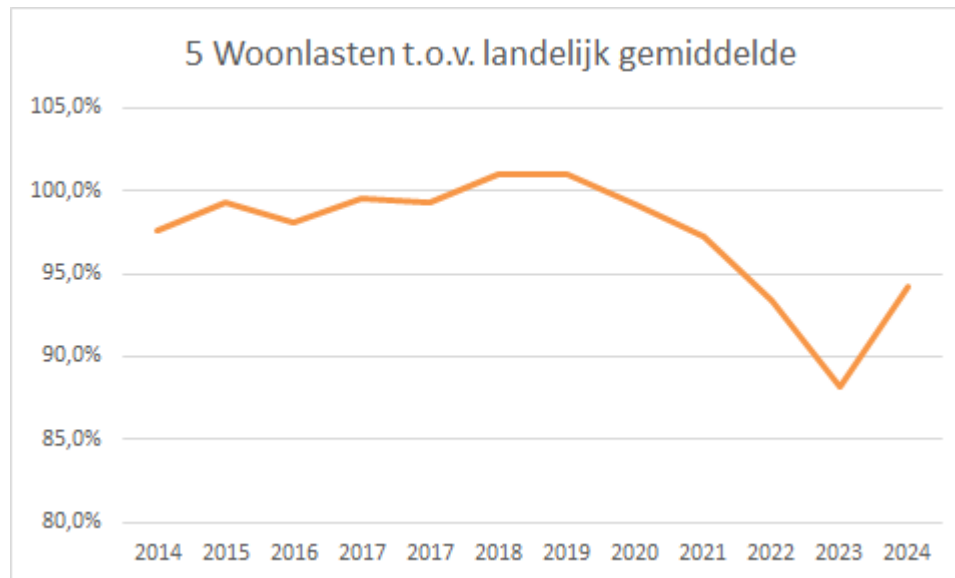
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde = (OZB lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ waarde + Rioolheffing voor gezin + Afvalstoffenheffing voor gezin) / Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin met koopwoning

Hierbij hanteren we de volgende cijfers voor 2024:

- Gemiddelde WOZ-waarde van 329.000 (<https://allecijfers.nl/ranglijst/hogste-en-laagste-woningwaarde-per-gemeente-in-nederland>)
- Bij afvalstoffenheffing gaan we uit van meerpersoonshuishouden met ondergrondse container met 17 inworpen afvalzak
- Voor het landelijk gemiddelde hanteren we de cijfers uit de Atlas lokale lasten 2024 van het Coelo.

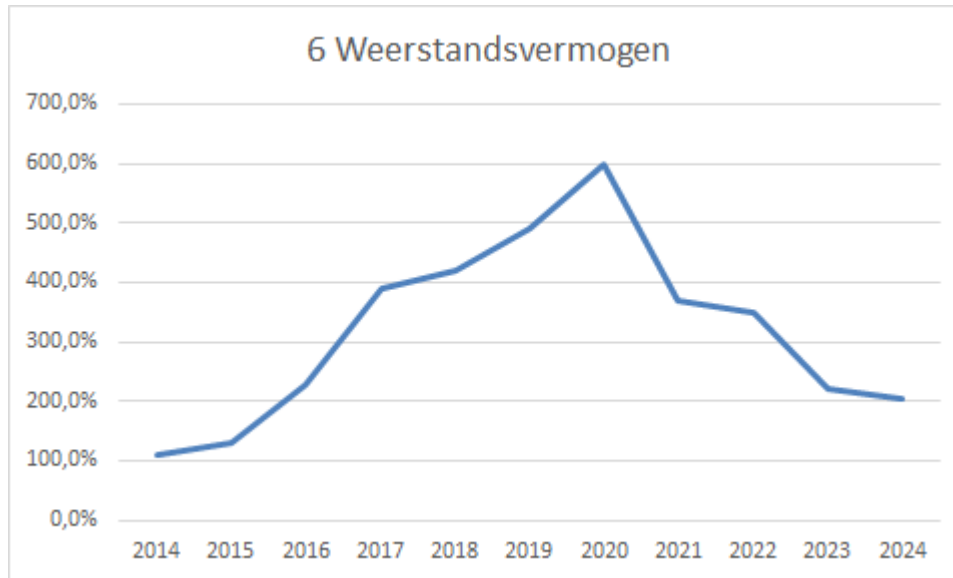
Beeld Oude IJsselstreek

Sinds 2020 was sprake van een daling van de woonlasten in onze gemeente ten opzichte van het landelijk referentiepunt. In 2024 is daar verandering in gekomen, maar de lokale lasten liggen met 95% nog onder het landelijk gemiddelde.

6. Weerstandscapaciteit

Dit kengetal is in deze paragraaf al nader toegelicht. Het verloop is als volgt:

Jaarrekening 2024

De jaarrekening 2024 wordt separaat toegevoegd aan de jaarstukken 2024, zie de bijlagen jaarrekening 2024.

